

Arteveldehogeschool
Campus Kattenberg
Kattenberg 9
9000 Gent

Sociaal vaardig in AXIE!

- Deel 1: Algemeen deel -

Promotor: Piet Buyse

Scriptie voorgedragen door:
Sofie Cobbaert
Lotte Naudts

2004 – 2005

tot het behalen van het diploma van

Bachelor in het onderwijs:
Secundair onderwijs

Inhoudsopgave deel 1: Algemeen deel

Woord vooraf

Inleiding	1
<u>1. Wat is de axenroos?</u>	<u>4</u>
1.2 Opbouw en elementen	4
1.2.1 Relatiewijzen	5
1.2.2 Inzetten	6
1.2.3 Communicatiekanalen	7
1.3 In het lager onderwijs	8
1.4 In het secundair onderwijs	8
1.5 Pathologie	11
1.6 Link met leefsleutels	12
1.7 Voor wie meer wil ...	14
<u>2. Persoonlijke delen</u>	<u>15</u>
2.1 Axenroos in het kleuter – en lager onderwijs – Lotte	15
2.1.1 De leider,... (ax 5: de leeuw) + De volger, de medewerker,... (ax 6: de kameel)	16
2.1.2 De verzorger, de helper,... (ax 3: de bever) + De benutter, de genieter,... (ax 4: de poes)	18
2.1.3 Diegene die opkomt, de zichtbare, hij/zij die zich toont,... (ax 1: de pauw) + De supporter, de uitnodiger, hij/ zij die verwelkomt,... (ax 2: de wasbeer)	19
2.1.4 Algemene reflectie	21

2.2 Axenroos in de eerste graad van het secundair onderwijs – Sofie	23
2.2.1 Les 1: Degene die opkomt, de zichtbare, hij die zich toont, ... (Ax 1)	23
2.2.2 Les 2: De verzorger, de helper, ... (Ax 3)	25
2.2.3 Les 3: De leider, ... (Ax 5)	26
2.2.4 Les 4: De aanvaller, de aanvechter, ... (Ax 7)	27
2.2.5 Algemene reflectie a.d.h.v AXIE – enquête.	28
Besluit	32
Bijlagen	34
Literatuurlijst	

Woord vooraf

Graag zouden wij alle mensen willen bedanken die er mee voor gezorgd hebben dat deze scriptie – in het kader van het behalen van ons diploma bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs – tot stand kon komen. In het bijzonder danken we:

- Piet Buyse, onze promotor die ons de richting aangaf binnen onze scriptie;
- de medewerkers van Relatiestudio Gent, in het bijzonder Mia Devleeschhouwer, bij wie we de cursus rond de axenroos gevolgd hebben, Hendrik Debruyne en Els Daemen;
- de verschillende basisscholen in Lyon (Frankrijk) waar Lotte rond de axenroos heeft gewerkt en het Immaculata Maria Instituut te Roosdaal waar Sofie de kans kreeg de axenroos in de eerste graad secundair onderwijs uit te werken;
- Bert Van Damme die de verschillende figuren van elk spoor getekend heeft;
- onze ouders en vrienden voor de morele steun.

Dankjewel!

Inleiding

Ongetwijfeld is de aandachtige lezer gestruikeld over het woord AXIE. Een tikfout? Neen, u leest het goed. AXIE is een afleiding van axenroos. We willen actie, meer bepaald met de axenroos, AXIE.

Jongeren gaan op verschillende manieren met elkaar om. Ze spelen, praten, lachen, zingen, dansen, zoeken contact, werken samen, maken ruzie,...

Maar jongeren krijgen in hun groei naar volwassenheid regelmatig te kampen met relatieproblemen. Het omgaan met ouders, leerkrachten, vrienden,... verloopt soms moeilijk.

Lezen, schrijven, rekenen, redeneren kan je leren op school. Maar een leerling heeft heel wat meer nodig om zijn weg te vinden, op school of later. Je moet je mond durven opendoen in alle omstandigheden, kunnen omgaan met anderen, voor jezelf en anderen durven opkomen, samenwerken. Sociaal vaardig zijn!

En net daarom hebben wij gekozen om te werken rond sociale vaardigheden. Hoe werk je het best rond deze vakoverschrijdende eindterm? Wat verwachten jongeren hiervan? Waarom zouden we hier aandacht aan besteden? Wat is het nut? Is dit dan echt zo belangrijk?

Er is vandaag de dag heel wat behoefte aan goed materiaal om te leren werken rond deze vaardigheden. Zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs zijn sociale vaardigheden belangrijk!

We hebben heel wat materiaal doorgenomen en besloten om te werken met de axenroos. Deze werd uitgewerkt door Ferdinand Cuvelier, psycholoog, filosoof, psychotherapeut en stichter van Relatiestudio in Gent.¹

Voor we aan deze scriptie begonnen, werden we ondergedompeld in een axenbad. We volgden beiden een cursus axenroos en bejegening, gedurende acht weken, die georganiseerd werd door Relatiestudio Gent.² Aangezien de axenroos in het secundair onderwijs nog niet voldoende is ingeburgerd, hebben we heel wat opdrachten zelf bedacht en uitgewerkt voor de eerste graad van het secundair onderwijs. Het is natuurlijk de bedoeling dat in de toekomst ook in de tweede en derde graad hieraan gewerkt zal worden.

We hebben ervoor gekozen deze scriptie in te delen in drie delen. Waarom? Elk deel is onmisbaar en we willen niet dat ze verloren zouden gaan tussen inleiding en besluit. Elk deel bevat een kern en is noodzakelijk voor de scriptie!

Het eerste deel is het algemene deel waarin een heel korte theoretische uitleg zit. We leggen beknopt uit wat de axenroos inhoudt en leggen de link met leefsleutels. Ons doel is niet om een theoretische uiteenzetting te geven over de axenroos – daarover bestaat voldoende literatuur. Er is heel wat nuttige informatie te vinden over sociale vaardigheden. Over de axenroos zelf was er veel te vinden voor het basisonderwijs, maar voor het secundair onderwijs was dit vrij beperkt en daar willen wij verandering in brengen!

In het eerste deel werden ook onze persoonlijke delen opgenomen. Omdat sociaal leren ook levenslang leren is, hebben we besloten om zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs aan de slag te gaan met de axenroos.

Lotte verkende de sociale vaardigheden in het basisonderwijs in Lyon, terwijl Sofie naar een secundaire school ging.

Onze bevindingen en ervaringen zijn terug te vinden in deze persoonlijke delen.

Aan het einde van dit deel formuleren we een algemeen besluit waarin we een terugblik werpen op verschillende vlakken.

Het tweede deel bevat de handleiding voor de leerkracht.

We gingen op zoek naar, en bedachten zelf verschillende toepassingen, oefeningen, opdrachten,... die een houvast kunnen bieden aan leerkrachten die met de axenroos werken. In het basisonderwijs werkt men met 10 dieren³. Voor het secundair onderwijs opteerden we voor een volwassener aanpak. We werken niet met dieren, maar met figuren die Bert Van Damme voor ons getekend heeft. Naast de eigen figuurtjes, hebben we ook een AXIE – cd 'Muziek in AXIE!' samengesteld met bestaande liedjes. We zochten liedjes waarin we de verschillende gedragingen per ax konden ontdekken. Deze cd bevindt zich in bijlage in het eerste deel van de scriptie.

Ten slotte hebben we ons derde deel. Dit deel bevat de kant- en klare werkblaadjes voor de leerlingen die aansluiten bij de verschillende axen.

Bent u er klaar voor? Wij in ieder geval wel! AXIE!

---

¹ RELATIE-STUDIO, Voorstelling. 2005 (<http://www.relatiestudio.be/>)

² Individu gerichte nascholing: Sociale vaardigheden, axenroos en bejegening (NOV 2004)
(<http://project.arteveldes.be/compahs/>)

³ RELATIE-STUDIO, *Cursus Axenroos*. Gent, 2004, p.26.

1. Wat is de axenroos?

1.1 Ontstaan

Ferdinand Cuvelier richtte in 1978 Relatiestudio te Gent op. Zijn missie en die van Relatiestudio is het bevorderen van de kwaliteit van het tussenmenselijk contact en de communicatie, dit zowel in het privé-leven als in het werkveld of in het maatschappelijk leven.

Ferdinand Cuvelier publiceerde o.a. 'De stad van Axen' (1995), 'Tussen jou en mij' (1983), 'Sociaal vaardig? Lieve deugd!' (1996), ...

In 1996 ontwikkelt hij een werkinstrument om de verschillende interacties, die zich tussen mensen voordoen, in kaart te brengen: de axenroos.

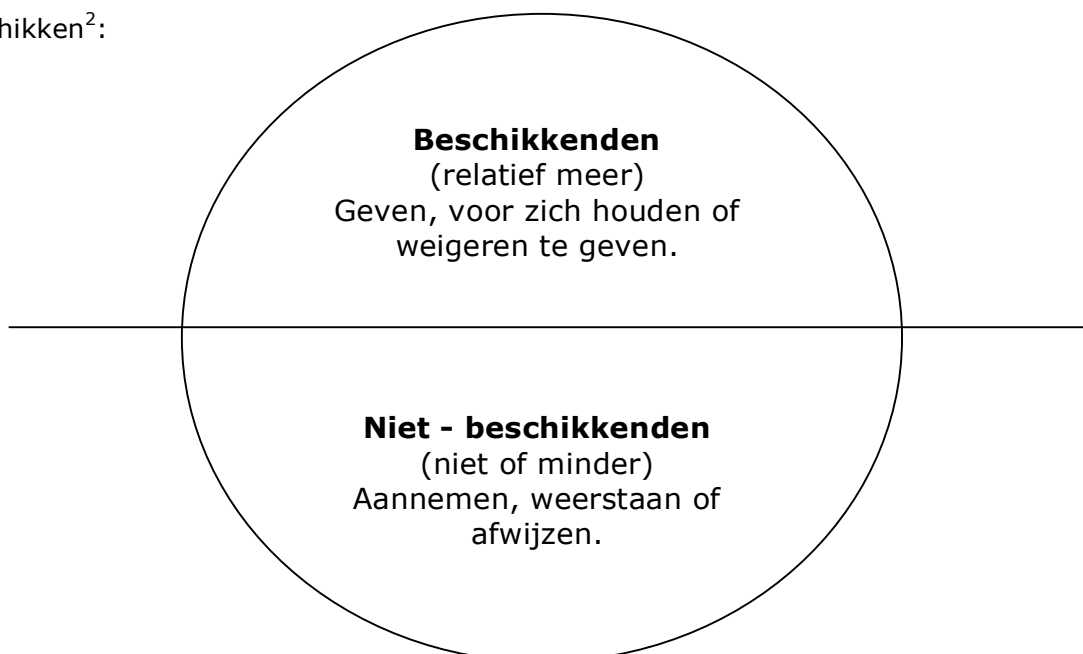
Met het woordje 'ax' wordt de mogelijkheid bedoeld die een mens heeft om tot een relationele actie over te gaan. ¹

1.2 Opbouw en elementen

De axenroos wordt onderverdeeld in 10 axen

De relatie tussen mensen kan gezien worden als een uitwisseling van materiële en immateriële goederen.

In de axenroos onderscheiden we de axen boven de middellijn, waar mensen beschikken over het materiële en immateriële, en deze onder de middellijn, waar mensen niet beschikken²:

Figuur: Opbouw axenroos³

Bij de uitwisseling van materiële en immateriële goederen bepalen drie elementen in welke ax we ons bevinden:

1. Relatiewijzen
2. Inzetten
3. Communicatiekanalen

1.2.1 Relatiewijzen⁴

Dit is de manier waarop iets uitgewisseld wordt, het zijn de bewegingen die daarbij gebeuren.

We onderscheiden zes relatiewijzen:

- **Geven/aanbieden:** overhandigen, iets uitdrukken, iets uitlenen, iets schenken, ...
- **Aannemen/vragen:** ontvangen, aanvaarden, verwelkomen, genieten, vragen om het te krijgen, ...
- **Aanvechten:** aanvallen, bekritisieren, afstraffen, uittesten, confronteren,
- **Weerstaan:** zich verzetten, protesteren, eigen terrein afdwingen, niet akkoord gaan, afweren, niet akkoord gaan, ...
- **Houden:** voor zich houden, verzamelen, geheim houden, bijhouden, verbergen, niet ter beschikking stellen, ...
- **Lossen/ondergaan:** over zich heen laten komen, zich terugtrekken, niet echt ja of neen kunnen zeggen, twijfelen, er geen vat op krijgen, ...

Deze verschillende relatiewijzen staan niet los van elkaar. Er zijn drie zones te onderscheiden:

- Harmonie: samen – zone

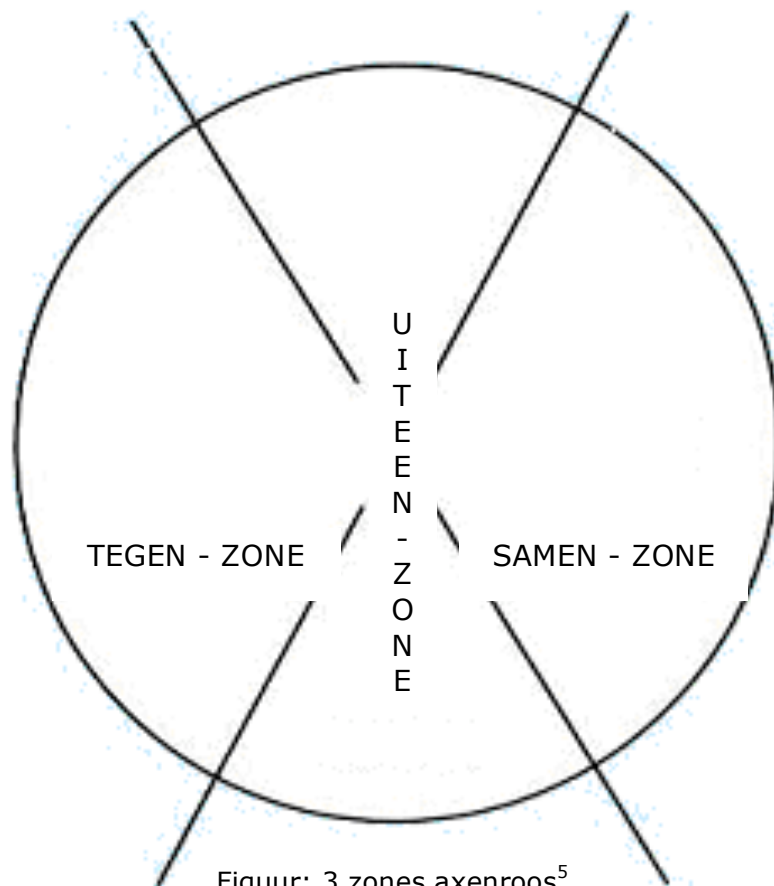
Iemand geeft, de ander neemt aan. Iemand vraagt, de ander geeft. Aanbieden en aannemen, vragen en geven zijn complementair: ze vullen elkaar aan.

- Conflict: tegen – zone

Deze beide relatiewijzen, aanvechten en weerstaan, gaan ook vaak samen. Wie aangevallen wordt, verdedigt zich. Mensen raken met elkaar in conflict. Tegenover het harmonieuze paar 'geven en nemen' staat het paar 'aanvechten en weerstaan'

- Afzondering: uiteen – zone

Deze zone wordt gevormd door de relatiewijzen houden en lossen/ondergaan. Deze twee relatiewijzen situeren zich in een zone waar de betrokkenen 'uiteen' gaan. Deze zone ligt tussen deze van harmonie en conflict. Wanneer wij iets voor onszelf houden, dan moet de ander dat wel ondergaan. De betrokkenen in deze zone leven naast en los van elkaar.

Figuur: 3 zones axenroos⁵

1.2.2 Inzetten⁶

De inzetten is wat uitgewisseld wordt en kunnen van materiële en immateriële aard zijn.

- **Bijzijn:** de fysieke tegenwoordigheid, het contact. Het bepaalt of de relatie tot stand komt en of de relatie al dan niet stand kan houden.
- **Persoon:** datgene wat men persoonlijk van zich laat zien. Heel wat menselijke wisselwerkingen hebben als enige doel zichzelf kenbaar te maken en de eigen waarde over te dragen op de andere.

- **Goederen:** alle materiële dingen die tussen mensen uitgewisseld, geruild of verhandeld kunnen worden.
- **Diensten:** alle handelingen die men doet ten gunste van een ander.
- **Informatie:** dit zijn inlichtingen, wetenswaardigheden, kennisinhouden, ...
- **Richtlijnen:** adviezen, suggesties, voorstellen, normen, wetten, verboden, ... Zij vormen vaak een inzet voor de gezags-, gehoorzaamheids- en protestrelaties.

Deze zes inzetten kunnen in elke relatiewijze uitgewisseld worden. In de harmoniezone worden de relatiewijzen onderverdeeld omdat meer dan 70 % van onze gedragingen zich in deze zone voordoen.

1.2.3 Communicatiekanalen⁷

Elke omgang met elkaar gebeurt via een communicatiekanaal. Dit is de wijze waarop de ax vorm krijgt. Er bestaan verschillende communicatiekanalen. Bijvoorbeeld: het handelingskanaal, het gebarenkanaal, de lichaamstaal, de stemgeving, de tekst of het verbale kanaal, ...

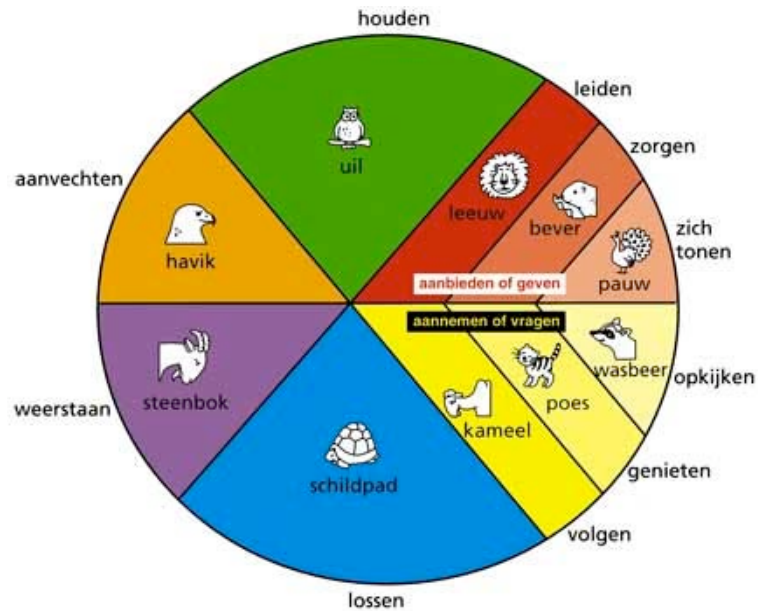
Het verbale kanaal biedt andere mogelijkheden dan de overige kanalen, daarom niet effectiever. Eén blik zegt soms meer dan duizend woorden, een glimlach doorbreekt soms eindeloze discussies.

Elke ax zal een combinatie zijn van een 'relatiewijze x inzet x communicatiekanaal'

Communicatiekanalen werden niet in de axenroos opgenomen omdat dit het geheel onoverzichtelijk zou maken. Toch is het belangrijk er aandacht voor te hebben. Een leerling kan bijvoorbeeld zeggen dat hij iets begrepen heeft, terwijl zijn mimiek het tegendeel vertelt. Een persoon kan dus via verschillende kanalen tegenstrijdige axen vorm geven.

1.3 In het lager onderwijs

In het lager onderwijs wordt de axenroos al geruime tijd gebruikt. Iedere ax wordt er voorgesteld door een dier:

Figuur: Axenroos basisschool⁸

1.4 In het secundair onderwijs

In het secundair onderwijs opteerden we voor een volwassener aanpak. We vonden de axendieren wel leuk, maar voor jongeren van de eerste graad secundair onderwijs zou dit misschien belachelijk kunnen zijn. Daarom gingen we op zoek naar een andere manier om de axen voor te stellen. Bert Van Damme was bereid ons te helpen en tekende tien verschillende axenfiguren. Het resultaat mag er zijn. Elk figuurtje toont heel duidelijk welke ax er bedoeld wordt⁹.

Even voorstellen...

Deze trotse jongen is de vertegenwoordiger van de eerste ax. Hij vertegenwoordigt de mensen die graag in de belangstelling staan, die graag over zichzelf vertellen, zich laten zien, ... Daarnaast is hij ook de geknipte figuur om het aanbieden van bijzijn weer te geven.

Dit meisje vertegenwoordigt de tweede ax. Aangezien de tweede ax complementair is aan de eerste, beschikt deze figuur niet over persoon of bijzijn. Deze figuur vraagt juist persoon en bijzijn! Wie zich in deze ax bevindt, nodigt graag iemand uit, verwelkomt mensen, kijkt op naar anderen, geeft anderen de aandacht waar ze om vragen, ...

Zoals je kan zien, houdt deze jongen een geschenkje in zijn armen. Hij is dan ook diegene die beschikt over goederen. Personen in deze ax stellen goederen ter beschikking, lenen iets uit, ... Daarnaast beschikken ze ook nog over 'diensten'. Dat wil zeggen dat personen in deze ax anderen verzorgen, verplegen, hulp bieden, ...

Een echte levensgenieter! Personen in de vierde ax nemen diensten en goederen aan of vragen anderen er naar. Zij laten zich behelpen, vragen anderen om hulp, laten zich verzorgen, nemen geschenkjes aan, ... Kortom, ze genieten!

Een ietwat strenger figuur, maar hij is dan ook de leider van alle axenfiguren. De leider bevindt zich in de vijfde ax en geeft opdrachten, richtlijnen, goede raad, informatie, uitleg, tips, ...

Deze figuur vertegenwoordigt alle gedragingen die in de zesde ax tot uiting komen. Aangezien de zesde ax complementair is aan de vijfde, zullen personen die zich in deze ax bevinden volgbaar zijn, gehoorzamen, bevelen uitvoeren, raad of advies opvolgen, ...

Deze figuur symboliseert alle gedragingen die zich in de zevende ax bevinden. Personen in deze ax vechten bijzij, persoon, diensten, goederen, informatie en richtlijnen aan.

Wie aangevallen wordt, mag zich natuurlijk verdedigen. Personen die zich in de achtste ax bevinden, verdedigen zich. Ze houden anderen op een afstand, zijn op hun hoede voor anderen, wijzen zorg af, willen een geschenk niet aannemen, hoeven geen uitleg, zijn defensief, ...

Dit meisje stelt zich duidelijk terughoudend op. De houder is diegene die zich in de negende ax bevindt. Personen die zich in deze ax bevinden, houden zich afzijdig, vertellen niets over zichzelf, verlenen geen hulp, verzamelen goederen, bewaren een geheim, nemen geen leiding, ...

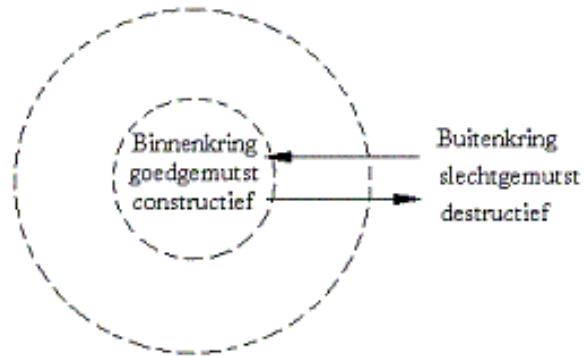

Deze figuur vertegenwoordigt de tiende en laatste ax. Personen in deze ax ontwijken contact, kunnen op een aanbod noch ja noch neen zeggen, twijfelen, ondergaan, ...

1.5 Pathologie¹⁰

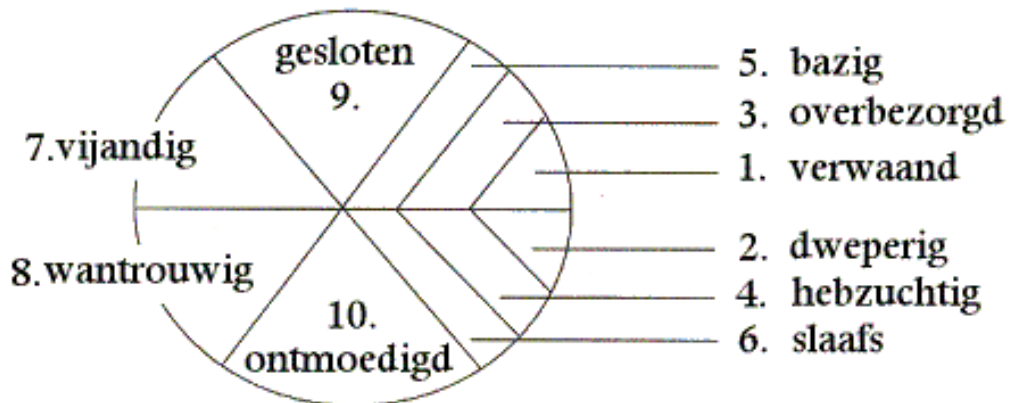
Als een ax zich duidelijk uit met kwaliteit, helderheid en respect voor de ander, dan is zij constructief en maakt ze de relatie beter en eerlijker. Daarnaast kan een ax ook een afbrekende of destructieve uitwerking hebben. Die ax maakt de interactie moeilijk en breekt ze af.

Zo krijgen we binnen de axenroos een 'binnenkring' en een 'buitenkring'. In de binnenkring vinden we de axen in hun normale opbouwende vorm.

Figuur: Opbouwende en destructieve vormen van axen¹¹

De destructieve vormen van de axen

Figuur: Destructieve vormen van de axen¹²

1.6 Link met leefsleutels¹³

Vaak wordt de vraag gesteld welk verband er bestaat tussen leefsleutels en de axenroos. Het doel van leefsleutels is: "werken aan primaire preventie van verslavend en afwijkend gedrag door het trainen en ontwikkelen van sociale en emotionele vaardigheden bij jongeren. Deze primaire of algemene preventie is het fundament voor het werken op specifieke terreinen: hoe reageer je in het verkeer, hoe ga je om met het gebruik van genotsmiddelen, hoe zit het met moeilijk gedrag, wat kunnen we doen aan pesten?"¹⁴

De term 'axenroos' wordt niet gebruikt in leefsleutels, toch benadert de methode van de axenroos heel sterk de methode van leefsleutels. Er is een wisselwerking tussen beiden. De verschillende axen worden niet letterlijk gebruikt, maar zitten wel verscholen in tal van oefeningen en opdrachten. Het doel van deze oefeningen is ook om de verschillende gedragingen duidelijk te maken en zo te herkennen. Het is heel belangrijk dat elk gedrag tot uiting komt en dat geen enkel gedrag het beste of het slechtste is. De verzameling van alle gedragingen is heel goed, maar het belang dat anderen er mogen zijn, moet zeker aangegeven worden. Elk gedrag wordt in vraag gesteld, afgewogen, zowel positief als negatief. Dit geeft kracht om te ontdekken. Het is belangrijk om via leefsleutels eventuele signalen van moeilijk gedrag op te vangen. Op die manier wil men aan attitudevorming doen.

In het kleuteronderwijs wordt in leefsleutels vooral met poppen gewerkt. Elke pop stelt een bepaald gedrag of gevoel voor. Voor de kleuters geeft die pop een beschermend gevoel. Zij hoeven het niet te zeggen, de pop zal het wel doen. Hierin kunnen we de axenroos heel sterk herkennen.

In de lagere school wordt er in leefsleutels vooral gewerkt met kleuren en gevoelens. Bepaalde gevoelens worden ook voorgesteld aan de hand van poppen, BV. de schildpad is traag en soms ook bang. Kinderen van die leeftijd kunnen gevoelens minder uiten via woorden, maar meer via kleuren en poppen.

In het secundair onderwijs wordt er in leefsleutels vooral gewerkt met beeldtaal; via kleurenwoordenschat en poëzie worden gevoelens geuit.

De jongeren kruipen in een bepaald beeld en vertellen zo over zichzelf, zonder zich volledig bloot te hoeven geven. Ze kruipen in de huid van iets anders. Deze manier van werken heeft veel kracht en blijkt goed aan te slaan bij jongeren en kinderen.

Sinds kort willen Child Focus¹⁵ en Leefsleutels het thema 'seksueel misbruik' bespreekbaar maken en reiken voor de leerkrachten uit het lager onderwijs hulpmiddelen aan om dit aan te pakken. Wat doe je als leerkracht wanneer je merkt dat één van je leerlingen seksueel misbruikt wordt? Hoe kan men het jonge slachtoffertje helpen? Hoe reageer je? Wat kan men doen en wat mag men niet doen? Om in dergelijke situaties hulp te bieden aan het kind ontwikkelde leefsleutels in samenwerking met Child Focus een uitgewerkt pakket. Armadillo, een vrolijk gordeldier, wil de kinderen bijstaan in de ontwikkeling van een aantal sociale vaardigheden. Wat is het nut, de bedoeling nu van dit gordeldier? Wel, de nadruk ligt niet op het neen zeggen, want dit is in zo een situatie

onmogelijk; de schreeuw van het kind wordt niet gehoord. Wat wel kan gedaan worden, is de kinderen leren omgaan met gevoelens zoals angst, verdriet, pijn,... Zulke geheimen houden ze beter niet voor zichzelf. Ze moeten weten dat ze hun verhaal mogen vertellen, dat ze het ergens kwijt kunnen. Het gordeldier biedt voor hen een troost; ze staan er niet alleen voor; Armadillo luistert naar hen. De pop biedt hen een bescherming en kent de gevoelens van de kinderen. Het kind voelt zich veilig.

In dit nieuwe project 'Een groot geheim in een klein hoofdje'¹⁶ is er een duidelijke link met de axenroos te herkennen. Met behulp van dieren worden gevoelens, gedragingen naar buiten gebracht. In de bijlage zit een informatieblaadje over dit project (Bijlage I, 1).

Het begrip axenroos bestaat al langer dan leefsleutels. Welke methode men ook gebruikt, is niet belangrijk. Het is het effect, gericht op sociale vaardigheden en respect, dat primeert.

1.7 Voor wie meer wil ...

Omdat we het theoretisch deel van onze scriptie willen beperken, hebben we – voor wie meer wil weten - nog enkele nuttige tips van publicaties die u zullen helpen bij uw reis door axenland.

- AXEN IN ACTIE¹⁷
- Stad van axen¹⁸
- Sociaal vaarig? Lieve deugd¹⁹
- U kan ook steeds een cursus (Kennismakingscursus axenroos, Basiscursus axenroos, Werken met de axenroos in de klas) volgen die georganiseerd wordt door Relatiestudio. Meer info vindt u op <http://www.relatiostudio.be/>

2. Persoonlijke delen

2.1 Axenroos in het kleuter - en lager onderwijs - Lotte

In het kader van onze scriptie en mijn keuze voor het vak Frans, heb ik ervoor gekozen om de axenroos uit te werken in het kleuter- en lager onderwijs in Frankrijk, meer bepaald in en om Lyon²⁰.

De theorie van de axenroos was in de verscheidene scholen wel gekend, maar men miste een praktische uitwerking van het geheel. Ik werd in vijf verschillende scholen geplaatst waar ik elke week in meerdere klassen sessies over de axenroos moest geven. Elke sessie duurde vijfenveertig minuten, per week, per klas en ik verbleef in het totaal vijf weken in de scholen.

Ik heb in vijftientig verschillende klassen gewerkt. Het aantal leerlingen per klas is in Frankrijk veel groter dan in België; een klas van dertig leerlingen was heel gewoon. De grote hoeveelheid klassen, het grote aantal leerlingen en de korte tijdsduur per sessie waren niet bepaald de optimale situatie om met leerlingen sociale vaardigheden uit te werken. Het was daarentegen wel een goede setting om de opdrachten meermaals in te oefenen. Wanneer ik zag dat een bepaalde opdracht niet volledig verliep zoals ik dit zelf wou, paste ik die voor een andere sessie een beetje aan. Door het grote aantal leerlingen en de korte tijdsduur per week in een klas, was het moeilijk om alle leerlingen bij naam te kennen, maar de axenroos vergemakkelijkte dit wel; de verscheidene verwerkingsopdrachten zorgden ervoor dat alle leerlingen aan bod kwamen en door bepaalde gedragingen bij opdrachten, lukte het beter om zo hun naam te onthouden.

Tijdens een sessie begon ik steeds met een verhaal over de verschillende axendieren die werden uitgenodigd op een verjaardagsfeest van een jongen²¹. Het verhaal zit in de bijlage en is in het Frans (Bijlage II, 1). De jongen verstuurde uitnodigingen naar de tien dieren. Elk dier reageerde verschillend op de uitnodiging. Na het lezen van het verhaal, vroeg ik aan de kinderen welke dieren er werden uitgenodigd en hoe ze reageerden. Bij de allerkleinsten (2-3 jaar) toonde ik de verschillende foto's van alle dieren van de axenroos²². Ik herhaalde hoe ze reageerden en vroeg nadien om het zelf te vertellen. Ik schrok eigenlijk hoe snel ze hiermee weg waren. Ook bij de ouderen kenden ze meteen de dieren en hun gedragingen. Na alle dieren te hebben besproken, construeerde ik de axenroos.

'Foto 1: constructie van de axenroos, 1 april 2005'

Deze handelingen herhaalde ik aan het begin van elke sessie. Daarna begon ik met de uitwerking van een ax. Ik toonde de ax die we zouden behandelen gedurende de sessie alsook de complementaire ax, die zich recht tegenover de ax bevindt in de axenroos.

2.1.1 De leider,... (ax 5: de leeuw) + De volger, de medewerker,... (ax 6: de kameel)

Ik begon in elke klas met de ax van de leeuw omdat deze het meest gekend was bij het vragen naar de verschillende dieren. Hieraan koppelde ik de kameel, die complementair is met de leeuw. In sommige opdrachten zaten de gedragingen van de twee axendieren, andere opdrachten behandelden het gedrag van slechts één dier.

Aangezien ik verschillende leeftijden had, kon ik niet overal dezelfde oefeningen geven; ik moest de opdrachten soms aanpassen aan de leeftijd van de groep.

Ik begon meestal met de oefening van het 'blinde mannetje'. Er was één leerling geblinddoekt; die kroop in de huid van de kameel en liet zich leiden door de leeuw, die zijn ogen nog open had. De leeuw moest de kameel door de ruimte begeleiden. Bij de oudere klassen, zette ik een aantal hindernissen in het lokaal. Na een tijdje liet ik de rollen wisselen. De leeuw werd kameel en omgekeerd. Achteraf vroeg ik hun bevindingen: wie liet zich graag leiden door iemand anders en waarom? Wie leidde graag de anderen en waarom?... In de meeste klassen was de helft van de groep graag kameel, omdat ze het leuk vonden om zich te laten begeleiden door de anderen; de andere helft was liever de leeuw omdat die alle touwtjes in handen had en zelf de richtingen mocht bepalen. Soms gebeurde het dat er kleuters, leerlingen bang waren omdat ze geen vertrouwen hadden in de ander. Wanneer zich zo een situatie voordeed,

legde ik de klemtoon op het belang van vertrouwen of deed ik de oefening samen met de kleuter, de leerling.

Een andere oefening die meestal op de vorige volgde gaat als volgt: één leerling krijgt een kaartje met daarop een leeuw, die hij/zij moet vaststeken op zijn/haar kledij. De leerling met het kaartje moet bewegingen uitvoeren die de anderen, de kamelen, moeten volgen. Bij de aanvang van deze opdracht vroeg ik telkens een vrijwilliger zonder vooraf het spel uit te leggen. De kleuters, leerlingen waren steeds heel enthousiast en wilden allemaal aan bod komen. Heel af en toe gebeurde het dat een kleuter, leerling het niet zag zitten om de anderen bevelen te geven en volgde die toch liever de anderen. In zo'n situatie vroeg ik aan de anderen in welke ax hij/zij zich bevond.

'Foto 2: Aurélie speelt de leeuw voor anderen, 29 maart 2005 '

Tijdens de verschillende sessies was de juf of meester steeds aanwezig. Ze stonden vaak versteld van het effect van de axenroos; ze herkenden onmiddellijk de verschillende gedragingen van de kleuters, leerlingen.

De volgende opdracht, die ik bespreek, heb ik enkel uitgevoerd in het zesde leerjaar. De leerlingen mochten een partner kiezen. Per twee kregen ze één potlood en één blad. Daarop moesten ze een tekening schetsen, zonder op voorhand af te spreken wie wat wilde tekenen. Dit was een heel moeilijke opdracht omdat men niets mocht zeggen tegen elkaar en ze met twee het potlood moesten vasthouden. De beide leerlingen hadden elk hun eigen tekening in gedachten en wilden dat die dan ook op het papier kwam te staan. Op onderstaande foto's wordt de opdracht duidelijker.

'Foto's 3 - 4: elke leerling wil zijn/haar tekening maken, 1 april 2005'

Achteraf verzamelde ik alle tekeningen en vertelden de leerlingen welke tekening het gehaald had. Hierbij vertelden ze wat ze van deze opdracht vonden en hoe ze zich hierbij voelden. Ik had de klastitularis hierbij op voorhand gevraagd om goed rond te kijken welke tekening uiteindelijk gewonnen had. Zij kent ten slotte de leerlingen het best en weet of de eigenaar van de winnende tekening een leiders- of een volgersfiguur is. De meeste tekeningen klopten met haar bevindingen over de leerlingen.

Ik heb nog meerdere opdrachten uitgevoerd, maar heb er nu slechts enkele besproken. Deze twee axen bieden heel wat verwerkingsmogelijkheden aan. In elke klas heb je leiders en volgers. Het is interessant om te zien hoe een leidersfiguur zich gedraagt in de rol van een volger; dit gaat niet altijd even gemakkelijk.

2.1.2 De verzorger, de helper,... (ax 3: de bever) + De benutter, de genietter,... (ax 4: de poes)

Bij de voorstelling van deze twee axen vroeg ik aan de leerlingen of ze graag verwend werden. Bijna alle kleuters, leerlingen vonden dit leuk. Ik vroeg hen situaties waarin ze al eens verwend werden. Dan draaide ik mijn vraag om: Verwen of verzorg je zelf graag anderen? Er waren nog steeds veel kleuters, leerlingen die het omgekeerd ook leuk vonden, maar het totale aantal was al verminderd. Er waren dus meer poezen dan bevers.

Hierbij aansluitend deed ik bij de oudsten een mini-test: hoe behulpzaam ben jij? Deze test staat ook uitgewerkt in ons algemeen deel. Bijna alle leerlingen behoorden tot de groep 'behulpzaam tot heel behulpzaam'. Ik wou dit even testen door een 'bever-poesweek' in te voeren. Aangezien ik slechts eenmaal per week in iedere klas kwam, kon ik dit gerust doen. Ik maakte een namendoosje waarin alle namen van de leerlingen uit de klas staken. Iedere leerling mocht een naamkaartje trekken. De leerling die op het kaartje stond, moest gedurende een hele week in de watten gelegd worden door diegene die het naamkaartje getrokken had. Iedereen was dus een bever voor iemand anders en tegelijkertijd een poes. Ik gaf enkele suggesties hoe ze de week konden aanpakken: bijv.

de boekentas van de leerling dragen, helpen bij zijn/haar huistaak, een mooie tekening maken, een zelfgemaakt cadeautje geven, een briefje schrijven, hem/ haar naar huis vergezellen,... Sommige leerlingen trokken een raar gezicht omdat ze net iemand getrokken hadden waarmee ze het iets minder konden vinden. Ik vond dit goed, omdat dit een ideale kans was om iets te doen voor die persoon en zo sociale vaardigheden uit te oefenen. De week erna ging ik vol spanning de klas binnen. Ik was een beetje ontgoocheld omdat er maar een aantal leerlingen de opdracht goed hadden uitgevoerd. Ik heb dan een klassengesprek gehad met de leerlingen over zorg dragen voor iemand anders en anderen helpen. De leerkracht zei me dat er in die klas op dit gebied nog heel wat werk was en dat hij het later nog eens opnieuw zou proberen.

De volgende opdracht was de meest geliefde bij deze twee axen; de massage!! Iedereen zocht een partner in de klas en daarna mochten ze zich verdelen over de ruimte. Elk duo zocht een gezellig plekje uit. Daarna mochten ze elkaar aaien en een massage geven. Zowel bij de kleintjes als bij de oudere leerlingen sloeg deze oefening aan. Er waren slechts enkele leerlingen die deze opdracht niet zo leuk vonden omdat ze niet konden verdragen dat er iemand anders hen aanraakte. De volgende foto's brengen de sfeer tot werkelijkheid.

'Foto's 5 - 6 - 7: de kinderen genoten van hun massage,
31 maart 2005'

2.1.3 Diegene die opkomt, de zichtbare, hij/zij die zich toont,... (ax 1: de pauw) + De supporter, de uitnodiger, hij/ zij die verwelkomt,... (ax 2: de wasbeer)

Voor het derde paar axen begon ik met de vraag wie er graag zong of danste. Meteen zag ik vele vingers rijzen. Wanneer ik hen vroeg of diegene die de vinger hadden opgestoken, ook iets wilden doen voor de hele klas, verminderde heel even het enthousiasme. Toch bleven er een paar leerlingen bereid om dit te doen. Meteen nadat het ijs gebroken was, waren er onmiddellijk meer leerlingen die iets wilden doen. We

maakten er een show van. Ik was de presentatrice en de kleuter, leerling die iets kwam doen, was een nieuwe kandidaat van Star Academy. De kleuter, leerling in kwestie mocht, indien hij/zij dit wilde op de stoel staan en een ingebeelde micro (gebalde vuist) vasthouden. De anderen waren het publiek en op het einde van het optreden begonnen die heel luid te applaudisseren en de kleuter, leerling in kwestie te bewonderen door complimentjes te roepen. Ik was echt aangenaam verrast omdat ik bang was dat niemand naar voor zou durven komen om iets te tonen aan de anderen. Dit was zeker niet het geval! Bijna elke kleuter, leerling wilde iets tonen wat hij/zij goed kon. Ze hadden bijna allemaal het pauwedrag in zich.

Voor de volgende opdracht gebruikte ik een pauwenboekje, dat ik aangeboden gekregen had van een leerkracht uit Lyon die al eens met de axenroos gewerkt had. Het pauwenboekje zit in de bijlage (Bijlage II,2), ook in het Frans weliswaar. Deze opdracht vonden de leerlingen heel leuk. Ze waren allemaal heel geconcentreerd bezig aan de opdracht. Bij de aanvang van deze oefening dacht ik dat ze eerder bij meisjes zou aanspreken. Maar niets was minder waar; de jongens waren ook heel enthousiast en gingen helemaal op in het invullen van het boekje.

De eerste pagina bestond uit een blanco blad waar ze onderaan hun naam konden schrijven. De leerlingen moesten op deze bladzijde een mooie pauw met veel kleuren tekenen.

Op het tweede blad stond bovenaan een kadertje waarin ze zichzelf mochten tekenen. Daaronder moesten ze enkele gegevens over zichzelf invullen en het blad afsluiten met hun handtekening.

Het derde blad konden ze het best thuis invullen; ze moesten zichzelf wegen en meten, de lengte van hun haar opschrijven,... dit blad bevatte vooral de uiterlijke kenmerken.

Op het voorlaatste blad stond een figuur getekend. De leerlingen mochten er een jongen of een meisje van maken en de tekening versieren door de gepaste kledij erbij te tekenen. Het eindresultaat was dan een portret van zichzelf.

Ten slotte mochten ze op de laatste pagina schrijven waar ze goed in waren, waar ze fier op zijn,...

Dit werk was individueel. Terwijl de leerlingen deze opdracht aan het uitvoeren waren, liep ik rond in de klas. De leerlingen waren heel ijverig. Het was soms grappig, want ik zag twee meisjes die elkaar hielpen met een lat om de lengte van hun haar te kennen.

Deze twee axen waren de laatste waarmee ik gewerkt heb in het basisonderwijs!

2.1.4 Algemene reflectie

De stage heeft voor en tijdens deze vijf weken veel voorbereidingswerk en tijd gevraagd. Het was niet altijd even gemakkelijk om gepaste verwerkingsopdrachten te zoeken voor kinderen van 2 tot 12 jaar. Bepaalde opdrachten kon ik voor de hele groep gebruiken, maar het spreekt voor zich dat dit niet voor alle oefeningen het geval was. Daarnaast moesten de opdrachten vertaald worden naar het Frans, wat al een hele klus op zich was.

De opdrachten die ik gebruikt heb in het basisonderwijs verschillen van de opdrachten die uitgewerkt staan in deze scriptie. Ik had twee klassen van het zesde leerjaar waarin ik wel enkele opdrachten van het algemeen deel kon gebruiken, maar jammer genoeg had ik die klassen niet zo vaak omwille van lessen die wegvielen.

Ik vond het heel interessant om te zien hoe leerlingen reageerden bij bepaalde oefeningen. De axenroos is echt een heel handig werkmiddel om gedragingen bij kleuters, leerlingen te ontdekken. De leerkrachten waren zelf ook onder de indruk van de axenroos. De meeste kenden de theorie wel, maar durfden er niet echt mee te beginnen. Ze waren blij dat ik het startsein had gegeven. Ze vroegen me of ik hen verder op weg wilde helpen om de overige axen uit te werken.

Niet alleen de leerkrachten, maar ook de kinderen waren heel enthousiast om met de axenroos te werken. Ik was aangenaam verrast dat ze na de eerste sessie de verschillende axendieren met hun gedragingen nog konden herinneren.

In enkele klassen had ik soms een kleuter of een leerling die niet wilde meewerken aan een spel. Ik vroeg dan aan de kleuter, leerling in kwestie in welke ax hij/zij zich toen bevond. De kleuters, leerlingen konden zelf hun gedrag thuisbrengen in de axenroos.

Ik vond het heel jammer dat mijn stage in Lyon niet langer geduurd heeft. Ik had graag de volledige axenroos afgewerkt, of toch ten minste alle dieren behandeld.

Ik heb veel geleerd, zowel over de axenroos als daarbuiten. Aangezien de stage in Lyon mijn eigen project was, ben ik op eigen houtje naar daar gegaan. Ik kende niemand en moest bijgevolg veel zelf regelen. Leerkrachten uit de omgeving van Lyon die verantwoordelijk waren voor mijn stage, hadden me op voorhand verteld dat ik in 3 scholen zou komen; het precieze aantal klassen en welke leerjaren ik zou hebben, wisten ze nog niet. Het was een beetje een stap in het wilde... Een uitdaging? Zeker en vast. In het begin had ik het wel een beetje moeilijk. De TGV dropte me in een wildvreemde stad met wildvreemde mensen en je moet je slag slaan, maar dit lukte me al heel snel.

Toen ik de eerste dag op school aankwam, informeerde men me dat ik in 5 scholen zou staan. Dit had ik niet voorzien; alvorens de axenroos te starten, moest ik over België en mijn omgeving vertellen. Ik had een video over mezelf gemaakt en Belgische chocolade voorzien, maar de hoeveelheid was natuurlijk niet genoeg voor iedereen.

Vanaf het moment dat ik aankwam, begon men zaken te regelen. Die manier van werken is volledig anders dan hier in België. In België worden stages op voorhand uitgerekend en gestructureerd; daar was dit dus niet het geval. In het begin maakte ik me hierover ongerust, maar ik leerde na verloop van tijd om me hierover niet druk te maken. Alles komt steeds in orde! Het is een andere manier van leven en werken, maar na een tijdje pas je je eigen stijl wel gemakkelijk aan.

Wat het onderwijs betreft zijn er een aantal verschillen. Om te beginnen, wordt er heel veel aandacht besteed aan ontspanning en sport. Tijdens mijn stage werden er regelmatig sportdagen georganiseerd voor bepaalde klassen. De speelpauzes duren ook langer en men neemt uitgebreid de tijd voor het middagmaal; in elke school wordt er een middagpauze van 2 uur voorzien!

Ten slotte zijn er in Lyon minder dagen vakantie, maar men heeft wel op woensdag een vrij dagje.

Door dagelijks te werken met de axenroos en steeds te zoeken naar nieuwe verwerkingsopdrachten, kreeg ik de axenroos steeds beter onder de knie. De axenroos lijkt op het eerste gezicht gemakkelijk, maar om de diepere betekenis erachter en het doel goed te kennen, is er veel tijd nodig. Het is pas wanneer je er effectief mee werkt, dat je begint te weten hoe ze ineen zit. Na vijf weken dagelijks in de axenroos te worden ondergedompeld, noem ik mezelf nog geen expert, maar ben ik wel veel gevorderd.

Ik zou het zeker zien zitten om na mijn studies op eigen houtje naar Lyon terug te keren om verder te werken met de axenroos, want sociale vaardigheden zijn nooit af; er is steeds werk.

2.2 Axenroos in de eerste graad van het secundair onderwijs - Sofie

Aangezien Lotte aan de slag ging met de axenroos in het basisonderwijs, koos ik ervoor enkele axen uit te werken in een secundaire school. Ik nam contact op met verschillende secundaire scholen maar het was het Immaculata Maria - Instituut te Roosdaal²³ dat me de kans gaf lessen sociale vaardigheden te geven. 'Sociale vaardigheden' is in deze school als vak in het lessenrooster van de eerste graad opgenomen. De leerkrachten besteden heel wat aandacht aan het vak maar hadden nog nooit gewerkt met de axenroos. Ze hadden wel al van het concept gehoord, of de theorie eens gelezen, maar durfden het totnogtoe niet aan om werkelijk aan de slag te gaan met het instrument... Tijd om daarin verandering te brengen!

Ik gaf in totaal vier lessen. Iedere les werd ingeleid met een heel korte beschrijving van de axenroos. Ik vroeg of er al leerlingen gehoord hadden van de axenroos en of ze er al mee gewerkt hadden. In iedere klas waren er wel degelijk leerlingen die reeds met de axenroos hadden gewerkt in het basisonderwijs. Ik liet die leerlingen uitleggen wat de axenroos voor hen betekende, wat het hen had bijgebracht, of ze het leuk vonden, ... De theorie rond de axenroos hield ik zeer beperkt. In onze scriptie hebben we vooral de nadruk gelegd op de praktische uitwerkingen van de axenroos. Daarom dat ik tijdens de lessen zo snel mogelijk met de opdrachten begon. Per les werden er drie of vier opdrachten uitgewerkt. Aan het einde van de les liet ik de leerlingen alle liedjes van de cd 'muziek in AXIE!' (Bijlage II, 3) horen en liet ik de axenfiguren zien.

2.2.1 Les 1: Degene die opkomt, de zichtbare, hij die zich toont, ... (Ax 1)

Aangezien Lotte en ik voor deze ax negen opdrachten uitgewerkt hebben, moest ik enkele opdrachten selecteren. Ik wist niet in welke klas ik zou terecht komen en daarom koos ik voor de meest 'neutrale' opdrachten. Deze opdrachten kan je in alle klassen uitvoeren, ook de grootte van de klas speelt geen rol.

Ik begon met 'Scrabble'. Het is de bedoeling dat leerlingen hun naam op een blad papier schrijven en bij iedere letter een kenmerk van zichzelf schrijven. Ik vind dit een ideale opdracht om aan het begin van het schooljaar uit te voeren, wanneer de leerlingen elkaar nog niet zo goed kennen. Dankzij de scrabbles komen er interesses, karaktertrekken, hobby's, ... aan het licht die voor medeleerlingen nog onbekend waren. Ook als leerkracht leer je je klas sneller kennen. Ook al stond ik voor een 'vreemde' klas, aan het einde van deze opdracht kende ik toch de meeste namen. De leerlingen vonden deze opdracht zeer leuk!

'Levende twister' was de volgende opdracht. Twee groepjes van vier leerlingen namen het tegen elkaar op. Leerlingen beleefden heel wat plezier bij het uitvoeren van deze opdracht. Ze probeerden zich in alle mogelijk bochten te wringen opdat ze de opdracht toch tot een goed einde zouden brengen... Zonder het goed te beseffen gaven de leerlingen mekaar 'bijzijn'. Ik vroeg aan de leerlingen die aan deze opdracht deelnamen wat ze van de opdracht vonden. De meeste leerlingen hebben er geen problemen mee wanneer iemand anders hen aanraakt, zeker niet in spelvorm.

'Foto's 8 - 9: 'Levende twister', 10 mei 2005'

Vervolgens vulden de leerlingen de 'Wie ben ik?' – test in. De resultaten van deze test waren zoals ik verwachtte. Hoewel ik de klas nog nooit eerder had gezien, kon ik toch meteen zeggen wie er graag in de belangstelling stond en wie niet. Er zaten in deze klas heel wat leerlingen die zich prima voelden in deze eerste ax! Ik vroeg aan de leerlingen van wie ik vermoedde dat ze liever op de achtergrond bleven, of mijn vermoeden ook klopte. Dat was altijd zo! Daaraan is te merken dat de axenroos écht werkt! Na heel weinig oefeningen kan je het gedrag van de leerlingen toch al onderbrengen in de eerste twee complementaire axen: degene die zich toont tegenover de supporter.

Tijdens het invullen van de test, liet ik het liedje 'Fame' van Irena Cara horen. Het liedje 'Fame' sloeg meteen aan. Enkele leerlingen begonnen spontaan mee te zingen of te dansen. Ze zeiden meteen dat dat het liedje van 'Star Academy' was. Dit klopt, hoewel ik de originele versie van Irena Cara liet horen.

Aan het einde van de les liet ik de leerlingen alle liedjes op de cd 'Muziek in Axie!' horen en liet ik alle figuren zien. De leerlingen die reeds met de axenroos hadden gewerkt vonden het fijn met de dieren te werken, maar vonden onze figuren leuker. Op het einde van de les werd een enquête ingevuld. De resultaten daarvan zijn terug te vinden aan het eind van dit deel.

Ik ben zeer tevreden over deze eerste les! De leerlingen waren ook enthousiast en voerden de opdrachten met veel plezier uit!

2.2.2 Les 2: De verzorger, de helper, ... (Ax 3)

De tweede les besprak ik de derde ax; die van de verzorger, de helper. Ook hier was het onmogelijk om alle opdrachten uit te voeren. Lotte en ik werkten een voldoende aantal opdrachten uit in het praktisch deel van deze scriptie zodat ik geen problemen ondervond met het vinden van geschikte opdrachten.

Ik startte met een rollenspel. De leerlingen kregen verschillende situaties aangeboden waarin ze iemand anders hulp moesten bieden. Niet alle leerlingen waren bereid een rollenspel voor de klas op te voeren. Enkele leerlingen vertelden dat ze liever geen improvisatieoefeningen voor de klas brengen. Ik gaf de leerlingen nog wat extra tijd en uiteindelijk waren er drie groepjes die bereid waren deze opdracht uit te voeren.

Na het opvoeren van de korte maar zeer geslaagde rollenspellen, werd de opdracht besproken. Ik vroeg de leerlingen of ze op dezelfde manier zouden reageren wanneer ze in werkelijkheid in deze situatie terecht kwamen. De meeste leerlingen zouden mekaar zeker en vast helpen!

'Foto 10: 'Hulp bieden aan een oud vrouwtje dat de straat oversteekt', 13 mei 2005'

Als lied bij deze ax hebben we gekozen voor 'I'll be there for you' van The Rembrandts. Leerlingen kregen de tekst en vertaling van dit lied. Ze herkenden het nummer van de TV-reeks. Vervolgens werd het lied besproken. Ik vroeg hen op welke manier zij het liefst geholpen worden door hun vrienden, of ze geschenkjes verwachten van hun vrienden, ... Na deze twee opdrachten werd de 'Hoe behulpzaam ben jij?' -test ingevuld. De meeste leerlingen hadden tussen de 70 en de 120 punten, niemand scoorde meer dan 120 punten.

Net als bij de vorige les werden de verschillende figuren getoond en werd er naar de overige liedjes geluisterd, op het einde van de les werden de leerlingenblaadjes en de enquête ingevuld.

Ik vond ook deze les zeer fijn. Leerlingen stelden vast dat je respect kan tonen door het aanbieden van een dienst, en niet alleen door het geven van goederen. Toch merkte ik

ook de andere axen op tijdens deze les. De leerlingen die graag opdrachten vooraan de klas uitvoeren, kan men evenzeer plaatsen onder de eerste ax. Leerlingen die liever geen rollenspel spelen voor de klas, kan men in de tweede ax plaatsen.

Het was voor mij heel leerrijk dat ik de leerlingen een plaats in de axenroos kon geven. Zeker als je in een klas meerdere uren lesgeeft, is het een aanrader om het gedrag van de leerlingen eens in kaart te brengen a.d.h.v. de axenroos!

2.2.3 Les 3: De leider, ... (Ax 5)

Na een korte uitleg over de axenroos, startte ik deze les met de opdrachten 'Ik zie ik zie wat jij niet ziet...' en 'Wie is het?'

Deze opdrachten mag je echter niet te lang uitvoeren omdat ze iets te gemakkelijk zijn, toch vormen ze een goede opwarmer om een les mee te starten!

De volgende opdracht, 'De juiste weg', vonden de leerlingen heel leuk. Een leerling wordt geblinddoekt en moet naar de andere kant van de klas zien te komen. Een medeleerling geeft instructies. Het is belangrijk dat de medeleerling goede instructies geeft zodat de geblinddoekte leerling nergens tegenaan loopt! Deze opdracht werd verschillende keren herhaald omdat iedere leerling wel eens geblinddoekt door de klas wilde lopen. Ik besteedde dan ook wat meer aandacht dan voorzien aan deze opdracht.

'Foto 11: 'De juiste weg', 13 mei 2005'

De reacties na de opdracht waren ongeveer hetzelfde. Leerlingen vonden het raar, onwennig, vervelend, spannend, ... om geblinddoekt door de klas te lopen. Iedereen deelde de mening dat je zeker en vast goede instructies moet krijgen om de klas zonder beenbreuken door te komen... Deze opdracht is een echte aanrader!

Op het moment dat leerlingen de vorige opdracht uitvoerden, zette ik het bijhorende axenlied op. Leerlingen herkenden het lied en vroegen of ze het ook eens mochten

dansen, wat ook de bedoeling was. De leerlingen volgden de instructies en dansten allemaal de 'Cha Cha Slide'!

'Foto's 12 - 13: 'Cha Cha Slide, 13 mei 2005'

De uitwerking van deze ax vond ik ook heel geslaagd! Ook tijdens deze les stelde ik vast dat ik de leerlingen een plaats in de axenroos gaf. Leerlingen die meteen de opdracht 'De juiste weg' wilde uitvoeren, plaatste ik onder de eerste ax omdat zij geen schrik hebben om een opdracht voor de klas voor te doen. Een leerling die zijn bank opzij schoof opdat de geblinddoekte leerling er zeker en vast niet zou tegenaan lopen, plaatste ik onder de derde ax, ... Ik constateerde na deze derde les dat je de axenroos steeds beter begrijpt en constant gaat toepassen naarmate je er meer mee gaat werken!

2.2.4 Les 4: De aanvaller, de aanvechter, ... (Ax 7)

In deze laatste les had ik gekozen om te starten met 'Waar of niet waar?'. Deze opdracht was niet meteen een succes. Leerlingen vonden het moeilijk om in een paar minuten tijd twee verhalen te vertellen, waarvan één verzonnen. Deze opdracht kan dus best meegegeven worden in de voorgaande les, zodat leerlingen voldoende tijd hebben om twee verhalen te bedenken. Ik zette de les meteen verder met een debat. Ik legde de leerlingen uit dat wanneer ze iets wilden zeggen ze recht moesten gaan staan en dat ze een leerling die aan het woord was, moesten laten uitspreken. Iedere leerling hield goed rekening met deze regels. Het debat verliep vlot, leerlingen verdedigden hun standpunten goed! Toch viel het me op dat het steeds dezelfde leerlingen waren die aan het woord kwamen. Je kan dus ook bij deze opdracht merken dat er in ieder gedrag meerdere axen verscholen zitten! Na het debat volgde de bespreking van het lied 'R U Kiddin' me?' van Anouk. Leerlingen vonden dat het nummer goed bij deze ax paste. Als afsluiter werden de leerlingenblaadjes aangevuld en, net zoals in de andere lessen, de figuren en overige liedjes besproken.

Deze laatste les vond ik de moeilijkste! Vooral omdat de eerste opdracht niet meteen aansloeg. Na de les vertelde de leerkracht me dat er in deze klas een vijftal leiders zitten. Ik zei haar wie ik dacht dat ze bedoelde, en ze zei dat ik het bij het rechte eind had. Daaraan is nogmaals te merken dat je leerlingen en een klassengroep beter leert kennen dankzij het werken met de axenroos!

2.2.5 Algemene reflectie a.d.h.v AXIE – enquête.

Zoals ik reeds eerder vermeldde, nam ik aan het einde van iedere les een enquête (Bijlage II, 4) af.

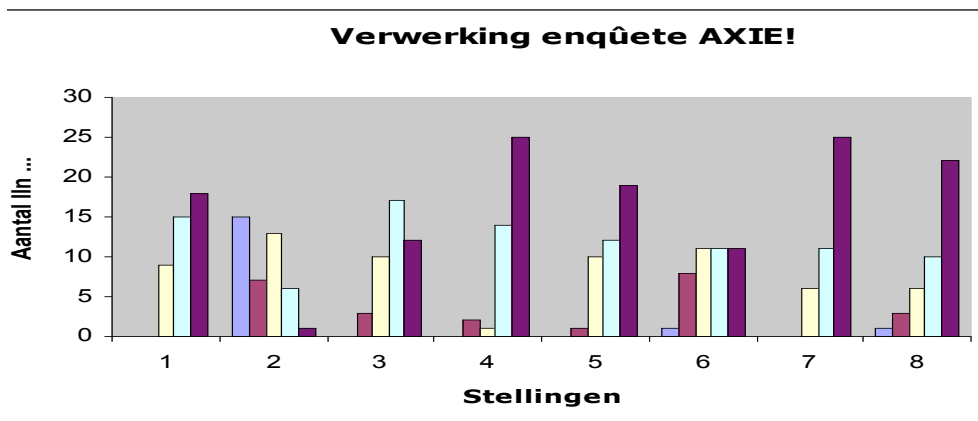
Doel van deze enquête was nagaan of de lessen aanslaan, of het doel van de opdrachten duidelijk is, of leerlingen de liedjes passend vinden, ...

Leerlingen kregen acht stellingen

1. De opdrachten zijn leuk
2. Sommige opdrachten zijn moeilijk
3. De werkblaadjes zijn leuk
4. De werkblaadjes zijn duidelijk / makkelijk in te vullen
5. Het doel van de verschillende opdrachten is duidelijk
6. De figuren die bij de verschillende axen horen spreken me aan
7. De liedjes zijn passend
8. Ik zou wel meer van deze opdrachten willen uitvoeren

Ze konden in een kolom aankruisen of ze met die stelling helemaal niet akkoord, eerder niet akkoord, min of meer akkoord, eerder akkoord of helemaal akkoord gingen.

Legende

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Min of meer akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Uit de resultaten van deze enquête blijkt dat de axenroos wel degelijk aanslaat in de eerste graad van de school waar ik stage liep.

De meeste leerlingen vonden de opdrachten leuk. Niemand vond de opdrachten helemaal niet leuk.

Bij de tweede stelling 'sommige opdrachten zijn moeilijk' zijn de meningen van de leerlingen verdeeld. Ik gaf hierboven reeds aan dat het voor sommige klassen moeilijk is een rollenspel naar voren te brengen, als ze dat niet gewoon zijn. Ook de opdracht waarbij een leerling geblinddoekt wordt, is niet meteen gemakkelijk.

Uit de enquête bleek dat niet alle leerlingen de werkblaadjes even leuk vonden... Daarom hebben we, na de lessen, de lay - out van de werkblaadjes aangepast. Ze werden voorzien van enkele tekeningen en een axenfiguur op alle werkblaadjes.

Ondanks het feit dat de werkblaadjes niet meteen leuk waren, bleken ze toch gemakkelijk in te vullen. Met de gedragsbeschrijving ondervonden sommige leerlingen wat moeilijkheden, maar wanneer de opdrachten dan weer kort besproken werden of na wat hulp van een medeleerling, konden ze het werkblad toch aanvullen.

Voor de meeste leerlingen is het doel van de verschillende opdrachten duidelijk. Enkele leerlingen vertelden tijdens de bespreking van de opdrachten dat ze écht hadden aangevoeld hoe belangrijk het is dat je de juiste instructies krijgt, dat het heel belangrijk is dat je de mensen rondom je helpt, ...

De figuren die voor de verschillende axen werden ontworpen slaan ook aan bij de leerlingen.

De liedjes werden volgens de leerlingen goed door ons uitgekozen. Meer dan de helft van de leerlingen gaat helemaal akkoord met de stelling dat de liedjes passend zijn.

Tot slot is uit de enquête gebleken dat leerlingen wel meer van deze opdrachten willen uitvoeren, dat ze verder willen werken met de axenroos...

En net dát was de bedoeling van deze lessen: leerlingen warm maken voor de axenroos zodat er meerdere lessen met 'axie' kunnen gegeven worden!

Ook voor mezelf heeft het werken met de axenroos tot heel wat 'axie' geleid. Aanvankelijk besteedde ik enkel aandacht aan de axenroos bij het werken aan de scriptie. Naarmate de cursus vorderde en ik de axenroos beter onder de knie kreeg, stelde ik vast dat ik steeds meer en meer met de axenroos werkte. Ik gaf mijn ouders, mijn vrienden, klasgenoten, leerlingen en alle mensen rondom mij, een eigen plaatsje in de axenroos. Eens hun plaatsje voor mij gekend was, reageerde ik op een gepaste manier op hun gedrag. Het was voor mij een echte verrijking te leren werken met de axenroos!

---

¹ Naar: <http://www.axenroos.tk/>

² Naar: RELATIE-STUDIO, *Cursus Axenroos*. Gent, 2004, p. 5.

³ Uit: RELATIE-STUDIO, *Cursus Axenroos*. Gent, 2004, p.5

⁴ Naar: RELATIE-STUDIO, *Cursus Axenroos*. Gent, 2004, p. 6-7

⁵ Uit: RELATIE-STUDIO, *Cursus Axenroos*. Gent, 2004, p.7

⁶ RELATIE-STUDIO, *Cursus Axenroos*. Gent, 2004, p. 9-10

⁷ Naar: *Ibid*, p. 17-18

⁸ Uit: http://www.sintrochus.be/de_axenroos.htm

⁹ B., VAN DAMME, *Verskillende figuren van de axenroos*, Liedekerke, januari 2005

¹⁰ Naar: <http://www.axenroos.tk/>

¹¹ Uit: <http://www.axenroos.tk/>

¹² Uit: <http://www.axenroos.tk/>

¹³ Gesprek met H. Vander Straeten, begeleider leefsleutels, Merchtem, 3 mei 2005

¹⁴ Leefsleutels? (<http://www.leefsleutels.be>)

¹⁵ <http://www.childfocus.org>

¹⁶ CHILD FOCUS & LEEFSLEUTELS VZW, *Een groot geheim in een klein hoofdje*. s.l., 2005 (reclameblaadje voor boek)

¹⁷ DAEMEN, E., e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*. Gent, Relatie-Studio, 2003, 286 pp.

---

¹⁸ CUVELIER, F., *De stad van axen: gids bij menselijke relaties*. Kapellen, De Nederlandsche Boekhandel, 1995, 195 pp.

¹⁹ CUVELIER, F., e.a., *Sociaal vaardig? Lieve deugd! (gids voor de basisschool)*. Brugge, Die Keure, 2001, 167 pp.

²⁰ Ecole Village – Irigny

Ecole Billon – Irigny

Ecole Paul Frantz – Saint-Genis-Laval

Ecole Mouton – Saint-Genis-Laval

Ecole Marcel Pagnol - Lyon

²¹ Ik heb dit verhaal in Lyon gekregen van een leerkracht en weet bijgevolg niet vanwaar dit komt.

²² RELATIE-STUDIO, materialen, 2005 (<http://www.relatiestudio.be>)

²³ Immaculata Maria - Instituut, Kapelleweide 5, 1760 Roosdaal

Besluit

Met deze scriptie hebben we de vakoverschrijdende eindtermen rond sociale vaardigheden in 'axie' gebracht met behulp van het werkinstrument 'de axenroos' van Ferdinand Cuvelier.

De axenroos is een werkmiddel om gedragingen van mensen te ordenen. Elke ax heeft zijn eigen gedrag en wordt op een bepaalde manier geplaatst tegenover andere axen.

Kinderen en jongeren gaan op verschillende manieren met elkaar om. Ze spelen, vechten, helpen elkaar, werken samen, zoeken contact,... Iedereen is verschillend en heeft zijn eigen manier van reageren op situaties. Op de ene situatie reageer je zus, op de andere reageer zo. Om de verschillende gedragingen van kinderen en jongeren te verkennen, is de axenroos een zeer zinvol instrument. Op een speelse manier leren kinderen verschillende gedragsvormen kennen. Het geeft een eenvoudige, maar toch duidelijke kijk op hoe kinderen, en mensen in het algemeen, reageren en zich gedragen.

Deze axenroos wordt vooral gebruikt in het basisonderwijs. De tien axendieren vormen met hun karakter en hun gedrag de axenroos. Voor het basisonderwijs bestaat er reeds een rijk aanbod aan lesmateriaal. Het secundair onderwijs, daarentegen, blijft een beetje op zijn honger zitten. Wij hebben getracht hierin verandering te brengen. Daar sociale vaardigheden heel belangrijk zijn en de axenroos een aangenaam werkmiddel is, hebben wij lesmateriaal ontwikkeld voor het secundair onderwijs. Voor het secundair opteerden we voor een volwassener aanpak om de axenroos voor te stellen. De axendieren werden vervangen door axenfiguren; tien verschillende mannetjes die elk het gedrag van een ax vertonen. Wij vonden iemand die bereid was om deze figuurtjes voor ons te tekenen.

Om betere kennis over de axenroos te hebben, was de vormingscursus, die we acht weken gevolgd hebben, noodzakelijk. Toch was dit nog niet voldoende; het is pas door constant bezig te zijn met de axenroos, dat je meer inzicht verwerft in het geheel.

Het was een grote uitdaging om geschikte opdrachten, oefeningen,... te bedenken of op te zoeken die geschikt zijn voor jongeren van de eerste graad van het secundair onderwijs. We zorgden steeds voor gedifferentieerde opdrachten, voor elk wat wils, zodat iedere leerkracht een flinke waaier van verwerkingsmogelijkheden aangeboden krijgt waaruit hij/zij kan kiezen, naargelang de behoeften, mogelijkheden en interesses van de klassengroep. Het was niet altijd eenvoudig om de gepaste opdrachten te bedenken,

maar al doende verdiepten we ons steeds meer in de axenroos en we zijn erin geslaagd om voldoende materiaal te verzamelen en aan te bieden.

In de inleiding stelden we ons de vraag wat het nut is van sociale vaardigheden en of dit wel nodig is. Het antwoord daarop is duidelijk: er is een grote nood aan sociale vaardigheden! Als leerkracht gaat onze taak verder dan alleen maar kennis aanreiken aan leerlingen. We moeten hen ook vaardigheden aanleren. Daarom is onze uitwerking van de scriptie een ideale manier om hieraan te werken. Het heeft geen zin om de axenroos eenmalig voor te stellen aan jongeren. Het vraagt veel tijd en energie, maar sociale vaardigheden zijn te belangrijk om gewoon te laten liggen.

Wij willen jongeren helpen in hun relationele vorming en dankzij de axenroos kunnen we hiertoe ons steentje bijdragen. We beseffen dat onze bijdrage slechts een klein aandeel is aan de grote behoefte aan een aanpak van sociale vaardigheden. Toch hopen we dat ons lesmateriaal een hulp of steun kan bieden aan veel leerkrachten.

Tijdens onze stages hebben we beiden gemerkt dat de manier van werken met de axenroos heel goed aanslaat bij de jongeren, zowel bij klein als groot. Er wordt op een speelse, spontane manier aan sociale vaardigheden gewerkt. Het is opmerkelijk hoe snel jongeren de verschillende gedragingen van de dieren/figuren herkennen en daarna zelf kunnen toepassen.

De stage was een verrijking; niet alleen voor de jongeren en leerkrachten, maar ook voor onszelf. Door het experimenteren met verschillende opdrachten zagen we nieuwe inzichten, leerden we bepaalde aspecten van de axenroos beter kennen.

Het veelvoudig werken met de axenroos had ook op ons een invloed. Allerhande situaties linkten we aan de axenroos.

In onze samenwerking bevonden we ons beiden vaak in de ax van de zorgverlener, de helper (ax 3 of de bever) en van de genietster, diegene die om hulp vraagt (ax 4 of de poes). We vroegen elkaar raad waar nodig en hielpen wanneer we konden. Deze twee complementaire axen waren het meest aanwezig tijdens onze samenwerking.

Het werken aan sociale vaardigheden eindigt niet bij deze scriptie, maar loopt verder in de taak van elke leerkracht. Wij hopen dat we deze taak later kunnen realiseren!

Bijlagen

Bijlage I 'Een groot geheim in een klein hoofdje'

Bijlage II, 1 'Histoire des animaux de l'axenroos'

Bijlage II, 2 'Pauwenboekje'

Bijlage II, 3 CD 'Muziek in AXIE!'

Bijlage II, 4 'Enquête AXIE!'

Bijlage I 'Een groot geheim in een klein hoofdje'

Een groot geheim in een klein hoofdje

Stilstaan bij seksueel misbruik

Child Focus en Leefleutels willen het thema 'seksueel misbruik' bespreekbaar maken en de leerkracht uit het basisonderwijs handvatten aanreiken om met specifieke problemen om te gaan. Wat kan je doen als je een vermoeden hebt? Wat als een kind je in vertrouwen over misbruik vertelt? Wanneer moet je doorverwijzen? Onder de noemer presentie ontwikkelen we een aantal speelse activiteiten. Armadillo, een vrolijk gurdeldier, wil alle kinderen bijstaan in de ontwikkeling van een aantal sociale vaardigheden. De nadruk ligt niet op het leren niet zeggen. Want meestal heeft een slachtoffer van misbruik daar weinig of niets aan. Zijn of haar 'neen' wordt niet gehoord of wordt verdrongen met mooie beloftes. Wat we wel kunnen doen is de kinderen leren om hun gevoelens, hun angst, hun verdriet niet voor zichzelf te houden. Ze moeten leren dat een geheim dat niet goed voelt niet in hun kleine hoofdje hoeft te blijven zitten. Ze mogen hun gevoelens tonen, ze mogen hun verhaal vertellen.

Het boek – Kostprijs € 9,95

De folder voor ouders – Kostprijs € 10,90 / 100 stuks

De handpop Armadillo – Kostprijs boek + pop € 15,-

De vorming

- Wij verzorgen een **pedagogische studiedag** op uw school. Deze vorming duurt een volledige dag. Kostprijs: € 450,- + vervoerskosten
- We organiseren af en toe **open vormingsdagen**. Kostprijs: € 60,- (deelname + maaltijd + boek)

Meer informatie over het materiaal en de vormingen krijg je bij Leefleutels vzw (0032)45 94 20 – leefdefu@skynet.be – www.leefleutels.be)
Meer informatie over Child Focus vind je op www.childfocus.org

Bijlage II, 1 'Histoire des animaux de l'axenroos'

Il était une fois, un enfant qui décida d'inviter les animaux ses amis, à une grande fête. Il envoya donc des cartons d'invitations.

Tous ont réagi très différemment.

- **Le lion:** voyons, je suis le roi des animaux, il faut donc que je prépare un discours, je suis le chef, je dois donc diriger et prendre la parole.
- **Le chameau:** je suis vraiment curieux de savoir qui va venir à cette fête, et comment vont-ils être habillé, ce qu'ils vont apporter comme cadeau. J'aimerais bien savoir tout cela!
- **Le castor:** qu'est-ce que je vais bien pouvoir prendre comme cadeau pour faire plaisir à notre hôte? Je me fais du souci, pourvu que mon cadeau lui plaise!
- **Le chat:** ne réfléchit pas plus et répondit oui immédiatement, tellement il se réjouissait d'avance.
- **Le paon:** je serai sans aucun doute le plus beau, car mes plumes ont des couleurs magnifiques.
- **Le raton laveur:** était très honoré de cette invitation, et monta dans l'arbre pour tenter apercevoir la maison du garçon. Ses yeux s'agrandissaient.
- **Le faucon:** qui seront donc les autres invites, je voudrais le savoir, sinon je n'y vais pas.
- **Le chamois:** à 12h, ce n'est pas possible, je fais la sieste, alors ils attendront.
- **Le hibou:** j'irai, c'est sûr, mais je ne vais pas le dire à personne. Il prenait ses distances.
- **La tortue:** j'y vais? Vais-je oser? Oui, mais si je n'y vais pas, que vont dire les autres?

Le jour de la fête arriva, et tout se passa comme vous pouvez l'imaginer.

Le lion fit son discours, et tout le monde l'écouta.

Le chameau s'était caché derrière un arbre et guettait les arrivants.

Le castor offrit son cadeau et demanda 20 fois si celui-ci faisait plaisir.

Le chat s'installa et goûta de chaque instant.

Le paon arriva en se montrant à tout le monde.

Le raton laveur n'arrêta pas de remercier pour l'invitation.

Le faucon se tenait sur ses gardes et regardait tous les invités.

Le chamois arriva en retard en rouspétant qu'il n'avait pas assez dormi.

Le hibou se percha dans un arbre et observa.

La tortue arriva la dernière après avoir longtemps hésité.

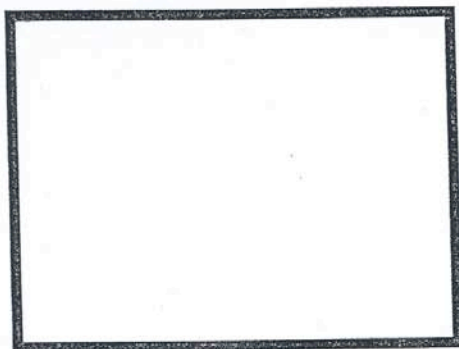

Bijlage II, 2 ` Pauwenboekje'

Ce livret de paon est à

C'est moi !

Fait un dessin de toi-même.

Je m'appelle.....

Mon anniversaire est le .....

Nous sommes ..... à la maison.

J'ai ..... frères et ..... soeurs.

Je suis assis à côté de .....
dans la classe.

La maîtresse s'appelle .....

C'est ma signature :

C'est mon corps !

Je mesure .....m et ..... cm.

Je pèse ..... kilos.

Je chausse du .....

Mes bras ont une longueur de ..... cm.

Mes jambes ont une longueur de .....cm.

Mes yeux sont .....? (couleur).

Mes cheveux ont une longueur de .....cm.

Je fais cela très bien :

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Ici, c'est moi !

Je suis fier parce que.....

.....
 .....

J'ai .....

.....
 .....

Je peux .....

.....
 .....

Je ne peux pas encore .....

.....
 .....

Répond avec une phrase qui commence par 'je'.

- Qu'est-ce que tu aimes regarder à la télé ?

.....

- Où est-ce que tu aimes aller ?

.....

- Avec quoi est-ce que tu aimes jouer ?

.....

Bijlage II, 3 CD 'Muziek in AXIE!'

Bijlage II, 4 'Enquête AXIE!'

Axie!

Naam _____

Klas _____

	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Min of meer akkoord	Eerder akkoord	Helemaal akkoord
De opdrachten zijn leuk					
Sommige opdrachten zijn moeilijk					
De werkblaadjes zijn leuk					
De werkblaadjes zijn duidelijk / makkelijk in te vullen					
Het doel van de verschillende opdrachten is duidelijk					
De mannetjes die bij de verschillende axen horen spreken me aan					
De liedjes zijn passend					
Ik zou wel meer van deze opdrachten willen uitvoeren					

Literatuurlijst

Beeldmateriaal (film)

- DVD Friends, seizoen 8 – aflevering 16 'The one with the birthing video'

Boeken

- BRACKE, D., *Het uur nul*. Leuven, Davidfonds/Infodok, 2003 (vijfde druk), 188 pp.
- BRACKE, D., *Zij en haar*. Leuven, Davidfonds/Infodok, 2004, 183 pp.
- CUVELIER, F., *De stad van axen: gids bij menselijke relaties*. Kapellen, De Nederlandsche Boekhandel, 1995, 195 pp.
- CUVELIER, F., e.a., *Sociaal vaardig? Lieve deugd! (gids voor de basisschool)*. Brugge, Die Keure, 2001, 167 pp.
- CUVELIER, F., *Tussen jou en mij: grondslagen van het omgaan met elkaar*. Kapellen, De Nederlandsche Boekhandel, 1983, (div.pp.)
- DAEMEN, E., e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*. Gent, Relatie-Studio, 2003, 286 pp.
- DANIELS, W., *Van Dale Junior Spreekwoordenboek*. Utrecht/Amsterdam, Uitgeverij Piramide, 2001, 479 pp.
- DELEN, C., e.a., *Ons kookboek KVLV*. Leuven, s.e., 2004 (zesde druk), 697 pp.
- FIDDELAERS, R., e.a., *Rouw op je dak: handleiding voor het begeleiden van rouwgroepen op school*. 's Hertogenbosch, KPC Groep, 2003, 136 pp.
- LEEFSLEUTELS VZW, *Energize! 2*. Mechelen, Erasmus, 2001, 126 pp.
- LEEFSLEUTELS VZW, *Leefsleutels in actie. Vaardighedengids 1*. Brussel, leefsleutels vzw, 2000, 116 pp.
- LEEFSLEUTELS VZW, *Leefsleutels in het jeugdwerk*. Brussel, leefsleutels vzw, 1999, 186 pp.
- LEEFSLEUTELS VZW, *Leefsleutels voor jongeren - begeleidersmap*. Mechelen, Erasmus, 2000, 4de druk., (div.pp.)
- LEEFSLEUTELS VZW, *Leefsleutels voor jongeren - werkboek*. Mechelen, Erasmus, 2000, 4de druk., (div.pp.)
- MEYSMAN, H., VANDERHOEVEN, J.L., *Paper, project of scriptie: van muisklik tot tekst*. Leuven, Acco, 2004 (6de druk), 137 pp.

- MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school: de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het secundair onderwijs*. Brussel, drukkerij Die Keure, 1997, 105 pp.
- *Superleuke kruiswoordraadsels*. Aartselaar, Deltas, 1998, 80 pp.
- VAN DALE, *Junior Spreekwoordenboek*. Utrecht, Het Spectrum., 2001 (1ste druk), 480 pp.

Discografie

- Fame – Irena Cara, 1990
- I'd lie for you – Meat Loaf, Welcome to the neighbourhood, 1995
- I'll be there for you – The Rembrandts, 1995, single
- Thank you – Dido, No Angel, 2001
- Cha Cha Slide – DJ Casper, 2004, single
- Why? – 3T, Brotherhood, 1995
- R U Kiddin' me? – Anouk, together alone, 1997
- Je ne veux pas être grand – Arno, 1995. À LA FRANÇAISE.
- Let it be – The Beatles, Let it be, 1970
- I just don't know with myself - The White stripes, elephant, 2003

Eigen beeldmateriaal

- Foto 1 'constructie van de axenroos', 1 april 2005
- Foto 2 'Aurélie speelt de leeuw voor anderen', 29 maart 2005-05-16
- Foto's 3 - 4 'elke leerling wil zijn/haar tekening tekenen', 1 april 2005
- Foto's 5 - 6 - 7 'de kinderen genoten van hun massage', 31 maart 2005
- Foto's 8 - 9 'Levende twister', 10 mei 2005
- Foto 10 'Hulp bieden aan een oud vrouwtje dat de straat oversteekt, 13 mei 2005
- Foto 11 'De juiste weg', 13 mei 2005
- Foto's 12 - 13 'Cha cha slide', 13 mei 2005

Internet

- 11 trucs om je te weren. *Maks!*, Yeti 6, september 2002, p. 10-11 (<http://www.klasse.be>)

- BCZ (red.), Protest tegen de hoge zwemprijzen. *Het Nieuwsblad*, 15 januari 2005 (<http://www.nieuwsblad.be>)
- Ben ik een WAR-hoofd? *Maks!*, 26 april 2003, p. 46-47 (<http://www.klasse.be>)
- Doe de cannabistest. *Maks!*, 7 maart 2001, p. 6-7 (<http://www.klasse.be>)
- Individu gerichte nascholing: Sociale vaardigheden, axenroos en bejegening (NOV 2004) (<http://project.arteveldehs.be/compahs/>)
- Logo Arteveldehogeschool (<http://www.arteveldehs.be/emc.asp>)
- RELATIE-STUDIO, Voorstelling + materialen. 2005 (<http://www.relatiestudio.be/>)
- RUSCH, K., Sociale en emotionele aardigheden, makkelijk gezegd. (<http://www.axenroos.tk/>)
- SINT-ROCHUSINSTITUUT, De axenroos. Deurne (http://www.sintrochus.be/de_axenroos.htm)
- Zoekertjes. *Het nieuwsblad*, 23 februari 2005 (<http://www.nieuwsblad.be/Article/Detail.aspx?ArticleID=G9DCONOO>)

Gebruikte foto's, figuren, gedichten, liedjes bij de verschillende axen

AX 1

- Foto bodybuilder (<http://www.bodyfit.be/rudy1.gif>)
- Foto Jennifer Aniston + Brad Pitt (<http://www.allstarz.org/aniston/brad02.htm>)
- Foto mannequin (<http://www.choco-club.com/chocoland2000/mannequin.jpg>)
- Foto Miss Universe (<http://lagosmart.net/missuniverse/large/belgium.jpg>)
- Foto Pavarotti (http://www.lejphoto.com/exhibition/image1/musi_031.jpg)
- Foto Peter Evrard (http://pub.tv2.no/multimedia/TV2/archive/00125/Peter_Evrard_125866a.jpg)
- Liedtekst: Fame – Irene Cara: (<http://www.songteksten.com/songteksten/17934/Irene-Cara/Fame.htm>)

AX 2

- Foto Britney Spears (http://britney-spears.sajty.com/grafika/brit6_d.jpg)
- Foto Joeri (<http://www.joeri-fan.be/images/joeria.jpg>)
- Foto Leonardo Dicaprio (http://www.fotoajans.com/male/leonardo_di_caprio/leonardo_di_caprio_image_008.jpg)

- Foto Michael Jordan
(http://www.speedtv.com/_assets/library/img/large/39351_michael.jordan.hs3.web.jpg)
- Foto Natalia
(<http://images.apple.com/benl/hotnews/articles/2003/idool2003/images/natalia2kl.jpg>)
- Foto Tom Boonen
(http://tour.ard.de/tour2004/tdf/etappen/etappe_01/img/boonen_port_qsd_150.jpg)
- Foto Zidane (<http://www.footballculture.net/japan/players/images/zidane.jpg>)
- Gedicht: Je bent zo mooi anders – Hans Andreus
(<http://www.weefster.nl/sterren/anders.html>)
- Liedtekst: I'd lie for you – Meat Loaf (<http://www.sing365.com/music/lyric.nsf/I'd-Lie-For-You-lyrics-Meat-Loaf/4E30772F1893F2E748256BDD0033F618>)
- Tekstballon 1 (<http://www.judoryuvanschaik.nl/kleurplaten/waardering.jpg>)
- Tekstballon 2
(<http://www.bensoncountynews.com/images/11905/Burdick%20Certificate%20of%20Appreciation.jpg>)
- Tekstballon 3 (<http://www.mdcbowen.org/cobb/archives/comic/20031204-367-Admiration-thumb.jpg>)

AX 3

- Cartoon Casper (<http://student.vub.ac.be/~lmeeusse/casper.htm>)
- Figuur bij test: Hoe behulpzaam ben jij?
(<http://www.fablevision.com/northstar/make/characters/helping.gif>)
- Foto Friends (http://www.lah__ele.blogger.com.br/serie%20friends.jpg)
- Foto Kerstman (<http://biblia.com/christmas/santa-20g.gif>)
- Foto kerstmis –opa – pakjes
(<http://www.punchstock.com/image/creatas/6666180/large/004646at.jpg>)
- Foto man-vrouw-pakje (<http://www.pincheck.net/images/Mail%20-%20man-woman-packages.jpg>)
- Foto paashaas (<http://www.gva.be/dossiers/-p/pasen/img/paashaas.jpg>)
- Liedtekst: I'll be there for you – The Rembrandts
(<http://www.lyricsstyle.com/t/therembrandts/illbethereforyou.html>)
- Toneel (<http://users.pandora.be/kraeye/axen.htm>)

AX 4

- Foto Merci (<http://www.storck.com/en/brand/merci/>)
- Liedtekst: Thank You – Dido
(<http://www.lyrics007.com/Dido%20Lyrics/Thank%20You%20Lyrics.html>)
- Gedicht: Genieten – Yulez (<http://www.gedichten-freaks.nl/toon.asp?TerugURL=lijst%2Easp%3FSorteren%3D%26page%3D1%26Letter%3DDromen%26Thema%3DJa%26Datum%3D%26Tabel%3D%26rnd%3D56%2E96179&num=324922>)
- Word vandaag nog lid (campagne). *Unicef*
(<http://www.unicef.nl/unicef/show/id=59331>)

AX 5

- Figuur detectives (<http://www.montana.edu/wwwufs/graphics/searching.gif>)
- Liedtekst: Cha Cha Slide – DJ Casper (<http://www.lyricstop.com/c/chachaslide-djcasper.html>)

AX 6

- Liedtekst: Why – 3T (<http://www.absolutelyric.com/lyrics/view/3t/why/>)

AX 7

- Foto's affiches verkeersveiligheid (<http://www.bivv.be/home.shtml?language=nl>)
- Liedtekst: RU kiddin' me – Anouk
(http://www.lyrc.com.ar/lyric/A/Anouk_R%20U%20kiddin%20me.html)
- Logo Amnesty International (<http://www.aivl.be/>)

AX 8

- Deurhanger 'Niet storen' (<http://www.kleurplaten.nl/pages/toon.asp?id=3690>)
- Gebodsbord (<http://www.tdekkers.nl/bord-c1.htm>)
- Gedicht: Pesten – Jessie (<http://www.gedichten-freaks.nl/toon.asp?TerugURL=lijst%2Easp%3FSorteren%3DThema%26page%3D1%26Letter%3Dpesten%26Thema%3DZoeken%26Datum%3D%26Tabel%3D%26rnd%3D19%2E66625&num=248201>)
- Liedtekst: Je ne veux pas être grand –Arno
(<http://www.paroles.net/chansons/25253.htm>)
- Schild (<http://www.dutchopen.net/Afbeeldingen/COMPLEET%20SCHILD.gif>)

AX 9

- Figuur Om ter hoogst PLUS (http://www.clipartreview.com/_gallery/_TN/2951498.gif)
- Figuur Op reis (<http://www.humordrive.com/images/cartoon-pictures/comic-illustration/cartoon-illustration-04.jpg>)
- Foto beer in Spreekwoorden en zegswijzen (<http://www.nature.ca/notebooks/images/grizzly.gif>)
- Foto boom in Spreekwoorden en zegswijzen (<http://oaks.nvg.org/oaktrelt.jpg>)
- Foto cowboy in Spreekwoorden en zegswijzen (<http://www.blairingbush.fsworld.co.uk/letterscb.gif>)
- Foto gouden medaille in Spreekwoorden en zegswijzen (<http://www.unl.edu/amc/d-publication/d4-awards/1012media/m-gold.gif>)
- Foto kind aan zwembad (<http://www.muldersport.nl/images/zwemmen2.jpg>)
- Foto kind met driewieler (<http://www.kinderinfo.nl/perioden/SpelenLeren/sportspel/images/driewielerles.jpg>)
- Foto kind dat leert lopen (<http://www.bouskoura2.nl/reisverslagen/20040117/leren%20lopen.jpg>)
- Foto omslag van boek 'het uur nul' (<http://www.nnbh.com/base/76/images/9065657576.jpg>)
- Foto poes in Spreekwoorden en zegswijzen (<http://mediatheek.thinkquest.nl/~ll063/images/poes.gif>)
- Foto praten in Spreekwoorden en zegswijzen (<http://www.arduino.nl/Informatie/Introductieboekje/talenten%20gezocht/PRATEN.jpg>)
- Foto verrekijker in Spreekwoorden en zegswijzen (<http://www.campingsoerendonk.nl/images/verrekijker.gif>)
- Foto zakenmensen in Spreekwoorden en zegswijzen (<http://www.studieplan.nl/images/cursussen/verkopen.jpg>)
- Foto zilver medaille in Spreekwoorden en zegswijzen (<http://www.unl.edu/amc/d-publication/d4-awards/1012media/m-silver.gif>)
- Foto zwijgen in Spreekwoorden en zegswijzen (<http://www.licola.nl/foto1/rete/zwijgen.jpg>)
- Krantenkoppen (<http://www.standaard.be/Archief/Zoeken/index.asp?Result=1&trefwoord=vluchtmisdrijf&sektie=&datum1=&datum2=&waar=1&Page=5&dateSelected=alles&trefwoord2=&ol dtrefwoord2>) +

(<http://www.hetvolk.be/SearchResult.aspx?advanced=1&searchString=vluchtmisdrijf&indExact=0&tekstIn=1&Sectie=ALL&dateSelected=0&dateSelectedFrom=02042005&dateSelectedUntil=02042005&page=2&sid=479>)

- Liedtekst: Let it be – The Beatles

(http://www.absolutelyric.com/lyrics/view/the_beatles/let_it_be/)

AX 10

- Cartoon Eenzaamheid (<http://www.happy.tmfweb.nl/tweezaam2.jpg>)
- Gedicht alleen – Eline (<http://www.gedichten-freaks.nl/toon.asp?num=328700>)
- Gedicht eenzaamheid (<http://gedichten.indronten.nl/nl/112.html>)
- Figuur Mandala (<http://weidling.dotti.at/pfarre/bilder/erstkommunion2003/mandala.gif>)
- Getuigenis meisje met kanker (<http://www.kankeroepenander.be/Getuigenis.aspx>)
- Liedtekst: I just don't know what to do with myself – The White Stripes
(http://www.absolutelyric.com/lyrics/view/the_white_stripes/i_just_don%27t_know_what_to_do_with_myself/)

Mondelinge informatie

- Gesprek met H. Vander Straeten, begeleider leefsleutels, Merchtem, 3 mei 2005

Niet-commerciële documentatie

- BEQUOYE, A., DE DEYN, L., *Sociale vaardigheden in het vak Nederlands*. Gent, 2002-2003, 121 pp. (scriptie)
- BERT VAN DAMME, *Verschillende figuren van de axenroos*. Liedekerke, januari 2005 (tekeningen figuurtjes axenroos)
- CHILD FOCUS & LEEFSLEUTELS VZW, *Een groot geheim in een klein hoofdje*. s.l., 2005 (reclameblaadje voor boek)
- DAEMEN, E., e.a., *Sociale competentie: deel 3: de axenroos als werkinstrument voor jongeren*. Gent, 2005, 29 pp. (deel 3 van sociale competentie)
- DAEMEN, E., e.a., *Sociale competentie: deel voor de leerling*. Gent, 2005, 22 pp. (deel voor de leerling)
- RELATIE-STUDIO, *Basiscursus sociale competenties*, Gent, 2004-2005, 25 pp. (basiscursus)
- RELATIE-STUDIO, *Cursus Axenroos*. Gent, 2004, 42 pp. (gevolgde cursus + syllabus)

- RELATIE-STUDIO, *Relatie-wijzen cursus*. Gent, 2000, (div.pp.) (cursus)
- VANHIE, I., VERBEKE, K., *Lyon, stad vol axen*. Gent, 2002-2003, 83 pp.(scriptie)

Arteveldehogeschool
Campus Kattenberg
Kattenberg 9
9000 Gent

Sociaal vaardig in AXIE!

- Deel 2: Handleiding voor de leerkracht -

Promotor: Piet Buyse

2004 – 2005

Scriptie voorgedragen door:
Sofie Cobbaert
Lotte Naudts

tot het behalen van het diploma van

Bachelor in het onderwijs:
Secundair onderwijs

Inhoudsopgave deel 2: Handleiding voor de leerkracht
--

Inleiding	1
1. Degene die opkomt, de zichtbare, hij die zicht toont,... (Ax 1)	2
1.1 Vakoverschrijdende eindtermen	2
1.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos	2
1.3 Voorstellingswijze van deze ax	2
1.4 Verwerkingsopdrachten	3
1.5 Gedragsbeschrijving	10
2. De supporter, de uitnodiger, hij die verwelkomt, ... (Ax 2)	12
2.1 Vakoverschrijdende eindtermen	12
2.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos	12
2.3 Voorstellingswijze van deze ax	12
2.4 Verwerkingsopdrachten	13
2.5 Gedragsbeschrijving	22
3. De verzorger, de helper, ... (Ax 3)	24
3.1 Vakoverschrijdende eindtermen	24
3.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos	24
3.3 Voorstellingswijze van deze ax	24
3.4 Verwerkingsopdrachten	25
3.5 Gedragsbeschrijving	34
4. De benutter, de genierter, ... (Ax 4)	36
4.1 Vakoverschrijdende eindtermen	36
4.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos	36
4.3 Voorstellingswijze van deze ax	36
4.4 Verwerkingsopdrachten	37
4.5 Gedragsbeschrijving	43

5. De leider... (Ax 5)	44
5.1 Vakoverschrijdende eindtermen	44
5.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos	44
5.3 Voorstellingswijze van deze ax	44
5.4 Verwerkingsopdrachten	45
5.5 Gedragsbeschrijving	52
6. De volger, de medewerker, ... (Ax 6)	54
6.1 Vakoverschrijdende eindtermen	54
6.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos	54
6.3 Voorstellingswijze van deze ax	54
6.4 Verwerkingsopdrachten	55
6.5 Gedragsbeschrijving	61
7. De aanvaller, de aanvechter, ... (Ax 7)	62
7.1 Vakoverschrijdende eindtermen	62
7.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos	62
7.3 Voorstellingswijze van deze ax	62
7.4 Verwerkingsopdrachten	63
7.5 Gedragsbeschrijving	70
8. De verweerder, de verdediger, ... (Ax 8)	72
8.1 Vakoverschrijdende eindtermen	72
8.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos	72
8.3 Voorstellingswijze van deze ax	72
8.4 Verwerkingsopdrachten	72
8.5 Gedragsbeschrijving	82
9. De houder, ... (Ax 9)	83
9.1 Vakoverschrijdende eindtermen	83
9.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos	83
9.3 Voorstellingswijze van deze ax	83
9.4 Verwerkingsopdrachten	84
9.5 Gedragsbeschrijving	93

10. De lossen, hij die overspoeld wordt, ... (Ax 10)	95
10.1 Vakoverschrijdende eindtermen	95
10.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos	95
10.3 Voorstellingswijze van deze ax	95
10.4 Verwerkingsopdrachten	96
10.5 Gedragsbeschrijving	105

Inleiding

Dit tweede deel van onze scriptie bevat de handleiding voor de leerkracht. Hierin hebben we verschillende toepassingen, oefeningen, opdrachten,... opgenomen die de leerkracht de mogelijkheid biedt om sociale vaardigheden in de eerste graad van het secundair onderwijs toe te passen.

We hebben ons best gedaan om met deze handleiding een houvast te bieden aan zij die sociale vaardigheden op een aangename manier, meer bepaald met de axenroos, willen integreren in de klas.

Het eerste deel is onlosmakelijk met dit deel verbonden omdat daarin een algemeen woordje over de axenroos te lezen staat. Dit deel is zeker geen overbodig deel. Neen, het meeste werk zit hierin vervat want het vormt de basis van onze scriptie. Zoals u reeds kon lezen in het eerste deel, zijn we beiden met de axenroos aan de slag gegaan. Sofie ging met de axenroos naar het secundair onderwijs. Daar werkte zij met de axen zoals we ze in dit deel uitgewerkt hebben. Lotte verkende de sociale vaardigheden in het basisonderwijs in Lyon. Zij had twee klassen van het zesde leerjaar waarin ze enkele verwerkingsopdrachten uit deze bundel kon gebruiken.

De liedjes die in de verwerkingsopdrachten opgenomen werden, kunnen beluisterd worden op de cd 'Muziek in AXIE!' ,die zich in het eerste deel van onze scriptie bevindt.

Het derde deel, de werkblaadjes voor de leerlingen, is evenmin los te koppelen van dit deel want daarin bevinden zich de kant - en klare leerlingenblaadjes, gestructureerd per ax.

De drie delen vormen één geheel, waarbij het één niet zonder het ander kan!

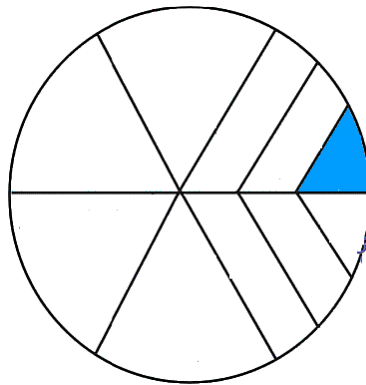
AXIE!

1. Degene die opkomt, de zichtbare, hij die zicht toont,... (Ax 1)

1.1 Vakoverschrijdende eindtermen¹

Vakoverschrijdende eindterm 1: De leerlingen kunnen zich als persoon present stellen: uitkomen voor een eigen mening en respect opeisen voor de eigen lichamelijke en seksuele ontwikkeling.

1.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos

Figuur: Plaats ax 1 in de axenroos

1.3 Voorstellingswijze van deze ax

Figuur: Voorstellingswijze ax 1²

1.4 Verwerkingopdrachten

Verwerkingsopdracht 1: Collage

De leerlingen krijgen de opdracht een collage te maken rond zichzelf. A.d.h.v. deze collage moet duidelijk worden wie ze zijn, welke hun hobby's, interesses, sterke en minder sterke punten, ...zijn, enz. Ze zijn hierin heel vrij. Ze mogen er een verhaaltje, een gedichtje, een getuigenis, een opsporingsbevel, ... tussensteken. Het is de bedoeling dat ze dit zo creatief mogelijk doen.

Achteraf krijgen de leerlingen de mogelijkheid om hun collage voor te stellen aan hun klasgenootjes.

Bespreking

- Had je meteen een idee hoe je de collage zou aanpakken?
- Had je er moeite mee om dit te maken of verliep het eerder van een leien dakje?
- Toen je je collage mocht voorstellen aan de anderen van je klas, vond je het moeilijk om voor de klas te staan en over jezelf te spreken?
- ...

Verwerkingsopdracht 2: Ik ben goed in...

De leerlingen gaan in een kring zitten. De leerkracht zet een hoed op en vertelt in de eerste ronde iets waar hij/zij goed in is (BV: 'Ik maak lekkere spaghetti', 'ik kan goed zwemmen', 'ik kan mooi schrijven', ...). Daarna geeft hij/zij de hoed willekeurig door aan een leerling uit de groep. Vervolgens vertelt deze leerling waar hij/zij goed in is. De hoed wordt doorgegeven totdat iedereen aan bod gekomen is.

In een tweede ronde wordt dit spel herhaald, maar nu moeten de leerlingen iets vertellen waar ze minder goed in zijn of wat ze minder goed kunnen.

Bespreking

- Vind je het moeilijk om te zeggen waar je goed/niet goed in bent?
- Welk gevoel heb je daarbij?
- Hebben andere leerlingen hierop gereageerd?
- Wat vond je van hun reacties?
- ...

Verwerkingsopdracht 3: Fame – Irena Cara³

De leerlingen krijgen het lied 'Fame' van Irene Cara te horen. Ze krijgen de liedjestekst en de (vrije) vertaling op papier. (Lied op cd 'Muziek in AXIE!⁴)

<p>Baby look at me And tell me what you see. You ain't seen the best of me yet Give me time, I'll make you forget the rest. I got a story, and you can set it free I can catch the moon in my hand Don't you know who I am? <i>Chorus</i> Remember my name (Fame) I'm gonna live forever I'm gonna learn how to fly (High) I feel it coming together People will see me and die (Fame)</p> <p>I'm gonna make it to heaven Light up the sky like a flame (Fame)</p> <p>I'm gonna live forever Baby, remember my name Remember, Remember, Remember, ... Baby hold me tight Cause you can make it right. You can shoot me straight to the top Give me love and take all I got. Baby I'm in love Too much is not enough I surround your heart to embrace You know I got what it takes. <i>Repeat chorus</i></p>	<p>Schat, kijk naar mij En zeg me wat je ziet. Je hebt het beste van mij nog niet gezien Geef me tijd, ik laat je de rest vergeten. Ik heb een verhaal, en jij kan het vrijmaken Ik kan de maan in mijn hand vangen Weet je niet wie ik ben? <i>Refrein</i> Herinner mijn naam (bekendheid) Ik zal altijd leven Ik zal leren vliegen (hoog) Ik voel dat het samenkomt Mensen zullen me zien en sterven (bekendheid) Ik zal het tot de hemel maken Verlicht de lucht zoals een vlam (bekendheid) Ik zal altijd blijven leven Schat, herinner mijn naam Herinner, herinner, herinner, ... Schat, houd me goed vast Want jij kan het in orde maken Je kan me recht naar de top schieten Geef me liefde en neem alles wat ik heb. Schat, ik ben verliefd Te veel is niet genoeg Ik omring je hart om te omhelzen Jij weet dat ik heb wat nodig is. <i>Herhaling refrein</i></p>
---	---

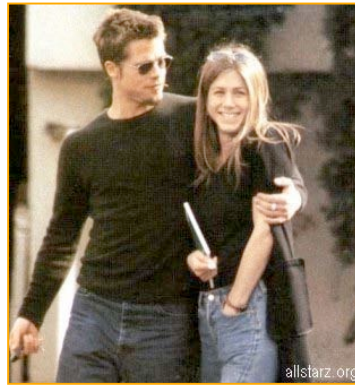
Bespreking

- Welk woord hoorde je regelmatig terugkomen in het liedje? Wat betekent dit?
- Waarover gaat het lied?
- Wat wil je later worden?
- Wil je ook beroemd worden?
- Laat je fantasie werken en probeer je in te beelden dat je beroemd bent, wie of wat zou je dan graag willen zijn?
- Hoe zou jij reageren tegenover je fans? Zou je genieten van de aandacht of zou je eerder blij zijn als de spots even weg zijn?
- ...

Verwerkingsopdracht 4: In the picture!

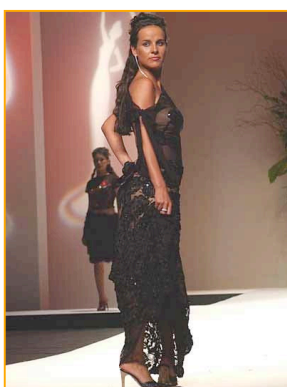
5

6

7

8

9

10

Bespreking

- Wie zie je op de foto's? Wat doen ze?
- Kan je hun expressie zien? Zo ja, hoe is die? Indien je ze niet kan zien, kan je je ze ook inbeelden?

- Kan je zien of ze graag in de belangstelling staan? Hoe zie je dit?
- Wat vind je van de foto's of van de handelingen?
- ...

Verwerkingsopdracht 5: Wie ben ik?¹¹

De leerlingen krijgen een 'Wie ben ik?'-test. Ze plaatsen een kruisje in de passende kolom. Achteraf zetten ze punten op hun antwoorden en dan moeten ze kijken tot welke 'categorie' ze behoren.

	Ja, dat is zo.	Nee, dat is niet zo.	Soms is dat zo.
1. Als ik 's morgens in de spiegel kijk, ben ik meestal tevreden.	3	1	2
2. Als ik op de foto moet, weet ik niet goed hoe ik moet kijken.	1	3	2
3. Als de leerkracht mij een vraag wil stellen, kruip ik het liefste weg.	1	3	2
4. Ik vind het erg belangrijk wat anderen van mijn kleding vinden.	1	3	2
5. Ik kan makkelijk zeggen wat ik vind.	3	1	2
6. Als ik een poster over mezelf moet maken, weet ik direct wat ik ga maken.	3	1	2
7. Ik heb posters aan de muren hangen van mensen die ik bewonder.	1	3	2
8. Mijn ouders hebben me een leuke naam gegeven.	3	1	2
9. Het liefste houd ik een vriendenavond bij mij thuis.	3	1	2
10. Als een leraar mij in een volle klas een compliment geeft, bloos ik van oor tot oor.	1	3	2

10-16 punten: lichtgewicht

De mening die anderen over je hebben, vind je heel belangrijk. Je luistert altijd naar de anderen. Wie jij bent, hangt sterk af van je omgeving.

17-23 punten: middengewicht

Jij leert jezelf kennen door met anderen om te gaan. Je luistert naar wat anderen van jou denken.. Wie jij bent, hangt van jezelf én je omgeving af.

24-30 punten: overgewicht

Jij bent overtuigd van jezelf. Wat anderen vinden, raakt je niet. Je luistert er niet naar. Wie jij bent, bepaal je helemaal zelf.

Bespreking

- Heb je de test eerlijk ingevuld?
- Welk gevoel had je bij de stellingen?
- Wat vind je ervan om even over jezelf na te denken?
- ...

Verwerkingsopdracht 6: Scrabble¹²

De leerlingen werken individueel. Ze maken een soort scrabble met hun naam en zorgen dat bij iedere letter een kenmerk van zichzelf geschreven wordt. Dit kenmerk moet niet beginnen met één van de letters van hun voornaam maar deze letter moet er wel in voorkomen.

Daarna worden deze scrabbles opgehangen in de klas. Iedereen mag rondgaan en vragen noteren bij iets dat hij/zij gelezen heeft. Vervolgens gaan we in een kring zitten en mogen vragen aan de betrokken leerlingen gesteld worden.

Bespreking

- Wat vond je van deze opdracht?
- Vond je het moeilijk om bij iedere letter van je naam een kenmerk van jezelf te noteren?
- Vond je het moeilijk om vragen bij de Scrabbles van je medeleerlingen te noteren?
- Vond je het moeilijk de vragen van je medeleerlingen te beantwoorden? Of had je daar geen problemen mee?

- Vond je sommige vragen vervelend? Vind je het moeilijk persoonlijke dingen te kennen te geven?
- ...

Verwerkingsopdracht 7: De carrousel¹³

Op een grote flap schrijf je volgende items:

- Waar kom ik vandaan?
- Waar kan ik om lachen?
- Wat ontroert mij?
- Iets dat ik bereikt heb
- Iets dat ik kan wat de anderen van mij niet verwachten
- Als jij iets voor mij kon doen dan zou je...
- Welke ambitie heb je?
- Welke verwachtingen heb je?
- Welke dromen heb je?
- ...

De leerlingen gaan op twee rijen staan, met het aangezicht naar mekaar. Ze hebben telkens twee minuten tijd om over één onderwerp van de flap te praten, ze komen eerst overeen welk onderwerp dit is. Iemand bewaakt de tijd. Na twee minuten schuiven de leerlingen door naar links en hernemen de activiteit. Dit wordt een voldoende aantal keren herhaald.

Bespreking

- Hoe moeilijk/makkelijk vond je deze opdracht?
- Wilde iedereen de informatie over zichzelf delen met iedereen?
- Wat leerde je allemaal over je klasgenoten zonder in detail te treden?
- ...

Verwerkingsopdracht 8: Het ventje zegt...¹⁴

Iedereen krijgt een blad papier met een mensenlichaam op. Vervolgens zoekt iedereen een rustig plekje. De leerlingen krijgen een kwartier de tijd om bij alle lichaamsdelen iets te schrijven over zichzelf.

- Ik zit vooral met ... in mijn hoofd
- Ik ben met mijn hoofd in de wolken als...
- Ik heb oog voor...
- Ik trek mijn neus op voor...
- Ik zou beter mijn mond houden als het gaat over...
- Ik praat graag over...
- Mijn hart breekt als...
- Met mijn handen doe ik ... het liefst
- Mijn benen gebruik ik om...
- Ik zet mijn schouders onder ...
- ...

Nadat iedereen deze opdracht heeft uitgevoerd worden viertallen gevormd en voeren deze viertallen een gesprek. Dit kan eventueel een aantal keren herhaald worden.

Bespreking

- Was het moeilijk/makkelijk om je blad in te vullen?
- Wat ben je allemaal te weten gekomen over de anderen?
- Kwam je over de ene leerling meer te weten dan over de andere?
- ...

Verwerkingsopdracht 9: Levende twister¹⁵

Dit is een levensechte variant van het spel Twister. Maak groepjes van vier tot zes leerlingen. Telkens wordt één kleur en één lichaamsdeel opgegeven, bedoeling is dat je met dat lichaamsdeel een kledingstuk met de opgegeven kleur van iemand anders aanraakt. Het lichaamsdeel blijft in contact zolang de leerkracht geen nieuwe kleur en lichaamsdeel heeft gegeven. Bedoeling is om het zoveel mogelijk rondes vol te houden.

Bespreking

- Wat vond je van deze oefening?
- Hoe hebben jullie als groep samengewerkt?
- Had je plezier in de activiteit?
- Hoe heb je het fysiek contact ervaren?
- Voelde je je op je gemak bij deze werkvorm?
- ...

1.5 Gedragsbeschrijving

Gezond presentiegedrag

- Bijzijn: naderen, contact opnemen, op bezoek komen, zich toewenden naar, nabij blijven, iemand een knuffel geven, aanraken, ...
- Persoon: zich te kennen geven, zich laten zien, aandacht trekken, op het podium gaan staan, over zichzelf vertellen, trots zijn over iets wat je goed kan, openheid, zich te kennen,...

Problematisch presentiegedrag (teveel of te weinig)

- Willen opvallen, zich opdringen, niet opkomen voor de eigen mening, zich niet durven laten zien, geen contact opnemen, bedeesd, mensenschuw, opscheppen, ...

De meerwaarde van deze ax is de echtheid waarmee ik mezelf durf te zijn

---

¹ MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school. De vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het gewoon secundair onderwijs*. Brussel, 1997, p.34

² B. VAN DAMME, *Verskillende figuren van de axenroos*. Liedekerke, januari 2005

³ <http://www.songteksten.com/songteksten/17934/Irene-Cara/Fame.htm>

⁴ Fame – Irena Cara, 1990

⁵ http://www.lejphoto.com/exhibition/image1/musi_031.jpg

⁶ <http://www.allstarz.org/aniston/brad02.htm>

⁷ <http://www.choco-club.com/chocoland2000/mannequin.jpg>

⁸ <http://lagosmart.net/missuniverse/large/belgium.jpg>

⁹ http://pub.tv2.no/multimedia/TV2/archive/00125/Peter_Evrard_125866a.jpg

¹⁰ <http://www.bodyfit.be/rudy1.gif>

¹¹ LEEFSLEUTELS VZW, *Leefsleutels in het jeugdwerk*. Brussel, 1999, p. 74.

¹² LEEFSLEUTELS VZW, *Energize! 2*. Mechelen, 2001, p. 18.

¹³ LEEFSLEUTELS VZW, *Energize! 2*. Mechelen, 2001, p.23

¹⁴ LEEFSLEUTELS VZW, *Energize! 2*. Mechelen, 2001, p. 57

¹⁵ LEEFSLEUTELS VZW, *Energize! 2*. Mechelen, 2001, p. 74

2. De supporter, de uitnodiger, hij die verwelkomt, ... (Ax 2)

2.1 Vakoverschrijdende eindtermen¹

Vakoverschrijdende eindterm 2: De leerlingen kunnen respect en waardering opbrengen: de eigenheid van medeleerlingen accepteren en waarderen.

De leerlingen:

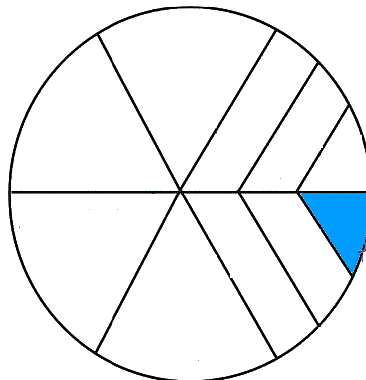
2.1 accepteren en waarderen de eigenheid van medeleerlingen.

2.2 brengen respect op voor de lichamelijke en seksuele ontwikkeling van andere jongens en meisjes.

2.3 kunnen desgevraagd enkele goede eigenschappen van een medeleerling of leraar weergeven.

2.4 uiten waardering voor gedragingen van groepsleden die zij appreciëren.

2.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos

Figuur: Plaats ax 2 in de axenroos

2.3 Voorstellingswijze van deze ax

Figuur: Voorstellingswijze ax 2²

2.4 Verwerkingsopdrachten

Verwerkingsopdracht 1: Het enveloppenspel

Alle leerlingen krijgen een enveloppe. Die enveloppe mogen ze eerst versieren. Op de enveloppe schrijven ze een naam die hen kenmerkt (BV. bezige bij). De andere leerlingen moeten wel weten over wie het gaat; daarom schrijven de leerlingen hun naam op de achterzijde van de enveloppe.

In de klas wordt een wasdraad gehangen, op een hoogte zodat de leerlingen eraan kunnen.

De leerlingen krijgen enkele pluimen waarop zij een compliment, een bewondering, ... voor een medeleerling uit hun klas schrijven. De pluim wordt dan in de enveloppe van de juiste leerling gestopt. Dit mag anoniem gebeuren.

Achteraf krijgen de leerlingen eventjes de tijd om hun pluimen te lezen.

Bespreking

- Vond je het gemakkelijk om iemand een pluim te geven?
- Deed je het onlangs (buiten dit spel)? Hoe reageerde de persoon erop?
- Krijg je zelf graag complimentjes?
- Welk gevoel heeft je dat?
- Wanneer heb je laatst een complimentje gekregen? Hoe reageerde je?
- Gebeurt het soms dat mensen overdreven vleien? Of ken jij mensen die wel eens pluimen geven zonder dat ze het echt menen? Waarom zouden ze dit doen? Wat vind je ervan?
- ...

Verwerkingsopdracht 2: Een blad vol klevertjes

Leerlingen vormen per twee een groepje. Elk groepje krijgt een blad met klevertjes. Op die klevertjes staan bepaalde eigenschappen, kenmerken, ... Bij de lege klevertjes mogen diegene die kleven zelf iets schrijven.

Het is nu de bedoeling dat de leerlingen door de klas lopen en op zoek gaan naar de persoon die bij een bepaald klevertje past. Dit klevertje kleven ze dan op diens kledij.

Als alle klevertjes opgebruikt zijn, houden we een kort klassengesprek.

Kan goed zingen	Heeft altijd leuke ideeën	Is altijd leuk	Doet me altijd lachen wanneer ik een beetje droevig ben	Heeft leuke blosjes op de wangen
Heeft veel geduld	Vertelt leuke moppen	Is heel sportief	Heeft een leuke lach	Helpt mij als ik iets niet begrijpt
Heeft me af en toe en knuffel	Is een luisterend oor	Heeft een leuk kapsel	Is heel rechtvaardig	Kan goed volleyballen
Speelt heel mooi gitaar	Geeft je raad in nood	Kan goed dansen	Wordt nooit boos	Heeft graag anderen om zich heen
Kan goed voetballen	Heeft een mooie stem			

Bespreking

De leerlingen gaan in een kring zitten. Elke leerling overloopt de klevertjes die op zijn/haar kledij kleven.

- Welke klevertjes vind je allemaal terug?
- Klopt het wat er op de klevertjes staan?
- Welk klevertje had je graag nog gezien?
- Welk klevertje wilde je zeker niet zien?
- ...

Verwerkingsopdracht 3: Mini-interview

De leerkracht deelt de klas in in groepjes van telkens twee leerlingen. De groepjes worden zodanig verdeeld dat de leerlingen die in een groepje zitten elkaar nog niet zo goed kennen. Aan de hand van een mini-interview krijgen ze de kans om elkaar beter te leren kennen.

Enkele mogelijke vragen:

- Wanneer verjaar jij?
- Heb je broers of zussen?
- Heb je huisdieren? Zo ja, welke?
- Welk dier zou je graag zijn?
- Wat zijn je hobby's?
- Sport je graag?
- Wat is je favoriete sport?
- Van welk boek houd je het meest?
- Welke zanger/zangeres/groep hoor je graag zingen?
- Zing je zelf graag?
- Wat is je lievelingseten?
- Wat eet je absoluut niet graag?
- Welke is je favoriete film?
- Welke is je favoriete filmacteur/filmactrice?
- Waar ben je het liefst? Waarom?
- Wat is je grootste droom?
- Voor wat heb je het meeste schrik?
- Wat is je mooiste karaktereigenschap?
- Indien je jezelf in 3 woorden mocht omschrijven, welke zouden dit zijn?
- ...

Eens de vragen aan beide leerlingen gesteld zijn, verwerkt elk de gegevens op een leuke manier om die persoon aan de medeleerlingen voor te stellen.

Verwerkingsopdracht 4: I'd lie for you – Meat Loaf³

De leerlingen krijgen het lied 'I'd lie for you' van Meat Loaf te horen. Ze krijgen de liedjestekst en de (vrije) vertaling op papier. (Lied op cd 'Muziek in AXIE!⁴)

<p>I'd never tell you one lie, I'd never let you down</p> <p>I'd never leave, I'd be the one who'd always be around</p> <p>Baby give me a chance</p> <p>I'd pull the sun down from the sky to light your darkest night</p> <p>I wouldn't let one drop of rain fall down into your life</p> <p>Put your heart in my hands</p> <p>Baby believe me I could never do you wrong</p> <p>And I would never paint your world blue</p> <p>And if sometimes it seems I must have lost my mind</p> <p>I might be crazy, but I'm crazy about you</p> <p>I'd lie for you and that's the truth</p> <p>Do anything you asked me to</p> <p>I'd even sell my soul for you</p> <p>I'd do it all for you</p> <p>If you'd just believe in me</p> <p>Just take a look in my eyes, you'll see a love that's blind</p> <p>Just take a hold of my hand, I'll take you to paradise</p> <p>Ain't a star that's too far</p> <p>Your every wish will be a wish that I will make come true</p>	<p>Ik zou je nooit een leugen vertellen, ik zou je nooit laten vallen.</p> <p>Ik zou je nooit verlaten, ik zou diegene zijn die altijd rond jou blijft.</p> <p>Schat, geef me een kans.</p> <p>Ik zou de zon naar beneden halen uit de hemel om jouw donkerste nachten op te lichten.</p> <p>Ik zou geen enkele druppel regen in jouw leven laten binnenvallen.</p> <p>Leg je hart in mijn handen.</p> <p>Schat, geloof me dat ik je nooit kwaad zou doen</p> <p>En ik zou je nooit verdrietig maken.</p> <p>Als je denkt dat ik gek ben, heb je misschien gelijk, maar ik ben vooral gek op jou</p> <p>Ik zou voor je liegen en dat is de waarheid.</p> <p>Ik zou alles doen wat je me vraagt</p> <p>Ik zou zelfs mijn ziel voor jou verkopen.</p> <p>Ik zou het allemaal voor jou doen.</p> <p>Als je nu maar in mij zou geloven.</p> <p>Kijk gewoon eens in mijn ogen en je zal liefde zien.</p> <p>Neem mijn hand en ik neem je mee naar het paradijs.</p> <p>Er is geen ster te ver weg.</p> <p>Al jouw wensen zal ik waarmaken</p>
--	--

<p>And if you want the moon I swear I'll bring it down for you Let me into your heart Believe me baby, got your name carved on my soul 'Cause you're the only one that I'll give it too Go let'em say that I'm a fool to act this way 'Cause if I'm crazy, then I'm crazy 'bout you</p>	<p>En als je de maan wil, dan zweer ik je dat ik ze naar beneden zal halen voor jou. Laat me binnen in je hart. Geloof me schat, jouw naam staat in mijn ziel geschreven Want jij bent de enige aan wie ik dat zou geven. Laat hen maar zeggen dat ik gek ben om zo te doen. Want als ik gek ben, dan ben ik gek van jou.</p>
<p>I'd lie for you and that's the truth Do anything you asked me too I'd even sell my soul for you I'd do it all for you If you'd just believe in me I'd lie for you and that's the truth Move mountains if you want me to</p> <p>I'd walk across the fire for you I'd walk on the wild for you If you'd just believe in me</p>	<p>Ik zou voor je liegen en dat is de waarheid. Ik zou alles doen wat je me vraagt Ik zou zelf mijn ziel voor jou verkopen. Ik zou het allemaal voor jou doen. Als je nu maar in mij zou geloven. Ik zou voor je liegen en dat is de waarheid Ik zou bergen verzetten als je dat zou willen. Ik zou door het vuur voor je gaan. Ik zou in het wilde stappen voor jou Als je nu maar in mij geloofde.</p>
<p>And you will never see a day I'll ever break your heart You'll see the sky fall down before it ever gets that far I'll show you heaven every second that you're in my arms Baby I'm crazy, but I'm crazy 'bout you</p>	<p>En je zal nooit een dag zien dat ik je hart zou breken. Je zal de hemel zien neervallen, alvorens het ooit zo ver zal geraken. Ik zal je de hemel tonen, elke seconde dat je in mijn armen bent. Schat, ik ben gek, gek van jou.</p>
<p>I'd lie for you and that's the truth Do anything you asked me too I'd even sell my soul for you</p>	<p>Ik zou voor je liegen en dat is de waarheid. Ik zou alles doen wat je me vraagt. Ik zou zelf mijn ziel voor jou verkopen.</p>

<p>I'd do it all for you If you'd just believe in me I'd lie for you and that's the truth Move mountains if you want me to</p> <p><i>Repeat chorus</i></p>	<p>Ik zou het allemaal voor jou doen. Als je nu maar in mij zou geloven. Ik zou voor je liegen en dat is de waarheid Ik zou bergen verzetten als je dat zou willen.</p> <p><i>Herhaal refrein</i></p>
---	--

Verwerkingsopdracht 5: Idool

5

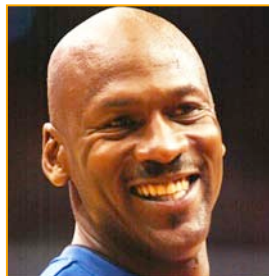
6

7

8

9

10

Bespreking

- Ken je de mensen op de foto's hierboven?
- Denk je dat veel jongeren opkijken naar de personen?
- Ken je zo nog idolen?
- Kijk jij ook op naar iemand of heb jij ook een bepaalde bewondering voor iemand?
- Waarom kijk je op naar iemand?
- Zou je ook zo willen zijn als die persoon?
- Kan het zijn dat bepaalde mensen teveel opkijken naar een bepaalde persoon zodat ze zichzelf niet meer zijn? Wat vind je van zo een gedrag?
- ...

Verwerkingsopdracht 6: Schrijf een brief naar je idool

Elke leerling schrijft nu een brief naar een idool, iemand waar ze veel bewondering voor hebben, iemand die veel voor ze betekent, ... In deze brief drukken ze hun waardering voor die persoon uit. Ze zeggen wat ze van die persoon vinden en waarom. Ze vragen aan hun idolen wat ze nog willen weten.

Verwerkingsopdracht 6: Rollenspel

De leerlingen krijgen verschillende situaties voorgeschoteld waar ze zich op een gepaste manier moeten trachten in te leven. Ze moeten de rol innemen van diegene die waardeert.

- Situatie 1: Bart krijgt zelden of nooit waardering. Dit ontmoedigt hem steeds meer. Hij heeft een schilderwerkje gemaakt...
- Situatie 2: Een leraar gaat met pensioen.
- Situatie 3: Lisa heeft een mentale handicap waardoor ze moeilijk vrienden maakt. Het is vandaag haar verjaardag.
- Situatie 4: Je geeft een feestje. Pieter van de klas wordt steeds uitgesloten.
- Situatie 5: Je wil iemand uitnodigen om samen met jou op vakantie te gaan, mee te gaan zwemmen, een spel te spelen, of nog iets anders...

Bespreking

- Hoe was het voor jou om complimentjes te geven
- Geef je vaak complimentjes?
- ...

Verwerkingsopdracht 7: Bingo¹¹

Het is belangrijk dat leerlingen elkaar binnen de klassengroep goed kennen en aanvoelen. Elke leerling krijgt een kaart, die we de 'bingokaart' noemen. Ze krijgen de opdracht om leerlingen uit de klas te zoeken die voldoen aan een bepaald kenmerk van de kaart. Wanneer ze die leerling gevonden hebben, moet deze zijn handtekening of naam plaatsen in het aangewezen vakje.

Ik bespeel een instrument.	Ik doe veel aan sport.	Ik heb een huisdier.	Ik krijg thuis zakgeld.	Ik zit in een jeugdbeweging.
Ik ben enig kind.	Ik ben al op televisie geweest.	Ik heb broer(s) en/of zus(sen).	Ik kan op mijn vingers fluiten.	Ik ga elke zondag naar de kerk.
Ik zing graag.	Ik weet al wat ik later wil worden.	Ik ga graag naar school.	Ik ga vaak babysitten.	Ik ken de leerlingen van deze klas al heel goed.
Ik kijk veel tv.	Ik doe veel dingen samen met de familie.	Ik ben liever in groep dan alleen.	Ik ben nooit bang.	Ik ken meer dan twee talen.
Ik heb een bijnaam.	Ik zet me volledig in voor deze klasgroep.	Ik ga veel naar de bioscoop.	Ik lach graag en veel.	Ik vind dit een leuke opdracht.

Verwerkingsopdracht 8: Gedicht 'Je bent zo mooi anders' - Hans Andreus¹²

Je bent zo
 mooi
 anders
 dan ik,

 natuurlijk
 niet meer of
 minder
 maar

 zo mooi
 anders,

 ik zou je
 nooit

 anders dan
 anders willen.

Bespreking

- Aan wie zou je dit gedicht geven?
- Welke gevoelens heb je bij het gedicht?
- Waarom is het belangrijk om niet alleen waardering te voelen maar ook om die waardering uit te spreken?
- Komen alle complimentjes goed aan? Kunnen complimentjes ook kwetsen? Kan je een voorbeeld geven?
- Vind je het belangrijk om waardering te geven en te krijgen?

Verwerkingsopdracht 9: Bedenk een passende tekst voor in de spreekballon

De leerlingen krijgen drie situaties waarbij ze een gepaste uitspraak in de tekstballonnen moeten formuleren.

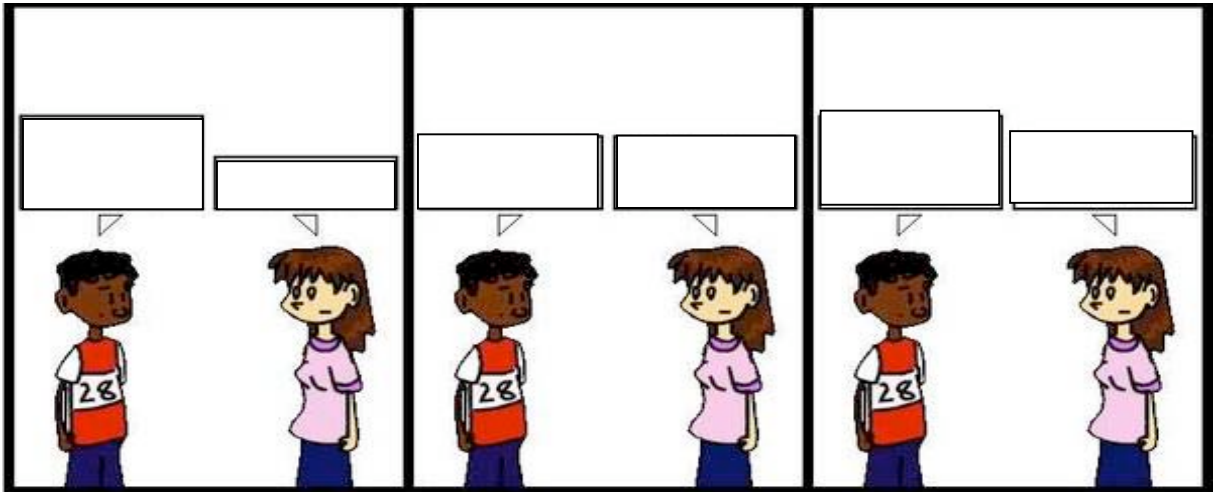

13

14

15

2.5 Gedragsbeschrijving

Gezond gedrag

- Bijzijn: waardering uiten, pluimpjes geven, bewonderen, appreciëren, feliciteren, respecteren, aandacht geven, appèl doen op iemand (hierdoor kan je hem laten aanvoelen dat je in hem gelooft, dat hij belangrijk is, dat hij iets doet dat waardevol is), ...
- Persoon: iemand groeten en verwelkomen, iemand uitnodigen, ...

Problematisch gedrag (teveel of te weinig)

- Dwepen met iemand, vleien, op een overdreven manier fan zijn van..., Het waardevolle niet willen of kunnen zien bij anderen, niemand kunnen waarderen, ...

De meerwaarde van deze ax is de aandacht die ik voor anderen heb

¹ MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school: de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het secundair onderwijs*. Brussel, 1997, p. 34.

² B., VAN DAMME, *Verschillende figuren van de axenroos*, Liedekerke, januari 2005

³ <http://www.sing365.com/music/lyric.nsf/I'd-Lie-For-You-lyrics-Meat-Loaf/4E30772F1893F2E748256BDD0033F618>

⁴ I'd lie for you – Meat Loaf, *Welcome to the neighbourhood*, 1995

⁵ http://www.fotoajans.com/male/leonardo_di_caprio/leonardo_di_caprio_image_008.jpg

⁶ <http://www.footballculture.net/japan/players/images/zidane.jpg>

⁷ <http://images.apple.com/benl/hotnews/articles/2003/idool2003/images/natalia2kl.jpg>

⁸ http://tour.ard.de/tour2004/tdf/etappen/etappe_01/img/boonen_port_qsd_150.jpg

⁹ http://www.speedtv.com/_assets/library/img/large/39351_michael.jordan.hs3.web.jpg

¹⁰ <http://www.joeri-fan.be/images/joeria.jpg>

¹¹ LEEFSLEUTELS VZW, *Leefsleutels voor jongeren - werkboek*. Mechelen, 2000, 4de druk., p.64.

¹² <http://www.weefster.nl/sterren/anders.html>

¹³ <http://www.judoryuvanschaik.nl/kleurplaten/waardering.jpg>

¹⁴ <http://www.bensoncountynews.com/images/11905/Burdick%20Certificate%20of%20Appreciation.jpg>

¹⁵ <http://www.mdcbowen.org/cobb/archives/comic/20031204-367-Admiration-thumb.jpg>

3. De verzorger, de helper, ... (Ax 3)

3.1 Vakoverschrijdende eindtermen¹

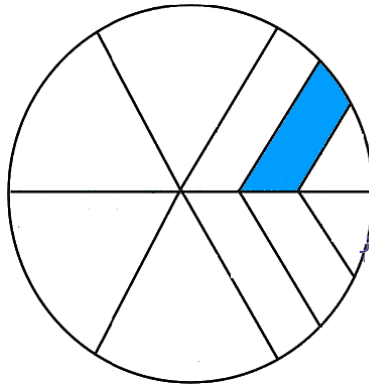
Vakoverschrijdende eindterm 3: De leerlingen kunnen zich dienstvaardig tegenover anderen opstellen: het bijstaan van medeleerlingen bij schooltaken en schoolactiviteiten

De leerlingen:

3.1 vragen, in situaties waarin anderen zich onwennig of behoeftig tonen, waarmee zij hen van dienst kunnen zijn.

3.2 staan medeleerlingen bij schooltaken en schoolactiviteiten bij.

3.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos

Figuur: Plaats ax 3 in de axenroos

3.3 Voorstellingswijze van deze ax

Figuur: Voorstellingswijze ax 3²

3.4 Verwerkingsmogelijkheden/opdrachten

Verwerkingsopdracht 1: Fotospel

De leerlingen krijgen volgende afbeeldingen te zien

3

4

5

6

Bespreking

- Wie zie je op de foto's?
- Wat doen ze?
- Krijg je zelf graag geschenkjes?
- Wanneer heb je laatst een cadeautje gekregen? Voor welke reden kreeg je dat cadeautje?
- Hoe is het voor jou om geschenkjes te geven? Waar let je dan op?
- ...

Verwerkingsopdracht 2: Geschenkjes geven

De leerkracht laat de leerlingen een naam trekken van een leerling uit de klas. De leerlingen tekenen welk cadeau ze deze leerling zouden willen geven. Daarna gaat iedereen in een kring zitten en worden de cadeaus één voor één overhandigd. De leerlingen vertellen erbij waarom ze precies dat geschenk willen geven aan hun medeleerling.

Bespreking

- Wat is het allerleukste geschenk dat je ooit hebt gekregen?
- Waarom vond je dat geschenkje zo leuk?
- Heb je ook al eens een geschenkje gekregen dat je niet zo leuk vond?
- Kan je ook iets aannemen zonder iets terug te geven?
- Moet je altijd geschenkjes geven om te tonen dat je je mama, papa, vriend of vriendin leuk vindt?
- Hoe kan je nog tonen dat je iemand graag ziet?
- ...

Verwerkingsopdracht 3: Casper*Bespreking*

- Caspers mama is druk aan het werk. Casper vraagt of er iets te eten is. Wat geeft Caspers mama hem?
- Caspers mama maakt Casper duidelijk dat je niet steeds op je wenken kan worden bediend.
- Ben jij iemand die andere mensen vaak helpt of word je liever geholpen?
- ...

Verwerkingsopdracht 4: Rollenspel

De klas wordt verdeeld in groepjes van twee tot drie leerlingen. Op een kaartje staat een situatie beschreven die de leerlingen vervolgens moeten uitbeelden.

- Je helpt een oud vrouwtje de straat over steken
- Tijdens de les LO is een klasgenoot gevallen, jij helpt hem

- In de supermarkt ontmoet je een mama met haar kindjes. Ze heeft haar handen vol boodschappen. Jij kan haar helpen aangezien je zelf niet veel bij je hebt.
- ...

Bespreking

- Wat vond je van deze opdracht?
- Help jij af en toe iemand? Wie? Wanneer?
- Heb je ook al eens geweigerd iemand hulp te bieden?
- ...

Verwerkingsopdracht 5: Fragment 'Zij en haar' – Dirk Bracke⁸

Tibo lag onderuitgezakt op zijn stoel, de arm losjes over de armleuningen, maar toen hij Eve zag, veerde hij overeind.

'Zal ik iets te drinken voor je halen? Wat wil je?'

'Ik kan het zelf wel halen', zei Eve. 'Zo moe ben ik nu ook weer niet.'

'Dat dacht je maar', zei Tibo terwijl hij zijn hand op haar schouder legde en haar op een stoel duwde.

'Uitslover', mompelde Tim tussen zijn tanden, maar Tibo deed alsof hij het niet hoorde.

'Een blikje cola', zei Eve. 'Wacht, ik zal je geld meegeven.'

Ze zocht in haar broekzak naar haar portemonnee.

'Dit is er eentje van mij', zei Tibo galant. 'Wil jij nog iets drinken...uitslover?'

'Een Sprite', zei Tim.

'Volgens mij heeft Tibo de loterij gewonnen', zei Tim toen Tibo in de cafetaria verdwenen was. 'Hij heeft deze cola ook al betaald. Ik denk dat hij indruk op je wil maken.'

'Zoveel kost dat nu ook weer niet', meende Eve.

'Zou jij het betalen?'

'Nee, dat niet.'

Ze voelde zich geflatteerd omdat ze wist dat Tibo het deed om haar te imponeren. Ze strekte zich behaaglijk uit en wenste dat ze iets korters had aangetrokken om haar benen wat te laten bruinen in de zon.

Even later kwam Shanna aangesloft.

'Heb jij al gedoucht?' vroeg Eve verbaasd toen ze merkte dat er nog waterdruppels uit het haar van het meisje lekten.

'Zes – drie, zes – één', zei ze toonloos. 'Dat meisje was echt veel te sterk voor mij.'

Gelaten liet ze haar sporttas uit haar hand vallen en gleeed op de stoel naast Tim.
 'Volgende keer beter', zei Tim terwijl hij bemoedigend op haar dij sloeg.
 'Ha, Shanna is er ook', deed Tibo verbaasd terwijl hij een dienblad met blikjes aandroeg.
 'Wil jij ook iets drinken?'
 'Een cola light.'
 Meteen verdween Tibo weer naar binnen
 'Brave jongen', zei Shanna en ze knipoogde naar Eve.

Bespreking

- Door wie worden Eve en haar vrienden getrakteerd?
- Hoe noemt Tim de jongen die trakteert?
- Vind Shanna Tibo ook een uitslover? Wat denk jij?
- Volgens Eve trakteert Tibo om haar te imponeren. Vind jij dat ook?
- Kwam jij ook al eens terecht in een situatie als deze?
- Hoe heb je toen gereageerd?
- Stel dat Tibo verliefd is op Eve. Zou jij dan net hetzelfde doen als hem, of iets anders?
- Heb jij al eens iemand getrakteerd? Wanneer? Waarom?
- Hoe voelt het om iemand te trakteren?
- ...

Verwerkingsopdracht 6: Friends⁹

De leerlingen krijgen een fragment te zien uit 'Friends'.

Seizoen 8 – aflevering 16 'The one with the birthing video'

In het fragment wordt duidelijk dat de vijf vrienden voor elkaar door het vuur zouden gaan.

Bespreking

- Welke geschenkjes krijgt Emma voor haar verjaardag?
- Wie vergat een geschenkje te kopen?
- Hoe lost Joey dit op?
- Wat vinden Rachel en Ross van Joey's geschenkje?
- Waarom maken Rachel en Ross een video van het verjaardagsfeestje van hun dochter?
- Zou jij het leuk vinden om op je 18de verjaardag een video te krijgen van je eerste verjaardagsfeestje?
- Vinden jullie dat Emma leuke geschenkjes kreeg?

- Wat krijgen jullie zoal voor je verjaardag?

- ...

Verwerkingsopdracht 7: I'll be there for you – The Rembrandts¹⁰

De leerlingen krijgen het liedje 'I'll be there for you' van The Rembrandts te horen. Ze krijgen de liedjestekst en de (vrije) vertaling op papier. (Lied op cd 'muziek in AXIE!¹¹)

<p>So no one told you life was gonna be this way Your job's a joke, you're broke, your love life's DOA It's like you're always stuck in second gear, When it hasn't been your day, your week, your month, or even your year, but...</p>	<p>Niemand vertelde je dat je leven op deze manier zou verlopen Je baan is niet altijd leuk, al je geld is op en ook je liefdesleven lijkt een flop Het lijkt alsof je vastzit in de tweede versnelling Als het weer eens je dagje, week, maand of jaar niet is geweest, maar...</p>
<p><i>Chorus</i> I'll be there for you... When the rain starts to pour I'll be there for you... Like I've been there before I'll be there for you... 'Cause you're there for me too.</p>	<p><i>Refrein</i> Ik zal er voor je zijn Als het regent dat het giet Ik zal er voor je zijn Zoals ik er voordien voor je ben geweest Ik zal er voor je zijn Omdat jij er ook voor mij bent</p>
<p>You're still in bed at ten, though work begins at eight, You burned your breakfast, so far things are going great, Your mother warned you there'd be days like these, But she didn't tell you when the world was brought down to your knees that...</p>	<p>Je ligt om tien uur nog in bed, terwijl je werk om acht begint Het ontbijt is aangebrand, tot zover gaat alles goed (ironisch) Je moeder had je gewaarschuwd voor dagen als deze Maar ze vertelde niet wanneer het zou lijken alsof de wereld op je kop zou vallen</p>
<p><i>Chorus</i></p>	<p><i>Refrein</i></p>

<p>No one could ever know me. No one could ever see me. Seems your the only one who knows what it's like to be me Someone to face the day with. Make it through all the mess with.</p> <p>Someone I'll always laugh with. Even at my worst, I'm best with.... you - yeah</p> <p>It's like you're always stuck in second gear, When it hasn't been your day, your week, your month, or even your year, but...</p> <p><i>Chorus</i></p>	<p>Niemand kon me ooit kennen Niemand kon me ooit zien Het is alsof jij de enige bent die weet wat het is om te zijn zoals ik Iemand om de dag mee door te brengen, en de moeilijke momenten mee te doorstaan</p> <p>Iemand waarmee ik altijd plezier maak Iemand waarbij ik me op mijn best voel, zelfs op de mindere dagen van het leven</p> <p>Het lijkt alsof je vastzit in de tweede versnelling. Als het weer eens je dagje, week, maand of jaar niet is geweest, maar...</p> <p><i>Refrein</i></p>
---	--

Bespreking

- Heb jij ook een vriend/vriendin die veel voor je betekent?
- Op welke manier word je door hem/haar geholpen?
- Bied jij je vrienden wel eens hulp? Hoe?
- Blijft vriendschap bestaan ook al overstelp je elkaar niet met geschenkjes?
- ...

12

Verwerkingsopdracht 8: Spreekwoorden en zegswijzen¹³

Tijdens de lessen Nederlands kan je ook aandacht besteden aan deze ax. Heel wat spreekwoorden en zegswijzen verwijzen naar het zorgende gedrag van personen.

Wanneer je deze spreekwoorden aanleert, kan je zeker even stilstaan bij deze ax en de leerlingen wijzen op het al dan niet aanbieden van diensten en goederen aan andere personen.

1. Iemand uit de brand helpen
  2. Hand – en spandiensten verrichten
  3. Iemand met raad en daad terzijde staan
  4. Voor iemand in de bres springen
  5. Bergen kunnen verzetten
  6. Een goed hart hebben
  7. De handen ineenslaan
  8. Iemand iets uit handen nemen
-
- A. Aardig zijn voor anderen, vriendelijk zijn
  - B. Iemand advies geven en hem of haar ook echt helpen om het advies uit te voeren
  - C. Iemand ergens mee helpen
  - D. Veel taken kunnen verrichten; heel veel werk aankunnen
  - E. Iemand verdedigen, iemand te hulp schieten
  - F. Met anderen gaan samenwerken
  - G. Een karweitje doen dat een ander eigenlijk moet doen
  - H. Iemand op allerlei manieren helpen

1	2	3	4	5	6	7	8
C	H	B	E	D	A	F	G

Verwerkingsopdracht 9: Van het goede teveel...¹⁴

Aan de hand van volgend toneeltje maken leerlingen kennis met de minder positieve zijde van deze ax.

Het toneeltje wordt gespeeld door vier leerlingen en één leerkracht.

Leerkracht: 'Jullie zoeken uit van welke bomen deze bladeren afkomstig zijn. De meeste leerlingen hebben flink veel afbeeldingen gevonden van de vruchten. Maak van de

bladeren ook een schets. Om deze opdracht op te lossen moet je in groepjes van drie werken. Kies zelf je maatjes uit. Je krijgt voor deze opdracht twintig minuten.'

Koen: (begeeft zich naar een eerste groepje en vraagt op zeurende toon)

'Mag ik met jullie samen werken ? Ik heb van thuis heel veel foto's meegebracht.'

Tom: 'Liever niet. We hadden aan Lucas beloofd dat hij hier mocht aansluiten.

Het spijt ons, maar met Lucas erbij zijn we al met zijn drieën.'

Koen: (wendt zich tot een ander groepje)

'Mag ik in jullie groepje meedoen?'

Saar: 'Dat is goed, heb je veel afbeeldingen gevonden?'

Koen: 'Ja, jij hebt niets, zie ik. Gebruik mijn plantengids maar.

Als de meester ziet dat je niets bij hebt, heb je straf.'

Saar: 'Dank u wel.'

Liese: 'Met welk blad zullen we beginnen?'

Saar: 'Eigenlijk weet ik niet goed wat we moeten doen.'

Koen: 'Meester ! Kan je eens bij ons komen? We weten niet goed wat we moeten doen.'

Liese: 'Toch wel. Zeg, je moet niet zo vlug roepen. Ik weet het wel. Je moet in deze bomengids de bladeren opzoeken en de naam van de boom noteren.'

Koen: 'Wie weet zijn we helemaal verkeerd bezig . Straks moeten we voorlezen wat we gevonden hebben en dan is het niet fijn als het allemaal fout is.'

Saar: 'Wie leest straks voor? Ik lees liever niet...'

Liese: 'Dan zal ik dat wel doen.'

Koen: 'Ik wil ook anders wel hoor. Je leest toch zo traag Liese. Ben je niet bang dat ze om je lachen zoals vorige keer?'

Liese: 'Och, daar kan ik wel tegen.'

Koen: 'Weet je het zeker ? Ik zal in ieder geval noteren. Ik schrijf erg duidelijk, weet je.'

Saar: 'Zeg, gaan we nu eindelijk eens beginnen?'

Bespreking

- Welke leerling wou heel graag helpen?
- Vond je zijn hulp gepast? Bood hij volgens jou te weinig hulp? Teveel?
- Zou je het leuk vinden als er een persoon als Koen in je groepje zat?
- Heb je zelf ook al eens het gevoel gehad dat je teveel betutteld werd?
- ...

Verwerkingsopdracht 10: Test: Hoe behulpzaam ben jij?¹⁵

16

	JA	NEE
1. Als je ziet dat je leerkracht een zware boekentas met zich meesleurt? Help je dan een handje?	10p	0p
2. Laat je iemand die gehaast is voorgaan aan de kassa in de winkel?	10p	0p
3. Zorg je er zelf voor dat je kamer netjes blijft?	10p	0p
4. Je vader vindt zijn horloge niet meer. Jij zit naar je favoriete Tv-programma te kijken. Blijf jij voor TV zitten?	0p	10p
5. Vandaag is het de beurt van je zus om de afwas te doen, maar het is echt een hele berg. Stel je voor om haar een handje te helpen?	10p	0p
6. Na school stap je op de bus naar huis. Bij de volgende halte stapt een oud vrouwtje op. Er is nergens meer plaats. Blijf jij op je plaats zitten?	0p	10p
7. De directeur op school heeft nog leerlingen nodig die op de opendeurdag willen helpen. Schrijf jij je naam op de lijst?	10p	0p
8. Als je een dier in nood ziet, stop je dan om het te verzorgen (of denk je dat een ander dat wel zal doen)?	10p	0p
9. Je tante of buurvrouw vraagt of je vanavond op haar twee kindjes wil passen. Zou je weigeren?	0p	10p
10. Een blinde man wil de straat over steken. Help je hem?	10p	0p
11. Je oma vraagt je of je even voor haar naar de bakker wil. Doe je dat?	10p	0p
12. Zal je sneller hulp aanbieden als je weet dat je er geld voor krijgt?	0p	10p
13. Je mama komt net terug van de supermarkt. Help je haar met het uitladen van de boodschappen?	10p	0p
14. Een vriendje vindt die taak voor wiskunde heel moeilijk. Hij vraagt jou wat uitleg maar eigenlijk heb je zelf nog wat huiswerk. Help je eerst je vriend(in)?	10p	0p
15. Een klasgenoot is op zoek naar een boek. Het boek dat hij of zij zoekt heb je thuis. Mag je klasgenoot dat boek even van je lenen?	10p	0p

Bespreking

Je hebt 120 punten of meer

Je bent steeds bereid anderen te helpen wanneer ze daar om vragen. Ook wanneer mensen niet expliciet om je hulp vragen sta je steeds paraat! Het is fijn om een persoon als jou in de buurt te hebben, op jou kan men rekenen! Met alle plezier help je met de afwas, doe je boodschappen, leen je een boek uit, ...

Let wel op dat je mensen niet al teveel gaat betuttelen en overladen met zaken die ze niet willen...

Je hebt tussen de 70 en de 120 punten

Niet slecht! Je bent meestal bereid anderen te helpen wanneer ze je hulp vragen. Uit jezelf naar de bakker gaan, je broer of zus helpen bij de afwas, helpen op de opendeurdag van de school, ... doe je niet zo snel. Toch heb je de beste bedoelingen!

Je hebt minder dan 70 punten

Genieten van de hulp van anderen is voor jou niet onbekend! Jij wordt liever geholpen dan dat je zelf helpt, en daar heb je gelijk in. Bedenk toch dat iemand die je helpt, je steeds dankbaar is...

3.5 Gedragsbeschrijving

Gezond gedrag

- Diensten: verzorgen, verplegen, hulp bieden, diensten verlenen, ...
- Goederen: materiële dingen geven: een boek, een geschenk, snoep, ..., iets schenken, iets ter beschikking stellen, iets uitlenen, ...

Problematisch gedrag (teveel of te weinig)

- Op een overdreven manier zorgen zodat de andere geen kans krijgt om zelf iets te doen, verwennen, betuttelen, ...
- Bij het ontbreken van deze ax wil de persoon geen hulp bieden.

De meerwaarde van deze ax is dienstbaarheid en zorg voor andermans welbevinden

-
- ¹ MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school. De vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het gewoon secundair onderwijs*. Brussel, 1997, p.34
- ² B. VAN DAMME, *Verskillende figuren van de axenroos*. Liedekerke, januari 2005
- ³ <http://www.pincheck.net/images/Mail%20-%20man-woman-packages.jpg>
- ⁴ <http://www.gva.be/dossiers/-p/pasen/img/paashaas.jpg>
- ⁵ <http://biblia.com/christmas/santa-20g.gif>
- ⁶ <http://www.punchstock.com/image/creatas/6666180/large/004646at.jpg>
- ⁷ <http://student.vub.ac.be/~lmeeusse/casper.htm>
- ⁸ D. BRACKE, *Zij en haar*. Leuven, 2004, p. 31 – 32.
- ⁹ Uit: DVD Friends, seizoen 8 – aflevering 16 'The one with the birthing video'.
- ¹⁰ <http://www.lyricsstyle.com/t/therembrandts/illbethereforyou.html>
- ¹¹ I'll be there for you – The Rembrandts, 1995, single
- ¹² http://www.lah__ele.blogger.com.br/serie%20friends.jpg
- ¹³ VAN DALE, *Junior Spreekwoordenboek*. Utrecht, 2001
- ¹⁴ <http://users.pandora.be/kraeye/axen.htm>
- ¹⁵ Naar: A. BEQUOYE, L. DE DEYN, *Sociale vaardigheden in het vak Nederlands*. Gent, 2002-2003, p. 48-50
- ¹⁶ <http://www.fablevision.com/northstar/make/characters/helping.gif>

4. De benutter, de genierter, ... (Ax 4)

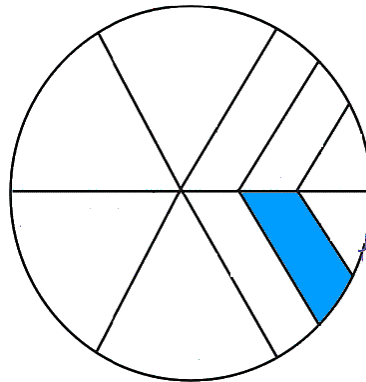
4.1 Vakoverschrijdende eindtermen¹

Vakoverschrijdende eindterm 4: De leerlingen kunnen om hulp vragen en dankbaarheid tonen in probleemsituaties.

De leerlingen:

- 4.1 kunnen dankbaarheid uiten wanneer hen een dienst bewezen wordt.
- 4.2 durven hun behoeften en verlangens kenbaar maken.
- 4.3 kunnen iemands hulp inroepen bij probleemsituaties.

4.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos

Figuur: Plaats ax 4 in de axenroos

4.3 Voorstellingswijze van deze ax

Figuur: Voorstellingswijze ax 4²

4.4 Verwerkingopdrachten

Verwerkingsopdracht 1: Word vandaag nog lid van Unicef³

Word vandaag nog lid van Unicef

"Mijn meester zegt dat veel kinderen sterven aan kinderziekten. Dat begrijp ik niet, want een prik kost bijna niets. Wie kan mij dat uitleggen?"

Deze woorden zijn van **Mamadou**, een dertienjarige jongen uit Mali. Hij is het gezicht van de **Unicef-campagne tegen kindersterfte**. Unicef voert strijd tegen levensbedreigende kinderziekten, die met een simpele en goedkope vaccinatie te voorkomen zijn. Want Mamadou heeft gelijk: het valt niet uit te leggen dat er nog elke dag duizenden kinderen sterven aan **mazelen, difterie en tbc**. In Nederland vinden we het heel gewoon dat kinderen worden gevaccineerd en in ontwikkelingslanden moet dit net zo normaal worden.

Binnen dit onderdeel vindt u meer informatie over onze campagne. Wij hopen dat u na het lezen van de informatie op deze pagina's besluit om Unicef structureel te steunen. Help Unicef in de strijd tegen kindersterfte en word vandaag nog lid!

(www.unicef.org)

De leerlingen krijgen dit artikel van Unicef. Het wordt klassikaal gelezen. Daarna worden de volgende vragen in groepjes van 4 behandeld.

Bespreking

- Waarover gaat het artikel?
- Van wie komt het artikel?
- Aan wie is het artikel gericht?

- Wat vraagt de vereniging?
- Wat vind je van de campagne?
- Denk je dat mensen zich geroepen zullen voelen?
- Hoe zou je de campagne aanpakken? Wat zou je doen?

Verwerkingsopdracht 2: Gedicht 'Genieten' - Yulez⁴

Ik zag gister opeens alles vanuit een ander perspectief
 Ik was zo maar ineens niet meer agressief

Ik dacht bij mezelf wat is dit?
 Het lijkt een andere wereld waar ik in zit

Ik hoorde opeens alle vogeltjes fluiten
 Kinderen speelden allemaal buiten
 Het was een gevoel dat ik niet ken
 Alsof ik door de wolken heen ren

Zo ontzettend genieten van het leven
 Ik wou dat ik het altijd zo kon beleven

Bespreking

- Waarvan geniet de persoon in het gedicht?
- Waarvan geniet jij zo allemaal?
- Kan je ook van kleine dingen genieten?
- ...

Verwerkingsopdracht 3: Collage

De leerlingen krijgen de opdracht om een collage te maken van de dingen waarvan ze genieten. Ze mogen zelf kiezen hoe ze dit aanpakken. Ze mogen werken met foto's, tijdschriften, ... of ze mogen het ook zelf tekenen.

Na deze opdracht wordt elke collage besproken en de leerling in kwestie mag vertellen aan de andere leerlingen waar hij/zij zoal van geniet.

Verwerkingsopdracht 4: Zoekertjes ⁵

- Ik zoek paperclips in alle kleuren, vormen en formaten en ik verzamel ook stickers en briefpapier van Diddl. Wie wil ruilen, moet een briefje sturen naar Zoë M., Zandstraat 99, 2440 Geel.
- Hoi, ik ben Tine T. en ik ben gek op honden. Dus heb je nog posters, foto's, hangers, gooi ze niet weg, maar stuur ze naar Pierienhoek 16, 3140 Keerbergen.
- Ik ben Thomas G. en ik zoek een gitaar. Wie er één op zolder heeft liggen en ze niet gebruikt, mag schrijven naar Kouter 5, 8970 Poperingen.
- Hoi! Ik ben Sara H. en ik zoek echt alles van X!nk. Heb je iets liggen, stuur het dan naar Jan-Breydelstraat 27, 8560 Wevelgem.
- Ik zoek een ijzeren hondenren. Zodra we er een gevonden hebben, krijg ik een hond! Schrijf dus snel naar Joachim J., Beukenhoflaan 35, 3500 Hasselt.

Bespreking

- Wat wordt er allemaal gezocht?
- Heb je zelf al eens een zoekertje geplaatst?
- Heb je al eens gereageerd op een zoekertje?
- Welk zoekertje werkt volgens jou het meest overtuigend?
- ...

Verwerkingsopdracht 5: Schrijf zelf een zoekertje

Na het bespreken van de verschillende zoekertjes moeten de leerlingen nu zelf een leuk, creatief zoekertje schrijven. Achteraf worden de verschillende zoekertjes samengebundeld in de zoekertjeskrant.

Verwerkingsopdracht 6: Merci dat jij er bent.

6

De leerlingen krijgen deze reclamefoto te zien. Daarna bestaat de opdracht erin om zelf een originele manier te bedenken om een bepaald iemand te bedanken. De opdracht mag alleen of met meerdere gebeuren.

Achteraf worden de verschillende manieren voorgesteld.

Verwerkingsopdracht 7: Thank you - Dido⁷

De leerlingen krijgen het lied 'Thank you' van Dido te horen. Ze krijgen de liedjestekst en de (vrije) vertaling op papier. (Lied op cd 'Muziek in AXIE!⁸)

<p>My tea's gone cold, I'm wondering why</p> <p>I got out of bed at all The morning rain clouds up my window and I can't see at all And even if I could it'd all be grey,</p> <p>but your picture on my wall It reminds me that it's not so bad, it's not so bad</p> <p>I drank too much last night, got bills to pay, my head just feels in pain I missed the bus and there'll be hell today,</p> <p>I'm late for work again And even if I'm there, they'll all imply that I might not last the day And then you call me and it's not so bad, it's not so bad and</p> <p>I want to thank you for giving me the best day of my life</p> <p>Oh just to be with you</p>	<p>Mijn thee wordt koud, ik vraag me af waarom</p> <p>Uiteindelijk kreeg ik me uit bed De ochtendregen betreft mijn venster En ik kan het allemaal zien En zelf als ik kon zou het allemaal grijs zijn,</p> <p>Maar jouw foto aan de muur Herinnert me dat het nog niet zo slecht is Het is nog niet zo slecht</p> <p>Ik heb te veel gedronken gisteravond, heb rekeningen te betalen, mijn hoofd doet pijn Ik heb de bus gemist en het zal een hel worden vandaag</p> <p>Ik ben weer te laat voor mijn werk En zelf als ik daar ben, zullen zij beweren dat het niet de hele dag zal duren En dan bel je mij en is het nog zo slecht niet, het is nog niet zo slecht</p> <p>Ik wil je bedanken Omdat je me de beste dag van mijn leven hebt geschonken Bij je zijn</p>
---	---

is having the best day of my life	Is het beste wat me kan overkomen.
Push the door, I'm home at last	Ik duw tegen de deur, ik ben uiteindelijk thuis
and I'm soaking through and through	En ik ben helemaal doorweekt
Then you hand me a towel	Dan geef je mij een handdoek
and all I see is you	En alles wat ik zie, ben jij
And even if my house falls down,	En zelfs als mijn huis zou instorten,
I wouldn't have a clue	Zou ik het niet eens beseffen
Because you're near me and	Omdat jij dicht bij me bent en
I want to thank you	Ik wil je bedanken
for giving me the best day of my life	Omdat je me de beste dag van mijn leven hebt geschonken
Oh just to be with you	Bij je zijn
is having the best day of my life	Is het beste wat me kan overkomen.

Bespreking

- Welk gevoel zit er in dit lied?
- Waarvoor dankt de persoon in het lied?
- Waartegen zeg jij zoals bedankt in het leven?
- ...

Verwerkingsopdracht 8: Rollenspel

De leerlingen bereiden per twee een rollenspel voor. Ze kunnen een rollenspel kiezen of zelf een bedenken. In elke situatie wordt er hulp gevraagd of iemand bedankt. Achteraf volgt een nabespreking.

- Situatie 1: Je staat in de winkel en het product dat je wilt kopen, bevindt zich op de bovenste plank. Je kunt er niet aan en ziet geen ladder in de nabije omgeving. Op dat moment passeert er een grote man. Je vraagt om hulp en bedankt op het einde de persoon.
- Situatie 2: Je hebt zodadelijk een grote toets van biologie. Het is pauze en je herhaalt nog eens vlug een aantal zaken. Dan zie je dat je een deel vergeten leren bent. Het is net iets dat je niet begrijpt. Je vraagt een vriend(in) om uitleg. Na de toets blijkt dat de

leerkracht de meeste vragen gesteld heeft uit dit deel. Je hebt de vragen kunnen beantwoorden dankzij de uitleg van jouw vriend(in). Je kunt hem/haar maar niet genoeg bedanken.

- Situatie 3: Voor je verjaardag krijg je de driedelige reeks van Lords of the Rings van je meter. Je bent door het dolle heen, want je wilde dit al heel lang. Je bedankt haar heel hartelijk.
- Situatie 4: Leerlingen bedenken zelf een situatie.

Bespreking

- Durf jij gemakkelijk hulp vragen aan anderen?
- Wanneer vraag jij zoal hulp? Geef enkele voorbeelden van situaties.
- Word je graag geholpen door anderen?
- Hoe reageer jij op de gekregen hulp?
- Als je van iemand hulp krijg, voel je je dan verplicht om iets terug te doen?
- Heb je ooit al meegemaakt dat je hulp vroeg, maar geen kreeg? Hoe voelde je je daarbij?
- ...

Verwerkingsopdracht 9: Aan de overkant

De klas wordt in twee groepen verdeeld. De twee groepen staan elk aan een kant van de klas. Elke groep krijgt een aantal stoelen. Het precieze aantal stoelen is vier stoelen minder dan het aantal leerlingen per groep. Met die stoelen moeten ze met de hele groep aan de overkant geraken en dit zo snel mogelijk. Het is de bedoeling dat de leerlingen binnen de groep elkaar helpen om naar de overkant te geraken. Men mag de grond niet raken, want daarin liggen er mijnen. Als één iemand van de groep de grond toch raakt, moeten ze helemaal opnieuw beginnen.

Als het gaat om een grote klas, kan men de klas in meerdere groepen verdelen.

Bespreking

- Vond je dit een eenvoudige opdracht?
- Was het gemakkelijk om steeds hulp te bieden aan de anderen?
- Werd je zelf ook geholpen door anderen?
- Denk je dat de opdracht zou lukken indien iedereen de opdracht op zichzelf uitvoert?
- ...

4.5 Gedragsbeschrijving

Gezond gedrag

- Goederen: materiële dingen aannemen of vragen: iets in dank aannemen, een geschenk aannemen, om iets vragen, genieten.
- Diensten: zich laten verzorgen, genieten van vertroeteld te worden, zich eens laten verwennen, bedanken voor zorg en hulp, zich laten behelpen.

Problematisch gedrag (teveel of te weinig)

- Profiteren, voor alles en nog wat hulp vragen, zelden bedanken (het vanzelfsprekend vinden dat anderen iets voor je doen), stelen, iemand uitbuiten.
- Iemand bij wie die deze ax ontbreekt, kan zich niet laten verwennen, durft niemand om hulp vragen, ...

De meerwaarde van deze ax is dankbaarheid

¹ MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school: de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het secundair onderwijs*. Brussel, 1997, p.34.

² B., VAN DAMME, *Verskillende figuren van de axenroos*, Liedekerke, januari 2005

³ <http://www.unicef.nl/unicef/show/id=59331>

⁴ <http://www.gedichten-freaks.nl/toon.asp?TerugURL=lijst%2Easp%3FSorteren%3D%26page%3D1%26Letter%3DDromen%26Thema%3DJa%26Datum%3D%26Tabel%3D%26rnd%3D56%2E96179&num=324922>

⁵ Zoekertjes. *Het nieuwsblad*, 23 februari 2005

(<http://www.nieuwsblad.be/Article/Detail.aspx?ArticleID=G9DCONOO>)

⁶ <http://www.storck.com/en/brand/merci/>

⁷ <http://www.lyrics007.com/Dido%20Lyrics/Thank%20You%20Lyrics.html>

⁸ Thank you – Dido, No Angel, 2001

5. De leider... (Ax 5)

5.1 Vakoverschrijdende eindtermen¹

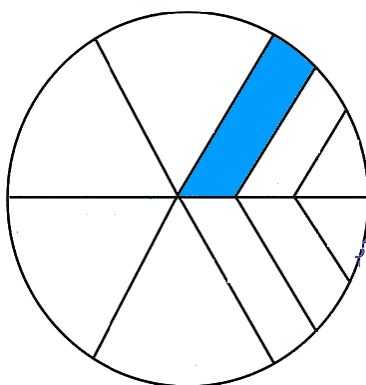
Vakoverschrijdende eindterm 6: De leerlingen kunnen bij een opgegeven groepstaak of een groepsdiscussie leiding geven.

De leerlingen kunnen:

6.1 bij een opgegeven groepstaak van beperkte duur tijdens lessen of in schoolverband, als verantwoordelijke de uitvoering van de verdeelde taken opvolgen.

6.2 bij een opgegeven groepsdiscussie van beperkte duur er als verantwoordelijke voor zorgen dat iedereen aan bod komt.

5.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos

Figuur: Plaats ax 5 in de axenroos

5.3 Voorstellingswijze van deze ax

Figuur: Voorstellingswijze ax 5²

5.4 Verwerkingsopdrachten

Verwerkingsopdracht 1: Ik zie ik ziet wat jij niet ziet...

De eerste opdracht vindt plaats in het klaslokaal. Eén leerling krijgt de opdracht een voorwerp dat zich in het klaslokaal bevindt te beschrijven. Hij of zij zegt zijn medeleerlingen niet om welk voorwerp het gaat. Hij geeft alleen enkele eigenschappen van het voorwerp.

BV.: 'Ik zie, ik zie ... een wit met geel voorwerp, niet alle leerkrachten maken er gebruik van, het bevindt zich vooraan in de klas, je schuift er vooraan een krijtje in, ...'

→ Het voorwerp dat we zoeken is de passer van de leerkracht wiskunde.

Verwerkingsopdracht 2: Wie is het?

Deze opdracht is een variant op de vorige opdracht. Een leerling houdt een bekende persoon in gedachten. Voorwaarde is dat iedereen van de klas de persoon moet kennen. De leerling die de persoon in gedachten houdt, omschrijft de persoon zo nauwkeurig mogelijk. De andere leerlingen steken hun hand op zodra ze weten om welke persoon het gaat.

BV.: 'De persoon komt vaak op televisie, het is een man, naast acteur is hij ook zanger, de meeste mensen vinden hem grappig, er gaat een stripreeks over hem, hij speelde mee in Kokoflanel, ...'

→ De persoon die we zoeken is Urbanus.

Verwerkingsopdracht 3: Kruiswoordraadsel³

Bij dit kruiswoordraadsel gaan we omgekeerd te werk. Het kruiswoordraadsel is volledig ingevuld, maar de omschrijvingen zijn niet gegeven. De leerlingen werken in groepjes van vier en gaan op zoek naar passende omschrijvingen voor de ingevulde woorden. De opdracht is geslaagd als een ander groepje het kruiswoordraadsel nadien correct kan invullen. Indien leerlingen de woorden niet kennen mogen ze gebruik maken van een woordenboek.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	G	E	L	IJ	K		B	E	R	G
2	O		I	S		T	A	B	O	E
3	R	E	C	H	T	E	R		E	L
4	D	E	H	A	A	N			P	A
5	E		T	L			S	T		A
6	L		J	L			K	U	S	T
7	D	R	E	E	F			F	L	
8	I	E		N	U	C	H	T	E	R
9	E	D	S		I		O	U	D	
10	R	E	I	S	K	O	F	F	E	R

Mogelijke oplossing

Horizontaal	Verticaal
1. Tegelijk – hoop	1. Dier
2. Vorm van 'zijn' – iets waarover gezwegen moet worden	2. Lange klinker – verstand
3. Tegenovergestelde van 'linker' – oude lengtemaat	3. Lampje – muzieknoot
4. Plaats in België – vader	4. Overdekte ijsbanen
5. Ten laatste (afk.) – Sint (afk.)	5. Tot afscheid (afk.) – hij is in de 'val' of de '...' gelopen
6. Jongstleden (afk.) – vorm van 'kussen'	6. 'Tien' in het Engels
7. Ze is met haar taak goed 'op gang' of 'op ...' – fles (afk.)	7. 'Café' of '...' – initialen van Steven Kimpe – omgeving waar een vorst leeft
8. Lange klinker – als je nog niets hebt gegeten; ben je ...	8. Getij – nabootsing van het geluid van een automotor
9. Van Ed – niet jong	9. Vorm van roepen – slee
10. Valies	10. Gezicht

Verwerkingsopdracht 4: Rollenspel

Deze opdracht wordt per twee uitgevoerd. De leerlingen krijgen drie situaties voorgesteld. Ze kiezen één van deze drie situaties. Leerlingen krijgen ongeveer 10 minuten de tijd om deze opdracht voor te bereiden, vervolgens wordt de opdracht uitgevoerd voor de klas.

Mogelijke situaties

- Je legt aan je vriend/vriendin de weg uit van bij je thuis tot aan de school
- Je vriend/vriendin heeft zich net een nieuwe gsm aangeschaft maar weet niet zo goed hoe die werkt. Jij legt hem/haar uit hoe een sms verstuurd moet worden
- Je vriend/vriendin is getuige geweest van een overval op de bank. Jij wil hierover een artikel schrijven in de schoolkrant en vraagt hem/haar hoe de overval precies verliep
- ...

Bespreking

- Vonden jullie dit moeilijk? Waarom (niet)?
- Werd je goed geholpen? Verkreeg je voldoende informatie?
- Verkreeg je de juiste informatie?
- ...

Verwerkingsopdracht 5: Tijd voor reclame!

De leerkracht geeft iedere leerlingen een kaartje. Bedoeling is dat leerlingen reclame maken voor datgene wat op hun kaartje geschreven staat. Ze krijgen ongeveer vijf minuutjes de tijd om na te denken over wat ze gaan zeggen, hoe ze de medeleerlingen gaan overtuigen, ...

De leerlingen met hetzelfde onderwerp komen naar voren.

Mogelijke onderwerpen

- Op reis: een leerling wil op reis naar Italië, ééntje naar Zuid-Afrika, nog iemand anders naar Turkije
- Leden werven: een leerling is lid van een voetbalclub, een ander van een tennisclub, een derde van de atletiekclub
- Hobby's: Leerlingen overtuigen de medeleerlingen om zich aan te sluiten bij de jeugdbeweging, de tekenacademie, de muziekschool
- ...

Bespreking

- Naar welk land zou je reizen? Bij welke club zou je je aansluiten? Welke hobby wil je gaan doen? Waarom?
- Wat vond je van de manier waarop ... reclame maakte?
- ...

Verwerkingsopdracht 6: Cluedo⁴

Vertel de jongeren de volgende situatie: Patrick kreeg van zijn ouders de bankkaart om na schooltijd geld af te halen. Omdat hij vreesde de code van de kaart te vergeten, kleefde hij een klein etiketje aan de binnenkant van zijn rekenmachine en stak de kaart erbij. Tijdens de wiskundeles heeft hij met het machientje gewerkt en het daarna weer in zijn boekentas gestoken. Het is nu 15u50 en zijn rekenmachine met de kaart zijn verdwenen.

Er zijn vier verdachten in het spel:

1. Leen, de beste vriendin van Patrick
  2. Eva; een reisklasgenoot van Patrick
  3. Jeroen, de vingervlugste van de klas
  4. Tom, de grootste pestkop van de klas
- De jongeren worden in groepjes verdeeld aan de hand van de kaartjes waarop een nummer van één tot en met vijf.
  - De jongeren zoeken wie hetzelfde nummer op het kaartje heeft als zij en zo vormen ze een groep.
  - Vijf jongeren krijgen de opdracht om een personage te spelen. Zij hebben bij het trekken van de kaartjes de naam Leen, Eva, Tom, Jeroen of Patrick gekregen.
  - De leerkracht geeft de personages een fiche met een profielbeschrijving.
  - De personages stellen zich verspreid in de klas op. De groepjes mogen telkens één personage één vraag per keer stellen. Ze mogen meermaals teruggaan naar hetzelfde personage om door te vragen. Er mag telkens maar één groep bij een personage staan.
  - De leerkracht zorgt ervoor dat de rekenmachine in de boekentas van Leen zit.
  - Na de ondervraging krijgen de groepjes 5 minuten overleg om hun conclusie te formuleren en te motiveren.
  - Daarna onmaskert de leerkracht Leen door de rekenmachine uit haar boekentas te halen.
  - De profileringen:

- Leen: 'Je bent de beste vriendin van Patrick. Je zat naast hem in de wiskundeles en tijdens het daaropvolgende uur. Hij heeft jou alles over de rekenmachine en de bankkaart verteld. Je probeert al maanden een bedrag bijeen te sparen voor een fiets, maar je hebt nog heel wat te kort ...'
- Eva: 'Je kent Patrick al heel lang. Jullie komen altijd samen met de trein naar school. Hij heeft jou verteld hoe het juist zit met de bankkaart en het codenummer. Je beweert dat Patrick vaak verstrooid is en dat hij daardoor misschien zelf de kaart ergens achterliet! Je had hem eergisteren gevraagd of hij je € 25 kon lenen. Tijdens de middagpauze heb je op zijn boekentas gelet, terwijl hij ging voetballen.'
- Jeroen: 'Je bent de vingervlugste van de klas. Als je helemaal achteraan in de klas zit, kan je, zonder dat de leerkracht het merkt, iets van het bureau stelen; bovendien heb je oog voor 'vreemde situaties'. In de wiskundeles zat je precies achter Patrick en je zorgde ervoor dat je ook het laatste lesuur achter hem zat. '
- Tom: 'Je bent de grootste pestkop van de klas. Vorige week stal je het turntruitje van Bart omdat je het jouwe niet meer vond. De leraar greep toen in en gaf je strafstudie. Je bent daarom nog altijd woedend op Patrick, want die klikspaan zorgde ervoor dat jij strafstudie kreeg.'
- Patrick: 'Je zat in de wiskundeles naast Leen en vlak voor Jeroen. Leen en Eva wisten alles over de bankkaart. Tussen het 6de en het 7de lesuur moest je naar een ander lokaal en heb je je boekentas vastgehouden. Het 7de lesuur zat Leen naast je, Jeroen achter je, Eva aan de overkant en Tom vlak voor je. Tom siste al de hele dag dat hij je zou krijgen voor het klikken in de gymles. Leen vertelt al de hele tijd over het geld dat ze nog te kort heeft om een fiets te kopen en eergisteren vroeg Eva of je haar € 25 kon lenen. Tijdens de middag heeft Eva op je schooltas gelet toen je ging voetballen. '

Verwerkingsopdracht 7: Het schuifraam⁶

Voor de opdracht heb je een raster nodig van vier bij vier meter. Het raster wordt onderverdeeld in zestien vakjes. In ieder vakje is een cijfer geschreven van 1 tot 15. In het midden blijft één vakje leeg. 15 jongeren nemen plaats, ieder op één vakje. Als iedereen op een vakje staat trekken ze één kaartje met een nummer van 1 tot 15. Het doel van het spel is om het nummer in de hand te doen overeenkomen met het nummer op de grond.

Spelregels: er mogen nooit twee personen (dus ook geen 2 verschillende voeten) op eenzelfde vakje staan. Je mag enkel bewegen door gebruik te maken van het vrije vakje.

1	2	3	4
5	6		7
8	9	10	11
12	13	14	15

Zeer belangrijk bij deze opdracht is dat niet iedereen instructies gaat geven. Opdat de opdracht zou slagen, moet een leerling het leiderschap op zich nemen en goede richtlijnen geven.

Bespreking

- Wat vond je van deze oefening
- Was je tevreden over het resultaat?
- Hoe hebben jullie als groep samengewerkt?
- Wie was de leider? Waaraan heb je dat gemerkt?
- Werden de instructies duidelijk geformuleerd.
- Deden anderen ook voorstellen? Hoe werd daarop gereageerd? Werden ze gehoord?
- Wat vond je van je eigen aandeel in het eindresultaat?
- ...

Verwerkingsopdracht 8: Zwevende stok⁷

De jongeren staan twee aan twee met het gezicht naar elkaar toe en houden hun rechteronderarm vooruit en de wijsvinger vooruitgestoken. We doen deze oefening in groepjes van 6. Als iedereen klaar staat legt de leraar een bezemsteel op de uitgestoken

vingers en geeft de opdracht: iedereen moet contact houden met de bezemsteel, je mag hem niet vastnemen en je moet hem met zijn allen op de grond proberen te leggen. Het spel is uit als de stok op de grond ligt.

Bespreking

- Wat vond je van deze oefening?
- Was je tevreden over het resultaat?
- Hoe hebben jullie als groep samengewerkt?
- Wie nam de leiding van dit gebeuren? Hoe was dit voor de rest van de groep?
- Heb je de spelregels 100% nageleefd?
- ...

Verwerkingsopdracht 9: De juiste weg!

In klas wordt een obstakelparcours opgesteld. Banken worden door elkaar gezet; boekentassen worden in de klas verspreid, ... Een leerling die geblinddoekt wordt, staat vooraan in de klas. Het is de bedoeling dat hij of zij feilloos aan de overkant geraakt. Instructies, aanwijzingen, bevelen, ... worden door één medeleerling gegeven.

Verwerkingsopdracht 10: Cha Cha Slide – DJ Casper⁸

De leerlingen krijgen het liedje 'Cha Cha Slide' van DJ Casper te horen. Ze krijgen de liedjestekst en de (vrije) vertaling op papier. (Lied op cd 'Muziek in AXIE!⁹)

Clap your hands everybody	Iedereen klapt in de handen
Slide to the left	Schuif naar links
take it back now yal	en nu naar achteren
One hop this time	Spring één keertje
Right foot let's stomp	Stamp één keer met je rechtervoet
Left foot let's stomp	Stamp één keertje met je linkervoet
Cha Cha now yal	Cha Cha Slide
To the left	Zet een stap naar links
Take it back now yal	Zet een stap naar achter
Two hops this time	Spring twee keer
Two on the left	Zet twee stappen naar links
Two on the right	Zet twee stappen naar rechts
Cha Cha now yal	Cha Cha Slide

Slide to the right	Zet een stapje naar rechts
Slide to the left	Zet een stapje naar links
Take it back now yal	Ga nu achteruit
One hop this time	Spring één keertje
Right foot lets stomp	Stamp één keer met je rechtervoet
Left foot lets stomp	Stamp één keer met je linkervoet
Charlie Brown	Doe de Charlie Brown (= benen kruisen)
Cha Cha now yal	Cha Cha Slide
Five hops this time	Spring vijf keer
Touch your knees	Raak je knieën
how low can you go	Buig door je benen
can go down low	Kan je nog lager gaan?
All the way to floor	Helemaal tot de grond
Can you bring it the top	Sta nu weer recht
like you never never stop	steeds hoger en hoger
One hop this time	Spring nu één keer
Right foot lets stomp	Stamp één keer met je rechtervoet
Left lets stomp	Stamp één keer met je linkervoet
Reverse Reverse	In omgekeerde richting
Cha Cha now y'all	Doe de Cha Cha Slide!

Na het beluisteren van het lied, mogen de leerlingen de Cha Cha Slide dansen. De instructies die gezongen worden, worden opgevolgd. Op die manier danst iedereen hetzelfde.

5.5 Gedragsbeschrijving

Gezond gedrag

- Richtlijnen: opdracht geven, een groepswerk in goede banen leiden, adviseren, goede raad geven, voorstellen, regels verkondigen, ...
- Informatie: iets uitleggen, een verslag geven, vertellen, inlichtingen verstrekken, tips geven, nieuws brengen, ...

Problematisch gedrag (teveel of te weinig)

- Bazig zijn, doordrammen, het altijd beter willen weten, niet kunnen verdragen dat medeleerlingen ook een inbreng hebben, ...

- Bij het ontbreken van deze ax kunnen of durven leerlingen geen leiding nemen in situaties waar het wenselijk is.

Ze beschikken over weinig of geen informatie en hinderen zo hun medeleerlingen.

Leerlingen die zich te schuchter opstellen hebben soms problemen met het geven van een spreekbeurt, iets uit te leggen, ...in de klas.

De meerwaarde van deze ax is leiderschap

¹ MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school. De vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het gewoon secundair onderwijs*. Brussel, 1997, p.34

² B. VAN DAMME, *Verschillende figuren van de axenroos*. Liedekerke, januari 2005

³ Superleuke kruiswoordraadsels. Aartselaar, 1998, p.79.

⁴ Naar: LEEFSLEUTELS VZW, *Leefsleutels in actie. Vaardighedengids 1*. Brussel, 2000, p. 77.

⁵ <http://www.montana.edu/wwwuufs/graphics/searching.gif>

⁶ LEEFSLEUTELS VZW, *Energize! 2*. Mechelen, 2001, p. 75.

⁷ LEEFSLEUTELS VZW, *Energize! 2*. Mechelen, 2001, p. 106

⁸ <http://www.lyricstop.com/c/chachaslide-djcasper.html>

⁹ Cha Cha Slide – DJ Casper, 2004, single

6. De volger, de medewerker, ... (Ax 6)

6.1 Vakoverschrijdende eindtermen¹

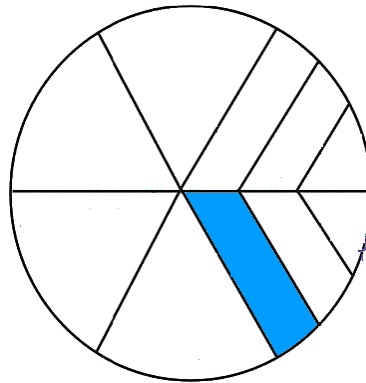
Vakoverschrijdende eindterm 5: De leerlingen kunnen in groepsverband meewerken en een toegewezen opdracht uitvoeren.

De leerlingen:

5.1 kunnen bij een groepstaak of samenwerking aangeven wat er juist verwacht wordt.

5.2 voeren een in groepsverband toegemeten functie binnen de grenzen van die functie uit.

6.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos

Figuur: Plaats ax 6 in de axenroos

6.3 Voorstellingswijze van deze ax

Figuur: Voorstellingswijze ax 6²

6.4 Verwerkingsopdrachten

Verwerkingsopdracht 1: Laat je leiden bij het tekenen³

Leerlingen gaan per twee zitten, met de rug tegen elkaar. De ene leerling A krijgt een blad waarop een ingewikkelde tekening staat of tekent zelf iets. Het is de bedoeling dat de andere leerling net dezelfde tekening tekent, zonder ze gezien te hebben. Hiervoor moet leerling B vragen stellen aan leerling A, die ze op zijn/haar beurt enkel met ja of neen mag beantwoorden. Leerling B zal dus heel goed moeten nadenken over de juiste vragen. Achteraf worden de twee tekeningen vergeleken met elkaar.

Bespreking

- Vond leerling B het moeilijk om de juiste vragen te stellen?
- Hoe was het voor leerling A om enkel met ja of neen te antwoorden? Werden de vragen duidelijk gesteld?
- Was het moeilijk voor leerling B om de tekening te reconstrueren?

Na het korte gesprek worden de rollen omgekeerd. Leerling A wordt nu leerling B en omgekeerd.

Verwerkingsopdracht 2: Rollenspel

De leerlingen bereiden in groepjes (aantal is afhankelijk van de situatie) een rollenspel voor. De leerlingen kunnen kiezen uit verschillende situaties. In die situaties moet er telkens tot een bepaalde oplossing gekomen worden. Er is steeds iemand die de vragen stelt en een ander die ze moet beantwoorden. De leerlingen krijgen slechts twee minuutjes de tijd om even over de situatie na te denken, de rest is improvisatie.

- Situatie 1: Er is vorige vrijdag een moord gepleegd in een park rechtover een bejaardentehuis. Een bejaarde was net op dat moment door het raam aan het kijken. Hij is dus een belangrijke getuige. De advocaat van het slachtoffer wil hem enkele vragen stellen. (advocaat – bejaarde)
- Situatie 2: Jij staat buiten op je mama te wachten die snel even de supermarkt binnenwipt. Net op het moment dat er een dame, aan de overzijde van de straat, geld uit de muur haalt, passeert er een jongeman op zijn skateboard die het geld uit haar handen graait. De politie komt ter plaatse en ondervraagt je. (politieagent – jij)

- Situatie 3: Pieter is zijn nieuwe CD kwijt. Hij is ervan overtuigd dat zijn jongere broer Ruben, die trouwens heel jaloers was op Pieter omwille van zijn nieuwe CD, hem gestolen heeft. Beiden maken heel luid ruzie. Papa komt tussenbeiden en wil weten wat er aan de hand is. (papa – Ruben – Pieter)
- Situatie 4: Tijdens de middagpauze van de school, wordt er in de toiletten een jongen gepest. Jij zat net op het toilet en hebt alles gehoord. Je wacht tot iedereen terug naar buiten is, vooraleer tevoorschijn te komen. Je ziet de jongen wenend de hoek omlopen. Je vindt dat dit niet kan en gaat naar de directeur. Je zegt hem wat er gebeurd is en wat je weet. De directeur zal je ook nog enkele vragen stellen. (directeur - jij)
De directeur weet genoeg en zoekt het groepje pestkoppen op. De directeur wil weten wat er gaande is. (directeur – pestkoppen)
- Situatie 5: Op een gevaarlijk kruispunt wordt een fietser omvergereden. De bestuurder van de wagen rijdt met piepende banden weg. Jij probeert de auto zo goed mogelijk te omschrijven. De politie ondervraagt je. (politieagent – jij)
- Situatie 6: Je zou graag met enkele vrienden gaan bowlen, maar je kent de openingsuren en de prijzen niet. Jij hebt beloofd om alles te regelen en belt naar de bowlingsecretaresse. (bowlingsecretaresse – jij)
- Situatie 7: Leerlingen mogen zelf een situatie bedenken waarbij er iemand de vragen stelt en de andere die zo goed mogelijk tracht te beantwoorden.

Verwerkingsopdracht 3: Why? - 3T⁴

De leerlingen krijgen het lied 'Why?' van 3T te horen. Ze krijgen de liedjestekst en de (vrije) vertaling op papier. (Lied op cd 'Muziek in AXIE!'⁵)

<p><i>Chorus:</i></p> <p>Why does Monday Come before Tuesday Why do summers start in June Why do winters come too soon Why do people fall in love When they always breaking up Oh why... Why do we love if love will die Why does Wednesday</p>	<p><i>Refrein:</i></p> <p>Waarom komt maandag voor dinsdag? Waarom starten de zomers in juni? Waarom komen de winters te vroeg? Waarom worden mensen verliefd als ze altijd weer uiteen gaan? Oh waarom? Waarom hebben we lief als liefde zal sterven? Waarom komt woensdag</p>
--	---

<p>Come after Tuesday Why do flowers come in May Why do springtime go away Why do people fall in love When they always breaking up Oh why Why do I love you tell me why It's not like I can't explain What's in my heart It's just I feel a crazy pain When you're not home I don't wanna breathe I don't wanna think I don't wanna love I don't wanna do anything It's not like I can't describe What's going on It's just I feel I'm not alive When you're not home I don't wanna sleep I don't wanna dream I just want you here beside me Without you there's no me <i>Chorus</i> It's not like I can't escape What's in my soul 'Cause with you inside my heart Where can I go I don't wanna see You without me I can't go through life without you Without you there's no me <i>Chorus</i></p>	<p>na dinsdag? Waarom komen bloemen in mei? Waarom gaat de lentetijd voorbij? Waarom worden mensen verliefd als ze altijd weer uiteen gaan? Oh waarom? Waarom heb ik je lief? Vertel het mij. Het is niet dat ik het niet kan uitleggen Wat er in mijn hart gebeurt. Ik voel me verdrietig Als jij niet thuis bent Ik wil niet ademen Ik wil niet denken Ik wil niet liefhebben Ik wil niets doen Het is niet dat ik het niet kan beschrijven wat er gebeurt Het is zo dat ik me niet goed voel Als jij niet thuis bent Ik wil niet slapen Ik wil niet dromen Ik wil jou hier naast mij Zonder jou is er geen ik <i>Refrein</i> Het is niet dat ik niet kan ontsnappen van wat er diep in mijn ziel speelt Kan ik ergens heen met jou in mijn hart? Ik wil jou niet zien zonder mij. Ik kan niet verder in het leven zonder jou. Zonder jou is er geen ik. <i>Refrein</i></p>
---	---

Bespreking

- Wat vraagt de persoon zich allemaal af? Geef enkele voorbeelden.
- Stel jij je soms ook vragen? Welke?
- ...

Verwerkingsopdracht 4: Blinde slang⁶

De hele klas staat in een rij, de handen op de schouders van de voorganger. Elke leerling wordt geblinddoekt. De leerkracht staat helemaal achteraan in de rij. De ogen van de leerkracht blijven open. Hij/zij vormt de staart van de slang en zal de slang leiden. Dit gebeurt door op de schouders van het kind ervoor een tikje te geven. Het voorlaatste kind geeft het tikje door aan de volgende enz... tot aan de eerste van de rij.

- Een tikje op de rechterschouder = een stapje naar rechts
- Een tikje op de linkerschouder = een stapje naar links
- Een tikje op het midden van de rug = een stapje naar voor

De tikjes moeten elkaar heel snel opvolgen. Indien de oefening vlot verloopt, kan je het een beetje moeilijker maken door bepaalde hindernissen (BV. Stoel, tafel, ...) in te schakelen.

Na een tijdje kan je de eerste leerling eens op de laatste plaats zetten.

Bespreking

- Welk gevoel had je bij deze opdracht?
- Vond je het leuk om instructies van anderen te volgen?
- Heb je altijd de juiste tikjes doorgegeven of heb je tijdens het spel eens veranderd?
- Had je vertrouwen in de anderen?
- ...

Verwerkingsopdracht 5: Een zin doorfluisteren

De leerlingen verdelen zich in twee groepen en gaan achter elkaar zitten. De laatste leerling van elke rij wordt bij de leerkracht geroepen. Die fluistert hen beiden dezelfde zin in het oor. Bij het startsein moeten beide leerlingen, als kapiteins van hun groep, terug naar hun rij gaan en de zin correct doorfluisteren. Het is de bedoeling dat ze dit zo snel mogelijk doen. Op het einde van elke rij (de eerste leerling die de zin als laatste te horen krijgt) wordt dan geluisterd naar de zin. Als die zin net dezelfde is, of zo goed als (afhankelijk van de mogelijkheden van de leerlingen), krijgt die groep een punt. In een

volgende ronde komt de eerste leerling helemaal achteraan te zitten en is hij/zij nu de kapitein van de groep.

Een voorbeeld van een doorgeefzin:

- Personen in de zesde ax accepteren en vragen informatie en richtlijnen aan anderen.

Bespreking

- Wat vonden jullie van deze oefening? Welk gevoel had je?
- Nu was het de bedoeling om de informatie, de doorgeefzin aan te nemen om het spel te winnen, maar neem jij anders alle informatie aan die ze jou vertellen? Wanneer wel of wanneer niet?
- Ben jij iemand die gemakkelijk of moeilijk gehoorzaamt?
- Aan wie gehoorzaam je gemakkelijk en aan wie niet?
- Zijn er situaties of op bepaalde plaatsen waar gehoorzamen gemakkelijker is dan elders? (BV. thuis, school, vrienden, familie, meester, politie, ...)
- ...

Verwerkingsopdracht 6: Interview afnemen⁷

De leerlingen krijgen de opdracht om een interview af te nemen bij hun grootouders of hun tante of oom. Ze mogen zelf het onderwerp van hun interview kiezen. Er worden wel enkele suggesties gegeven: vb. vrije tijd, school, hobby's, uitgaan, ...

De leerlingen moeten op voorhand de vragen goed voorbereiden en het onderwerp afbakenen en. Achteraf verwerken ze de antwoorden in een tekst.

Verwerkingsopdracht 7: Volg de bewegingen op muziek

Dit spel wordt uitgevoerd per twee leerlingen op muziek. De ene leerling beweegt met zijn hand door de ruimte op de muziek. De andere moet met zijn hand volgen. Wanneer de oefening vlot verloopt, gebruiken ze andere delen van het lichaam. Het wordt steeds moeilijker. Men mag bijvoorbeeld een hand en een voet tegelijkertijd gebruiken.

Bespreking

Vragen voor de leerling die met zijn lichaam de bewegingen van de eerste volgde

- Welk gevoel had je?
- Maakte je steeds dezelfde bewegingen als de eerste aangaf?
- Volg je graag of gemakkelijk het voorbeeld van anderen?
- ...

Vragen voor de leerling die de bewegingen aangaf

- Welk gevoel had je hier?
- Leid je liever of ben je liever volgzaam?
- Wat vond je van het feit dat de andere leerling je steeds volgde?
- ...

Verwerkingsopdracht 8: Fijne appelkoek⁸

De klas wordt verdeeld in groepjes van 4 leerlingen. Per vier gaan ze aan een tafel staan waar het recept van een fijne appelkoek en de benodigde ingrediënten liggen.

Ze moeten het recept maken volgens de verschillende stappen.

Fijne appelkoek

200 g vetstof
 200 g suiker
 2 zakjes vanillesuiker
 4 eieren
 sap van ½ citroen
 300 g zelfrijzende bloem
 4 appels
 2 eetlepels abrikozenconfituur

Roer de vetstof tot room of smelt ze op een zacht vuurtje. Voeg de suiker en de vanillesuiker toe. Klop goed met de klopper of de handmixer. Doe er daarna één voor één de volledige eieren bij.

Klop het geheel tot een roomkleurige, lichte en homogene massa. Roer er het citroensap onder en zet er de gezeefde bloem voorzichtig onder. Breng het beslag in een ingevette en met bloem bestrooide vorm.

Schil de appels, snijd ze in vieren en verwijder het klokhuis. Maak insnijdingen op 2 mm afstand van elkaar in de buitenkant van ieder vierde. Leg de partjes, met de insnijdingen boven, in kransvorm op het deeg. Zorg ervoor dat er 1 cm van de rand van de bakvorm blijven. Duw ze lichtjes in het deeg. Bak gedurende 1 uur in een voorverwarmde oven van 175° C. Ontvorm en bestrijk de bovenkant van de koek met licht opgewarmde abrikozenconfituur. Laat afkoelen op een taartrooster. Bestrooi daarna met bloemsuiker.

Bespreking:

- Kook of bak je graag?

- Volg je altijd het recept of doe je je eigen ding?
- Wat gebeurt er wanneer je bepaalde stappen van het recept overslaat?
- ...

6.5 Gedragsbeschrijving

Gezond gedrag

- Richtlijnen: met een positieve ingesteldheid richtlijnen volgen, gehoorzamen, raad of advies opvolgen, zich schikken naar, ...
- Informatie: beluisteren, om informatie vragen, zich laten inlichten, om uitleg vragen, belangstelling tonen,

Problematisch gedrag (teveel of te weinig)

- Op een overdreven manier en in alle mogelijke situaties richtlijnen vragen, wijst op een onzeker en te afhankelijk gedrag.
- Te braaf alle richtlijnen volgen zonder ook maar eens weerstand te bieden of te protesteren.

Te gedwee meelopen, overdreven onderdanig zijn, voor alles toestemming vragen.

- Personen bij wie deze ax ontbreekt, willen helemaal niet gehoorzamen, verzetten zich steeds wanneer er richtlijnen gegeven worden.

Ze tonen weinig interesse of durven geen uitleg vragen.

De meerwaarde van deze ax is loyale medewerking

¹ MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school: de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het secundair onderwijs*. Brussel, 1997, p.34.

² B., VAN DAMME, *Verskillende figuren van de axenroos*, Liedekerke, januari 2005

³ Naar: E., DAEMEN, e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*.Gent, 2003, p. 177

⁴ <http://www.absolutelyric.com/lyrics/view/3t/why/>

⁵ Why? – 3T, Brotherhood, 1995

⁶ E., DAEMEN, e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*.Gent, 2003, p. 150

⁷ Naar: Naar: E., DAEMEN, e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*.Gent, 2003, p. 193

⁸ DELEN, C., e.a., *Ons kookboek KVLV*. Leuven, 2004 (zesde druk), p. 697

7. De aanvaller, de aanvechter, ... (Ax 7)

7.1 Vakoverschrijdende eindtermen¹

Vakoverschrijdende eindterm 7 De leerlingen kunnen op gepaste wijze kritiek uiten tegenover een ander tijdens een groepswerk.

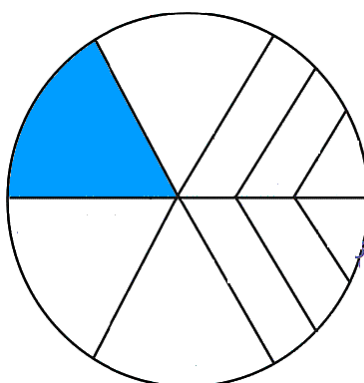
De leerlingen:

7.1 uiten op een eerlijke wijze hun kritiek, maar wel zo dat zij de ander recht op antwoord geven.

7.2 richten de kritiek niet op de persoon, maar enkel op het als negatief ervaren gedrag.

7.3 uiten op een gepaste wijze kritiek op door hen ervaren wantoestanden.

7.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos

Figuur: Plaats ax 7 in de axenroos

7.3 Voorstellingswijze van deze ax

Figuur: Voorstellingswijze ax 7²

7.4 Verwerkingsopdrachten

Verwerkingsopdracht 1: Stoelendans

Stoelen worden in een kring gezet. Er is één stoel minder dan er leerlingen in de klas zijn. De leerlingen lopen rond de stoelen op het ritme van een muziekje. Wanneer de muziek stopt, proberen de leerlingen op een stoel te gaan zitten. Wie geen plaats heeft, gaat niet door naar de volgende ronde. Bij iedere volgende ronde wordt een stoel weggenomen.

Verwerkingsopdracht 2: Wimpelgevecht³

De leerlingen worden in twee groepen verdeeld. Iedere leerling heeft een wimpel. Die wimpel wordt op de rug van de leerlingen vastgemaakt. Beide ploegen trachten elkaars wimpel te roven.

Verwerkingsopdracht 3: Ballonnen stampen⁴

De leerlingen gaan per twee staan. Ze hebben elk een ballon aan hun voet gebonden. Dan proberen ze elkaars ballon kapot te stampen.

Bespreking

- Duw jij weleens iemand aan de kant om plaats te maken voor jezelf? Of voor anderen?
- Heb je dat anderen weleens zien doen?
- Zeg jij iets als een ander jouw plaats probeert in te nemen als jij aan de beurt bent, bijvoorbeeld in een winkel, aan een loket? Hoe zeg je dat? Wat was het effect?
- Heb je dat anderen wel eens zien doen?
- ...

Verwerkingsopdracht 4: Pijlen schieten⁵

De leerlingen noteren kritiek t.a.v. iemand anders m.b.v. deze pijl:

Deze pijl is voor:

Ik vind het niet fijn dat jij

Bespreking

- Geef jij gemakkelijk kritiek? Wanneer wel? Wanneer niet? Aan wie wel? Aan wie niet? Waarover wel? Waarover niet?
- Ben je al eens opgekomen voor onrechtvaardigheid? Hoe heb je dat gedaan? Wat was het effect?
- Wat doen mensen zoal om duidelijk te maken waarop ze kritiek hebben?
- Ken je mensen die nooit een blad voor de mond nemen?
- ...

Verwerkingsopdracht 5: Verkeersveiligheid⁶

De leerlingen bekijken volgende affiches

Bespreking

- Hebben jullie deze borden al gezien? Waar?
- Waarom worden dergelijke borden langs de kant van de weg geplaatst?
- Zeg jij het wanneer je het niets eens bent met het gedrag van anderen? Hoe zeg je dat dan?
- Hoe reageerde de ander wanneer je je mening zei?
- ...

Verwerkingsopdracht 6: Rollenspel

Deze opdracht wordt per twee uitgevoerd. De leerlingen kunnen kiezen om één van de onderstaande situaties te spelen.

- Je gaat naar de winkel en je merkt dat de kassajuffrouw je € 5 te weinig terug geeft.
- Je kijkt samen met je broer of zus naar TV. Jij zou heel graag naar Friends kijken, terwijl je broer een voetbalmatch wil zien. Je maakt hem duidelijk dat het niet altijd voetbal moet zijn.
- Je hebt met je vriendin afgesproken om deze namiddag te gaan shoppen. Een half uurtje voor je hebt afgesproken, telefoneert ze en vertelt dat ze toch liever gaat fietsen met een andere vriendin. Wat zeg je tegen haar?
- Je hebt met je vriend afgesproken deze namiddag te gaan voetballen. Jij staat al op het voetbalplein wanneer je een telefoontje krijgt dat hij met zijn buurjongen op de Playstation gaat spelen. Wat zeg je tegen hem?

Bespreking

- Was het gemakkelijk om je mening te zeggen tegen je broer/zus/vriend/vriendin?
- Vraagje voor de persoon die 'in de fout' ging: Vond je de reactie gepast? Begreep je waarom hij/zij kwaad was?
- Heb je dergelijke situatie ook al eens in werkelijkheid meegemaakt?
- Had je het moeilijk om toch niet heel boos te worden? Te gaan schreeuwen?
- ...

Verwerkingsopdracht 7: Waar of niet waar?

Iedere leerling vertelt een waar gebeurd verhaal en een verhaal dat niet echt gebeurd is aan de klas. De andere leerlingen beluisteren de verhalen kritisch en trachten de leugen te achterhalen.

Verwerkingsopdracht 8: Steloefening

De leerlingen krijgen de opdracht een opstel te schrijven met volgende titel 'Wat ik zeker aan de hulpverlening van een kapper, dokter, bakker, verpleegkundige, mama, papa, oma, opa, ... zou veranderen.'

Verwerkingsopdracht 9: Schrijf – ze – VRIJdag

Bespreking

- Kennen jullie Amnesty International?
- Wat organiseert Amnesty International allemaal?
- Vind je het goed dat er een organisatie als Amnesty International bestaat?
- Ken je nog andere organisaties die het gedrag van anderen veroordelen en aanklagen?
- ...

Jaarlijks organiseert Amnesty International een Schrijf – ze – VRIJdag. Wantoestanden overal ter wereld worden aangeklaagd. Leerlingen kunnen schrijven voor verschillende mensen. Hoe meer brieven een bepaalde instantie die de mensenrechten schendt ontvangt, hoe groter de kans dat personen worden vrijgelaten.

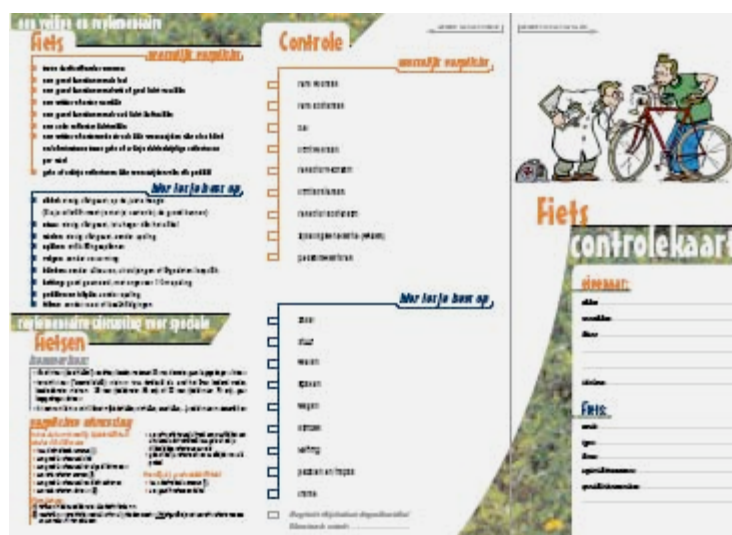
Op de site van Amnesty International Vlaanderen <http://www.aivl.be/> zijn talrijke brieven te vinden.

Verwerkingsopdracht 10: Fietscontrole

Vele leerlingen komen per fiets naar school. Wie zich veilig wil verplaatsen, zorgt ervoor dat die fiets in orde is. De klas mag aan de hand van onderstaande fietscontrolekaart de fietsen van enkele klasgenootjes controleren.

De fietscontrolekaarten kunnen gratis aangevraagd worden via www.bivv.be

Verwerkingsopdracht 11: Word test aankoper!⁸

De leerlingen krijgen enkele voorwerpen te zien (BV. broek met een gat erin, een beschimmeld potje yoghurt, pakje chips waar de vervaldatum van is overschreden, een gebarsten glas, ...)

De leerlingen schrijven op waarom deze voorwerpen niet meer verkocht kunnen worden.

Verwerkingsopdracht 12: Reclame⁹

Jongeren krijgen de opdracht om 's avonds, tussen vijf en zes, naar de televisie te kijken. Ze moeten opschrijven voor welke producten reclame wordt gemaakt. Vervolgens bekijken ze later (bijvoorbeeld rond acht uur) welke reclamespots worden uitgezonden.

Bespreking

- Merkte je verschillen op tussen het eerste en het tweede reclameblok? Zo ja, welke?
- Voor welke producten werd reclame gemaakt rond vijf uur? Rond acht uur?
- Vond je de reclame leuk, grappig, interessant? Of, vind je het vervelend dat er steeds een reclameblok voorbij schuift?
- Waarom spelen er soms beroemdheden mee in reclames?
- Zijn reclames betrouwbaar? Waarom wel/niet?
- ...

Een andere opdracht kan zijn dat leerlingen enkele tijdschriften meebrengen naar de klas en hierin op zoek gaan naar reclame.

Verwerkingsopdracht 13: Het schoolreglement

Samen met de leerlingen wordt het schoolreglement van de school overlopen.

Bespreking

- Vind je de regels die in het schoolreglement staan redelijk?
- Wat zou je willen veranderen?
- Wat gebeurt er wanneer je je niet aan de regels van het schoolreglement houdt?
- Kreeg iemand al eens strafstudie? Waarom? Vind je het rechtvaardig dat je strafstudie kreeg?
- ...

Verwerkingsopdracht 14: Debat

Leerlingen krijgen onderstaande stellingen voorgelegd.

De leerkracht leidt de stellingen kort in, verduidelijkt de regels en zorgt ervoor dat het debat ordelijk verloopt.

De regels

- Als een leerling het woord wil, staat hij recht en wacht tot de debatleider hem het woord geeft
- Iemand die aan het woord is, wordt niet onderbroken.

Stellingen

- Op school staan tongzoenen met je lief is een zaak van jou en je lief
- Een rookverbod op school is een must!
- ...

Verwerkingsopdracht 15: R U Kiddin' Me? - Anouk¹⁰

De leerlingen krijgen het lied 'R U Kiddin' Me?' van Anouk te horen. Ze krijgen de liedjestekst en de (vrije) vertaling op papier. (Lied op cd 'Muziek in AXIE!'¹¹)

<p>Sure got my piece of heaven An angel in disguise Gone wild But I thought you were a man Who knew right from wrong That's why I really don't understand Why he's with her</p> <p>It's killing me What has she got that I don't have Is it the way she looks at you Laughs with you, can she, Does she make you beg for more This is hurting What has she got that I don't have</p> <p>I tried to call him Anytime anywhere But he's never there</p> <p>So I went to his place And waited all day So he would explain it to me And this is what he said:</p> <p>There is nothing left to say I had my fill, I went away Your crying eyes won't change a thing It was just a fling</p> <p>Well how could an angel break my heart</p>	<p>Ik heb vast en zeker een plaatsje in de hemel, een verborgen engel Op hol geslagen Toch dacht ik dat je iemand was die goed van kwaad onderscheiden kon Daarom kan ik echt niet begrijpen waarom hij met haar een relatie heeft.</p> <p>Ik ga eraan kapot! Wat heeft zij dat ik niet heb? Is het de manier waarop ze naar je kijkt? Met jou plezier maakt? Doet ze je smeken naar meer? Dit kwetst me Wat heeft zij dat ik niet heb?</p> <p>Ik probeerde hem te bellen Altijd, overal Maar hij is er nooit</p> <p>Dus ging ik naar zijn huis Ik wachtte er de hele dag Zodat hij me een uitleg kon geven En dit is wat hij zei:</p> <p>Er valt niets meer te zeggen Ik was het kotsbeu, ik ging weg Je tranen zullen niets veranderen. Het was maar een flirt.</p> <p>Hoe kon een engel mijn hart breken?</p>
--	--

<p>He said: We could still be friends</p> <p>Are you kidding me</p> <p>What has she got that I don't have</p> <p>Is it the way she looks at you</p> <p>Talks to you, can she</p> <p>Does she make you beg for more</p> <p>This is hurting</p> <p>What has she got that I don't have</p> <p>But twice every year</p> <p>When he's in tears</p> <p>When he loses his mind</p> <p>And can't help but cry</p> <p>He'll call me and then</p> <p>I am better than, I am</p>	<p>Hij zei: we kunnen vrienden blijven</p> <p>Hou je me voor de gek?</p> <p>Wat heeft zij dat ik niet heb?</p> <p>Is het de manier waarop ze naar je kijkt?</p> <p>Met jou plezier maakt?</p> <p>Doet ze je smeken naar meer?</p> <p>Dit kwetst me</p> <p>Wat heeft zij dat ik niet heb?</p> <p>Maar twee keer per jaar</p> <p>Wanneer hij in tranen is</p> <p>en wanneer hij volledig gek wordt</p> <p>en niets anders helpt dan wenen</p> <p>dan zal hij me bellen en dan zal ik me</p> <p>beter voelen, dan nu.</p>
---	--

Bespreking

- Waarom is de zangeres van dit liedje, Anouk, kwaad?
- Hoe toont ze dat?
- Vind je dat ze op gepaste wijze reageert?
- Wie zijn lief heeft het ook al eens uitgemaakt? Hoe heb je toen gereageerd?
- ...

7.5 Gedragsbeschrijving

Gezond gedrag

- Bijzijn: terrein inpalmen, iemand wegduwen,...
- Persoon: iemand terechtwijzen, klacht neerleggen tegen iemand, iemand kritisch beoordelen, ...
- Diensten: aanvallen, lastig vallen, ...
- Goederen: iets kritisch uittesten, iets schadelijk vernietigen, ...
- Informatie: informatie kritisch benaderen, in twijfel trekken, onwaarachtigheid blootleggen, onjuistheid bewijzen, ...
- Richtlijnen: opdrachten aanvechten, zinloosheid van bepaalde regels aantonen, ...

Problematisch gedrag (teveel of te weinig)

Agressie, pijnigen, kwetsen, iemand vernederen, kleineren, pesten, sarcastische opmerkingen maken, ...

De meerwaarde van deze ax is kwaliteitszorg

¹ MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school. De vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het gewoon secundair onderwijs*. Brussel, 1997, p.34

² B. VAN DAMME, *Verschillende figuren van de axenroos*. Liedekerke, januari 2005

³ DAEMEN, E., e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*.Gent, 2003, p. 208.

⁴ DAEMEN, E., e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*.Gent, 2003, p. 208.

⁵ Naar : DAEMEN, E., e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*.Gent, 2003, p.222.

⁶ <http://www.bivv.be/home.shtml?language=nl>

⁷ <http://www.aivl.be/>

⁸ Naar : DAEMEN, E., e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*.Gent, 2003, p.206.

⁹ Naar : LEEFSLEUTELS VZW, *Leefsleutels voor jongeren - begeleidersmap*. Mechelen, 2000

¹⁰ http://www.lyrc.com.ar/lyric/A/Anouk_R%20U%20kiddin%20me.html

¹¹ R U Kiddin' me? – Anouk, together alone, 1997

8. De verweerder, de verdediger, ... (Ax 8)

8.1 Vakoverschrijdende eindtermen¹

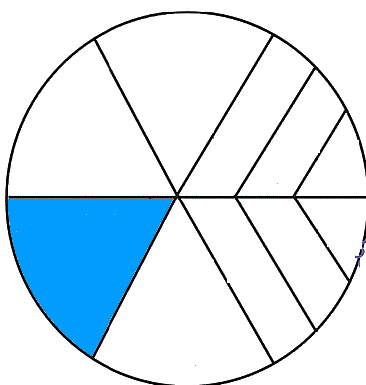
Vakoverschrijdende eindterm 8 De leerlingen kunnen opkomen voor de eigen rechten en voor de rechten van anderen uit de groep.

De leerlingen:

8.1 komen voor de eigen rechten op en kunnen zich weerbaar opstellen wanneer ze uitgelachen of gepest worden.

8.2 komen op voor de rechten van anderen uit de groep en zorgen er mede voor dat anderen niet uit de groep weggepest worden.

8.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos

Figuur: Plaats ax 8 in de axenroos

8.3 Voorstellingswijze van deze ax

Figuur: Voorstellingswijze ax 8²

8.4 Verwerkingsopdrachten

Verwerkingsopdracht 1: Protest tegen te hoge zwemprijzen³

Protest tegen de hoge zwemprijzen

HEVERLEE - De buurtbewoners van de Philipssite protesteren tegen de hoge zwemprijzen in het nieuwe complex Sportplaza. Buurthuis De Pit van de Pleinstraat stuurde een petitielijst naar het stadsbestuur. Bewoners van de Paul Van Ostaijenlaan denken er aan om een eigen zwemclub op te starten om zo te kunnen rekenen op subsidies van de stad.

Bewoner Koen Van Wouterghem van de Paul Van Ostaijenlaan en Colette Wonnez van de Hoveniersdreef schrikken op van de prijzen van het nieuwe sportcomplex op de Philipssite. „We zijn als buurt blij met het mooie complex“, vertelt Koen. „Het is het mooiste complex van de hele Philipssite. Onze buurt heeft echter al jaren last van de grote werf op de site. Het vuil stond vaak tot in onze huizen. We hadden gehoopt dat het stadsbestuur een gebaar had gesteld naar de Leuvenaars. Het is uiteindelijk een complex van de stad. Hier leren de Leuvense kinderen zwemmen. Kan dat niet aan betaalbare prijzen?“

Wie tijdens de week wil zwemmen, betaalt vier euro. Tijdens het weekend is dat zeven euro. Wie tijdens de week alleen baantjes wil trekken en geen gebruik maakt van de andere zwembadfaciliteiten, betaalt drie euro. Dat is het dubbele van 't Celestijntje en het zwembad aan het Hogeschoolplein. Die baden zijn gesloten voor het publiek sinds de opening van Sportplaza vorig weekend. Gezinnen met twee kinderen krijgen een euro korting. In plaats van twaalf euro moeten zij elf euro betalen. Tijdens de week zwemmen is ook niet evident omdat de uren beperkt zijn. Van maandag tot en met vrijdag kan er gezwommen worden van 6.30 tot 8.30 uur en van 12 tot 13.30 uur. Op dinsdag-, woensdag-, en vrijdagavond is er ook zwemmogelijkheid. Tijdens het weekend is het bad de hele dag open, maar dan betaal je meer.

(BCZ)

Bespreking

- Wie protesteert er?
- Waartegen wordt er geprotesteerd?
- Hoe gaan ze tewerk?
- Vind je dat ze gelijk hebben?
- ...

Verwerkingsopdracht 2: Campagne

Leerlingen maken per 4 een protestcampagne. Ze mogen zelf kiezen waartegen ze willen protesteren. De campagne moet wel overtuigend zijn. Ze moeten ook een passende slagzin bedenken. Achteraf worden de campagnes aan de verschillende groepen voorgesteld en wordt er gezegd welke campagne de meeste overtuigingskracht bezit.

Verwerkingsopdracht 3: Je ne veux pas être grand - Arno⁴

De leerlingen krijgen het lied 'Je ne veux pas être grand' van Arno te horen. Ze krijgen de liedjestekst en de (vrije) vertaling op papier. (Lied op cd 'Muziek in AXIE!'⁵)

Depuis que je suis sur terre J'ai les yeux de ma mère J'ai le reste de mon père Et ça vaut mieux que le contraire	Sinds ik hier op aarde ben Heb ik de ogen van mijn moeder Heb ik de rest van mijn vader En het is beter zo dan omgekeerd.
Moi je reste dans mon lit Je n'bouge plus d'ici	Ik blijf in mijn bed Ik beweeg niet meer vanaf hier
Je ne veux pas être grand Jamais adolescent	Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent
Ils ne savent plus ce qui est vrai ou faux Ils doivent parler à Dieu pour être beaux	Ze weten niet meer wat juist of fout is Ze moeten met God spreken om goed te zijn
Le soir ils regardent le télé La télé dit la vérité Moi je reste dans mon lit Je n'bouge plus d'ici	's Avonds kijken ze tv De tv zegt de waarheid Ik blijf in mijn bed, Ik beweeg niet meer vanaf hier

Je ne veux pas être grand Jamais adolescent	Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent
Je ne veux pas être grand Jamais adolescent	Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent
Moi je reste dans mon lit Je n'bouge plus d'ici	Ik blijf in mijn bed Ik beweeg niet meer vanaf hier
Je ne veux pas être grand Jamais adolescent	Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent
Je ne veux pas être grand Jamais adolescent	Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent
Je ne veux pas être grand Jamais adolescent.	Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent

Bespreking

- In dit lied wordt duidelijk NEEN gezegd. Waartegen zegt de persoon NEEN?
- Wat wil jij niet? Waartegen zeg jij NEEN?
- Heb je al bepaalde zaken geweigerd als anderen je iets aanboden? Welk gevoel had je daarbij?
- Is NEEN zeggen altijd toegestaan? Wanneer mag je dit zeggen en wanneer is het beter om gewoon te luisteren?
- ...

Verwerkingsopdracht 4: Stellingenspel

De leerkracht leest enkele stellingen voor. Als de leerlingen akkoord gaan met een stelling moeten ze zich naar de JA-kant (linkerkant) van de klas begeven, indien ze niet akkoord gaan, moeten ze naar de NEEN-kant (rechterkant) van de klas gaan. Ze moeten ook kunnen motiveren waarom ze voor JA of NEEN kiezen.

Enkele stellingen

- Een leerling moet alle opdrachten, die de leerkracht geeft, uitvoeren.
- 'Neen' zeggen tegen volwassenen is brutaal.
- Een geschenk weigeren is onbeleefd.
- Weer of geen weer, altijd welkom?

Verwerkingsopdracht 5: Gedicht – Pesten (Jessie)⁶

Pesten.

Waarom werd ik gepest op school?
 Waarom werd ik uitgescholden voor gek of mongool?
 Was het omdat ik met de verkeerde omging?
 Of was het juist dat ene andere ding?
 Waarom heb ik er nooit bij gehoord?
 Waarom werd ik uitgemaakt voor Vlooiënbal of gestoord?
 Waarom wachten ze mij om 3 uur altijd op?
 Waarom sloegen ze altijd op mijn kop?
 Zo ging dat al 8 jaar geleden in de kleuterklas..
 Waarvan ik van iedereen nog bang was!
 Schelden voor alles. Dat deed me echt pijn..
 Waarom mocht ik nou niet bij hun zijn?
 Nu is het te laat, ik heb genoeg gezeikt,
 Nu heb ik mijn toppunt bereikt,
 Ik ga naar een andere school,
 Omdat ik werd gepest.

Opdracht

Leerlingen stellen een pestactieplan op. Hierin wordt duidelijk 'neen' gezegd tegen pesten. Er wordt ook een straf bedacht voor de pestkop. Daarna wordt het pestactieplan eventueel voorgesteld aan andere klassen.

Verwerkingsopdracht 6: Protestbrief schrijven

Leerlingen krijgen verschillende situaties aangeboden waarin er telkens een protestbrief moet worden geschreven. Ze mogen zelf een situatie kiezen of zelf een situatie bedenken.

- Situatie 1: Nabij je school is er een druk kruispunt. Voor de derde maal op rij gebeurt er een ongeval. Het slachtoffer is een meisje uit je klas. Jij en je klasgenoten zijn er ondersteboven van dat er niets gedaan wordt aan het gevaar! Je schrijft met je klas een brief naar het gemeentebestuur.

- Situatie 2: Je woont sinds je geboorte in een heel rustig en gezellig dorpje. Plots krijg je te horen dat ze net naast jouw huis een grote, industriële varkenskwekerij gaan bouwen. Samen met enkele burenschrijft je een protestbrief.
- Situatie 3: Leerlingen bedenken zelf een situatie.

Verwerkingsopdracht 7: Rollenspel

Er worden verschillende situaties voorgesteld. Leerlingen kiezen één situatie en verzinnen zelf een andere situatie. Beide worden in een rollenspel gegoten. Achteraf wordt besproken hoe men reageerde in de verschillende situaties.

- Situatie 1: Je bent op weg naar de sporthal. Plots begint het hevig te onweren. Er stopt een wagen en de bestuurder vraagt of je een lift wil. Je weet dat je nog een tijdje moet stappen en je bent doorweekt.
- Situatie 2: Je bent met enkele vrienden op een feestje. Plots gaan ze naar buiten om een jointje te roken. Iedereen van je vriendenkring doet mee. Jij hebt dit nog nooit gedaan. Je weet dat het niet goed is voor je gezondheid en dat het verslavend werkt, maar je bent ook bang dat je er niet zal bijhoren.
- Situatie 3: De leerling naast je kletst de hele tijd en eist al je aandacht, waardoor je de vraag niet gehoord hebt die de leerkracht aan je gesteld heeft. De leerkracht wordt razend en geeft je bovendoen straf.
- Situatie 4: Tijdens het middaguur, eist een medeleerling uit de klas de aandacht van iedereen. Jij bent kwaad, want hij/zij heeft je onderbroken terwijl je net over je prachtige sportprestatie aan het vertellen was.

Verwerkingsopdracht 8: Doe de cannabistest⁷

1. Christop is zeventien. Hij rookt een joint onder een boom. Een politieagent wandelt voorbij. De agent zal Christoph rustig voort laten blowen. **Juist/fout**
2. Rudi is éénentwintig, zijn vriendin Sandy zeventien. Samen wachten ze op de bus. Rudi rookt een joint, Sandy niet. De politie ziet het en zegt dat het mag. **Juist/fout**
3. Geert is twintig en vaste klant in het rokerslokaal op school. Nu zal hij naast sigaretten ook zijn joints mogen meebrengen naar de rokersplek. **Juist/fout**
4. De negentienjarige Vanessa wandelt met vier gram cannabis op zak. In een drukke winkelstraat wordt ze door een agente staande gehouden en gefouilleerd. Ze heeft niets te vrezen. **Juist/fout**

5. Kristel is twintig en rookt twee joints bij haar vriend. Ze rijdt met de auto naar huis. Een politiecombi doet haar stoppen. Niks aan de hand want ze dronk niets en alcoholgebruik is het enige dat de politie wil en kan controleren. **Juist/fout**
6. Bert is achttien en kweekt al enkele jaren hennepplantjes op zijn kamer. Bert kan dit doen zonder problemen. Misschien krijgt hij wel een subsidie van de dienst Land-en Tuinbouw. **Juist/fout**
7. Tussen Nederland en België is er druk cannabistoerisme. Door de wet wordt het mogelijk dat Belgen hun zelfgekweekte Belgenweed naar Nederlandse coffeeshops brengen. **Juist/fout**

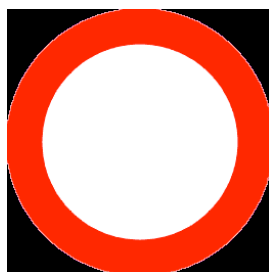
Antwoorden: 1. Fout / 2. Fout / 3. Fout / 4. Fout / 5. Fout / 6. Fout / 7. Fout

Bespreking - opdracht

De test wordt nabesproken. Daarna krijgen de leerlingen de opdracht om een campagne tegen 'drugs op school' op te zetten. De klas wordt in verschillende groepen verdeeld. Eén groepje mag een groene leerkracht of leerlingenbegeleider interviewen, een ander groepje interviewt de directie over het bestaande drugsbeleid op school en de andere groepjes houden zich bezig met het bedenken van een zinvolle actie om drugs tegen te houden.

Verwerkingsopdracht 9: Een eigen verbodsteken of -schild

Er zijn zaken waar we soms 'neen' tegen zeggen. Dit kan voor iedereen anders zijn. Leerlingen maken hun eigen verbodsteken of -schild waarin ze duidelijk ergens 'neen' tegen zeggen. Achteraf worden de verschillende schilden/verbodstekens aan elkaar voorgesteld en wordt er een woordje uitleg gegeven.

8

9

Verwerkingsopdracht 10: Ben ik een WAR-hoofd?¹⁰

Ben ik een WAR-HOOFD?

«Neen!» Schreeuwen duizenden jongeren over heel Vlaanderen. Kruispunten worden bezet, marktpleinen lopen vol, klaslokalen leeg. De oorlog in Irak zet iedereen in beweging. Tégen de oorlog. «Wij willen vrede, en snel!»

«Enkele uren nadat de eerste bommen op Bagdad vielen, zijn we met de hele school de speelplaats opgelopen. We hielden er een minuut stilte, leerlingen lazen enkele bezinningsteksten», vertelt Sandra (16). «Ik was echt blij dat iedereen respect toonde tijdens die bezinning, zelfs de meest stoere gasten. Vóór de oorlog was Irak in ieder geval al een hot topic tijdens de lessen. Bijna niemand begrijpt waarom de Verenigde Staten en Groot-Brittannië per se oorlog willen voeren.»

Ook Tim (17) is radicaal tegen geweld. «Ik vind dat je acties moet ondernemen. Ik heb veel sympathie voor de jongeren die poogden de wapentransporten door ons land te verhinderen. Schandalig dat de politie hen oppakte nog voor ze bij een trein raakten.»

Het is moeilijk om in Vlaanderen een school te vinden waar géén actie tegen de oorlog werd ondernomen. Ballonnen oplaten, een optocht door de straten, de anti-oorlogssfeer lééft. «Ook uit mijn mails blijkt dat er iets beweegt», zegt Karima (16). «Heel wat grappige cartoons over Bush doen de ronde. Het merendeel zijn gemaakt door Amerikaanse jongeren. Zo zie je maar dat ook zij niet akkoord gaan met wat mister Bush allemaal uitspookt.» Nick: «Ik vind het belangrijk dat al die protesten vooral gericht zijn tégen oorlog en niet pro Saddam. Natuurlijk is die man een dictator, die best verdwijnt. Maar hoe kan je in een kapotgeschoten land aan democratie werken?.»

(naar Klasse maks)

Bespreking

- Wie protesteert er?
- Waartegen wordt er geprotesteerd?
- Hoe wordt er geprotesteerd?
- ...

Verwerkingsopdracht 11: Oorlog

De leerlingen zeggen hoe zij over oorlog denken en op welke manier ze zouden protesteren tegen de oorlog. Dit gebeurt aan de hand van een bordgesprek. Het centrale woord op het bord is 'oorlog'. De leerlingen mogen naar het bord komen wanneer ze willen en daar hun mening noteren.

Verwerkingsopdracht 12: Niet storen - deurhanger¹¹

De leerlingen krijgen een afbeelding van deze deurhanger. De deurhanger wordt op karton gekleefd en vervolgens uitgeknipt. De leerlingen krijgen enkele kaartjes waarop zich een boodschap bevindt waarom ze niet mogen gestoord worden. Met behulp van een duimspijker bevestigen ze die boodschap op de deurhanger.

BV. Niet storen...

- Ik slaap
- Ik studeer
- Ik ruim mijn kamer op
- Ik lees een boek
- Ik beluister muziek
- Ik ... (blanco kaartje)

Bespreking

- Heb jij momenten dat je alleen wil zijn? Waarom?
- Krijg jij die kans gemakkelijk of moet je daar veel moeite voor doen?
- Wat is jouw lievelingsplekje als je alleen wil zijn?
- Kan je lang alleen zijn?
- Hoe reageren anderen daarop?
- ...

Verwerkingsopdracht 13: 11 Trucs om je te weren

De leerlingen krijgen volgende affiche te zien. Het is belangrijk dat leerlingen opkomen voor hun rechten, opkomen voor hun mening, nagaan of alles correct verloopt, of je juiste informatie krijgt, ...

Toch willen we hen erop wijzen dat ze steeds op een positieve manier hun mening moeten uiten. Daarom volgende tips...

11 TRUCS OM JE TE WEREN

- 1 Zoek iemand die je kan vertrouwen als het fout loopt. Een leerkracht, iemand van het CLB, een huisarts of een hulpverlener van een vertrouwenscentrum kunnen helpen.
- 2 Camoufleer je. Verstop je. Zorg dat ze je niet zien. Soms is het beter even te verdwijnen.
- 3 Je mag jezelf aanvaarden zoals je bent. Je mag blij zijn met wat je ziet in de spiegel. Wees tevreden met jezelf.
- 4 Zend signalen uit als je bedreigd voelt. Zeg het met woorden of toon het met gebaren.
- 5 Als iemand je pijn wil doen, mag je je stekels best eens opzetten. Je mag jezelf verdedigen.
- 6 Je mag je mening zeggen. Dat mag ook nee zijn. Erover praten is zeker niet klikken. Je helpt zo ook anderen.
- 7 Ga in de aanval, laat je tanden zien.
- 8 Je kan ook naar volwassenen of vrienden toestappen waar je een goede band mee hebt, die je vertrouwt.
- 9 Je mag je verdriet tonen, je hoeft het niet te verstoppen. Zo weten anderen dat er iets mis is en kunnen ze misschien helpen.
- 10 Reageer! Je mag laten zien dat je je niet laat doen, dat je sterk bent en dat je kan terugklawwen.
- 11 Weet wat je kan. Zo sta je stevig op je poten. Je kan dingen die niemand anders kan.

EERSTE HULP BIJ MISMANDLING

Soms stappen anderen over grenzen heen: ze slaan je, betasten je of kleineren je, ledereen heeft hiertegen andere afweersystemen. Misschien maak jij je groter of zet je je zwaalicht op. Kies uit deze tips wat bij je past. Durf een signaal geven als volwassenen je pijn doen of kwetsen. Jij bent niet het enige slachtoffer van handen die slaan of je aanraken waar jij niet wil. Maak jezelf onklopbaar.

Zoek je hulp of een luisterend oor? Neem de telefoon en praat erover. Ook in jouw provincie kan je bij een vertrouwenscentrum terecht. Antwerpen: 03 230 41 90 - Vlaams Brabant: 02 477 60 60 - West-Vlaanderen: 050 34 57 57 - Oost-Vlaanderen: 09 216 73 30 - Limburg: 011 27 46 72
Je kan ook mailen naar: po@kindgestin.be en kindstroom@az.vub.ac.be

8.5 Gedragsbeschrijving

Gezond gedrag

- Bijzijn: je terrein afbakenen, je verdedigen, iemand op afstand houden, ...
- Persoon: op zijn hoede zijn voor de andere, iemand afwijzen, geen aandacht schenken aan iemand,
- Diensten: zorg afwijzen, weigeren zicht te laten behelpen, te kennen geven dat men het alleen aankan, ...
- Goederen: iets niet aannemen, neen zeggen tegen een aanbod, geen geschenk willen, ...
- Informatie: iemand de mond snoeren, geen uitleg willen, iemand tegenspreken, zich afsluiten voor bepaald nieuws, ...
- Richtlijnen: protesteren, zich verzetten tegen regels of normen, niet involgen, defensief zijn, ...

Problematisch gedrag (teveel of te weinig)

- Ziekelijk wantrouwen, opstandig zijn, zich tegen bijna alles verzetten, ...
- Iemand die zich nooit in deze positie plaatst, biedt nooit weerstand, laat zich overrompelen, ...

De meerwaarde van deze ax is beveiliging

¹ MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school: de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het secundair onderwijs*. Brussel, 1997, p.35.

² B., VAN DAMME, *Verschillende figuren van de axenroos*, Liedekerke, januari 2005

³ BCZ (red.), Protest tegen de hoge zwemprijzen. *Het Nieuwsblad*, 15 januari 2005 (<http://www.nieuwsblad.be>)

⁴ <http://www.paroles.net/chansons/25253.htm>

⁵ Je ne veux pas être grand – Arno, 1995. À LA FRANÇAISE.

⁶ [http://www.gedichten-](http://www.gedichten-freaks.nl/toon.asp?TerugURL=lijst%2Easp%3FSorteren%3DThema%26page%3D1%26Letter%3Dpesten%26Thema%3DZoeken%26Datum%3D%26Tabel%3D%26rnd%3D19%2E66625&num=248201)

[freaks.nl/toon.asp?TerugURL=lijst%2Easp%3FSorteren%3DThema%26page%3D1%26Letter%3Dpesten%26Thema%3DZoeken%26Datum%3D%26Tabel%3D%26rnd%3D19%2E66625&num=248201](http://www.gedichten-freaks.nl/toon.asp?TerugURL=lijst%2Easp%3FSorteren%3DThema%26page%3D1%26Letter%3Dpesten%26Thema%3DZoeken%26Datum%3D%26Tabel%3D%26rnd%3D19%2E66625&num=248201)

⁷ D oe de cannabistest. *Maks!*, 7 maart 2001, p. 6-7 (<http://www.klasse.be>)

⁸ <http://www.tdekkers.nl/bord-c1.htm>

⁹ <http://www.dutchopen.net/Afbeeldingen/COMPLEET%20SCHILD.gif>

¹⁰ Ben ik een WAR-hoofd? *Maks!*, 26 april 2003, p. 46-47 (<http://www.klasse.be>)

¹¹ <http://www.kleurplaten.nl/pages/toon.asp?id=3690>

9. De houder, ... (Ax 9)

9.1 Vakoverschrijdende eindtermen¹

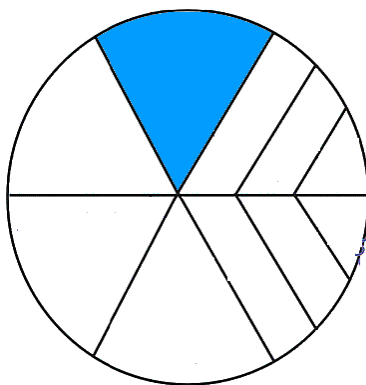
Vakoverschrijdende eindterm 9: De leerlingen kunnen zich discreet opstellen in een gezelschap en ten aanzien van vertrouwelijke informatie.

De leerlingen kunnen:

9.1 zich in gezelschap bescheiden opstellen en anderen aan bod laten komen.

9.2 illustreren wat vertrouwelijke informatie is naar aanleiding van leerinhouden en situaties in de relationele sfeer.

9.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos

Figuur: Plaats ax 9 in de axenroos

9.3 Voorstellingswijze van deze ax

Figuur: Voorstellingswijze ax 9²

9.4 Verwerkingsopdrachten

Verwerkingsopdracht 1: Fragment 'Het Uur Nul' – Dirk Bracke³

Alvorens het fragment te bespreken, vertelt de leerkracht kort waarover het boek gaat:

Ben leidt een vrij onbezorgd tienerleven. Hij lummelt na school wat rond met zijn vrienden, rookt weleens een jointje en wordt verliefd. Tot hij op zijn zestiende van de dokter te horen krijgt dat hij seropositief is. Zijn wereld wankelt. Hij wil een einde maken aan zijn passionele relatie met de veertienjarige Diana. Angstvallig houdt hij zijn geheim verborgen voor zijn omgeving. Zij die het toch vernemen, reageren verbijsterd. Met de moed der wanhoop klampt Ben zich aan het leven vast.

Donderdag 7 december 1995

"Ben, voor jou."

Zijn moeder bleef met de hoorn in de hand wachten.

"Wie?"

"Een meisje. Diana Houtmeyers of zo."

"Diana!" riep Ben opgewonden en hij veerde op uit de zetel.

MTV werd even het zwijgen opgelegd.

"Hoi, Diana, dat is een tijdje geleden."

Hij loerde vanuit een ooghoek naar zijn moeder. Ze begreep de wenk en verdween in de keuken.

"Hoe was de test?" vroeg hij zacht.

"Seronegatief, " zei ze opgetogen.

“Waw!”

Het was lang geleden dan Ben nog zo’n lekker gevoel door zijn lijf had voelen zinderen.

“Gelukkig hebben we altijd een rubbertje gebruikt,” zei ze. “Maar om eerlijk te zijn: het waren de afschuwelijkste dagen uit mijn leven. Die onzekerheid... ik werd er gek van. Er ging mij van alles door het hoofd. Als ik even moest kuchen of als mijn tandvlees bloedde bij het poetsen, dacht ik: shit, ik heb het ook. Ik heb ongelooflijk veel geluk gehad. Hoe is het met jou?”

“Goed,” zei Ben zonder nadenken. “Of eigenlijk niet zo goed, maar daar wil ik ons babbeltje niet mee verpesten.”

“Zeg eens, Ben...”

Het was even stil aan de andere kant van de lijn.

“Ja?”

“Hoe ben je eigenlijk besmet?”

Ben klemde zijn tanden op elkaar.

“Ben? Ben je er nog?”

“Mmmm. Dat hou ik liever voor mezelf,” klonk het koel.

“Zo ...” zei ze teleurgesteld.

Waarom moet ze dat vragen, dacht Ben, het was net zo gezellig.

“Ik hang maar weer eens op,” zei ze.

“Zie ik je nog; Diana?” vroeg Ben gauw.

“Ik denk dat het beter is dat we mekaar niet meer ontmoeten. Als je dan toch niet open kunt zijn tegenover mij, dan...”

Ben kuchte.

“Ik begrijp het. Dag, Diana.”

Hij legde de hoorn voorzichtig op het toestel.

Bespreking

- Moeilijke woorden of onduidelijkheden m.b.t. het fragment worden eerst verklaard zodat iedereen de inhoud van het fragment begrijpt.
- Is Diana seropositief?
- Diana wil weten hoe Ben besmet raakte. Vertelt Ben dit aan Diana?
- Vind je dat Ben het recht heeft dergelijke dingen voor zichzelf te houden?
- Alle fragmenten in het boek hebben een datum. Waarom?
- Dit boek is als het ware een dagboek waarin de belevenissen van Ben worden beschreven. Heb jij ook een dagboek?

- Vele dagboeken hebben een slotje. Waarom?
- Ben 'vertelt' het dagboek zijn geheimen, dingen die hij tegen niemand anders zegt. Heb jij ook geheimen?
- Noteer jij je geheimen in een dagboek?
- Vertel je soms ook een geheimpje aan je moeder, vader, vriend, vriendin, ... ?
- Denk jij goed na voor je iemand een geheimpje toevertrouwt?
- Denk jij goed na voor je je mening uit?
- ...

Verwerkingsopdracht 2: Vreemde vogel⁵

Iedere jongere schrijft op een kaart iets van zichzelf dat de anderen waarschijnlijk niet weten. Al deze kaartjes gaan in de doos. Eén voor één neemt iedereen een steekkaart uit de doos, leest ze voor en tracht te weten te komen over wie het hier gaat. Na twee pogingen mag de rest van de groep helpen. Na vijf pogingen maakt de vreemde vogel zich bekend.

Wat kan er allemaal op de kaartjes staan:

- Opmerkelijk feit
- Een job
- Liefelingsgerecht
- Prijzen: ik heb ooit een gouden medaille gewonnen voor...
- Een niet zo alledaagse hobby
- Vaardigheden: ik kan op mijn handen verder lopen
- Buitengewone ervaringen: ik was op de Noordpool
- ...

Als alle vreemde vogels gekend zijn, trachten we in groep nog eens op te sommen wat we van iedereen nog weten.

Bespreking

- Wat vond je van dit spel?
- Vond je het makkelijk iets te bedenken wat anderen nog niet van je wisten? Of juist heel moeilijk?
- Heb je elkaar beter leren kennen?
- Waren jullie verrast bij sommige vreemde vogels?
- ...

Verwerkingsopdracht 3: Krantenkoppen⁶

De leerlingen lezen volgende krantenkoppen:

- Vluchtmisdrijf na aanrijding fietser Arendonk
- Jongen van zestien overleden na aanrijding met vluchtmisdrijf.
- Automobilist laar zwaargewonde fietsers na aanrijding achter
- Zes ongevallen met vluchtmisdrijf
- In de cel na vluchtmisdrijf

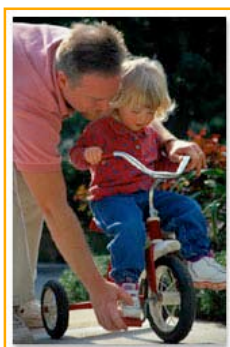
Bespreking

- Wat is vluchtmisdrijf?
- Kan je begrijpen dat mensen soms vluchtmisdrijf plegen uit paniek?
- Vind je dat mensen die vluchtmisdrijf plegen gestraft moeten worden?
- ...

Verwerkingsopdracht 4: Al doende leert men!

7

8

9

Bespreking

- Wat leren deze kinderen?
- Hoe heb jij leren zwemmen? Fietsen? Lopen?
- Op een bepaald moment heb je leren zwemmen zonder zwembandjes, leren fietsen zonder extra wieltjes, zelfstandig leren lopen, ... Op die momenten kreeg je geen hulp meer van iemand anders. Vind je het goed en gerechtvaardigd dat je geen hulp meer werd aangeboden?
- Zeg jij soms neen wanneer iemand je vraagt om te helpen?
- Heb jij al eens meegemaakt dat iemand jou niet wilde helpen? Hoe reageerde die persoon dan? Hoe was dat voor jou?
- ...

Verwerkingsopdracht 5: Gedicht – Verzamelen (Auteur onbekend)¹⁰

Verzamelen

Sparen, sparen, sparen,
 alles maar bewaren;
 dopjes van seven – up,
 stickers van de voetbalclub,
 schelpen die mijn vriendje vond,
 tanden uit mijn eigen mond.

Mooie stenen, stukjes touw,
 veren van een echte pauw,
 zilverdraad en goed papier
 geef ze allemaal maar hier

Sparen, sparen, sparen,
 alles maar bewaren;
 elke dag komt er wat bij;
 weggooien is niks voor mij
 ieder gek of grappig ding,
 gaat naar mijn verzameling.

Auteur onbekend

Bespreking

- Wat verzamelt de schrijver van dit gedicht allemaal?
- Verzamel jij iets? Zo ja, wat?
- Waarom willen mensen goederen voor zichzelf houden?
- Ken je iemand die zelden iets van zijn of haar materiaal of goederen wil delen?
 Waaraan merk je dat?
- Wanneer wil jij materiaal, voorwerpen, boeken, ... voor jezelf houden?
- ...

Verwerkingsopdracht 6: Hints

Eén leerling beeldt een woord uit, of tekent het op het bord. De andere leerlingen krijgen drie of meer praatstaafjes (BV. Tandenstokers). Enkel als een praatstaafje afgegeven wordt, mag de leerling het woord raden. Wie goed raadt, wordt uitbeelder of tekenaar.

- Beroepen: beenhouwer, bakker, kapper, zanger(es), DJ, ...
- Dieren: vogel, koe, pauw, kip, eend, ...
- ...
- Gebruiksvoorwerpen: gsm, tv, schaar, computer, rolletje plakband, ...
- Voertuigen: tandem, luchtballon, UFO, vrachtwagen, ruimteschip, ...
- ...

Bespreking

- Na dit spel is gebleken dat alleen degene die een woord uitbeeldt of tekent over informatie beschikt. De rest van de klas moest het uitgebeelde/getekende woord raden.
- Ken je nog omstandigheden waar men de gevraagde informatie niet zomaar zal geven? (Bv code van je bankkaart, elke arts heeft een beroepsgeheim, ...)
- Geef jij altijd antwoord als ze jou informatie vragen?
- Krijg jij altijd antwoord als je om uitleg vraagt? Wanneer niet? Van wie niet?
- ...

Verwerkingsopdracht 7: Magie

Een leerling verlaat de klas. In het klaslokaal bevinden zich drie of meer bekers. Onder één beker wordt een voorwerp (BV. een balletje) verstopt. Het is de bedoeling dat de leerling die zich buiten het klaslokaal bevindt, meteen raadt onder welke beker het balletje ligt. Maar, in de klas is er een 'verrader', iemand die samenwerkt met de leerling buiten het klaslokaal. Die 'verrader' mag zijn of haar medestudent binnen roepen. De manier waarop hij hem of haar naar binnen roept is heel belangrijk!

Roept de verrader 'Ja', dan bevindt het voorwerp zich onder de eerste beker want hij roept maar één woord. Roept de verrader 'Kom maar', dan bevindt het voorwerp zich onder de tweede beker. De verrader roept 'Kom maar binnen' indien het voorwerp zich onder beker drie bevindt. Of hij roept 'Kom maar binnen, Tom' indien het voorwerp zich onder de vierde beker bevindt. Het spel wordt meerdere malen gespeeld, tot een andere leerling de magische code doorbreekt.

Verwerkingsopdracht 8: Om ter hoogst PLUS!

Dit spel wordt gespeeld met vier tot acht spelers. Als leerkracht breng je één leerling, de kapitein, op de hoogte van de spelregels. Je kan de rol van kapitein ook zelf vervullen. Iedere leerling krijgt zeven kaarten. Je vertelt de leerlingen dat het spelletje 'Om ter hoogst plus' gespeeld wordt. Je legt uit dat 'plus' slaat op enkele extra's waar alleen de kapitein van op de hoogte werd gebracht. Wanneer er BV. een dame neergelegd wordt, zegt diegene die de dame neerlegt 'dame'. De eerste keer dat een medespeler een dame neerlegt, zal hij uiteraard niet weten dat hij dat moet zeggen. Het is dan aan de kapitein om te zeggen 'Bij het neerleggen van een dame zeg je dame'.

In het begin wordt alleen iets gezegd bij een dame (het woord 'dame' wordt gezegd), een vier (je klapt vier keer in de handen) en bij een 10 (je loopt één keer rond de tafel). De medespelers moeten zeer alert blijven en erop toezien dat iedereen de opdrachten uitvoert. Wie merkt dat een medespeler een opdracht vergeet uit te voeren, mag zijn medespeler daarop wijzen! Wie in de fout is gegaan neemt dan twee extra kaarten. Degene die op de fout wees, mag een nieuwe opdracht bedenken. (BV. Bij het afleggen van een 7 schud je iedereen de hand)

De winnaar van het spel is degene die zijn kaarten het snelst kwijtspeelt.

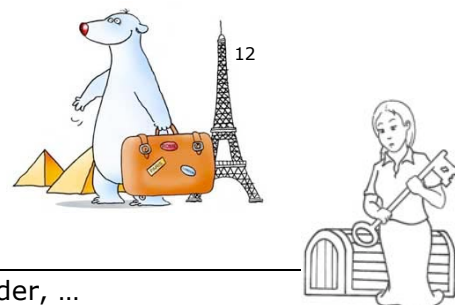
Tip: Deze opdracht wordt nog wat moeilijker wanneer je eist dat er niet gesproken wordt tijdens het spel. Wordt er toch iets gezegd en iemand merkt dat, dan moet de 'prater' drie extra kaarten nemen.

Verwerkingsopdracht 9: Op reis

Je vertelt de leerlingen dat je op reis vertrekt. Je vertrekt in België. De leerlingen moeten raden welke landen je nog een bezoekje zal brengen.

De regel is dat het volgende land met die letter moet beginnen waarmee het vorige land eindigde. BV. België eindigt op een 'e', een land dat je nog kan bezoeken is Engeland. Vervolgens reis je naar Denemarken, om dan het vliegtuig richting Noorwegen te nemen. Denkt een leerling dat je na België Nederland bezoekt, dan zeg je dat je eerst nog ergens anders heen reist.

Je speelt het spel tot iedereen het spelletje door heeft.

Bespreking

- Vond je deze opdrachten leuk? Moeilijk?
- Had je de spelregel snel door?
- Heb jij ook al eens geweigerd om instructies (BV. een spelreglement), ... te geven? Hoe reageerde de ander hierop?
- Heb je al eens meegemaakt dat iemand jou niet wilde uitleggen hoe je een spel moest spelen? Hoe reageerde je daarop?
- ...

Verwerkingsopdracht 10: Spreekwoorden en zegswijzen

Heel wat spreekwoorden en zegswijzen tonen aan dat het belangrijk is je af en toe in deze ax te plaatsten. In onderstaand rooster zitten drie spreekwoorden verborgen. De leerlingen moeten zoeken om welke spreekwoorden het gaat. Eens ze de spreekwoorden gevonden hebben, zoeken ze er de betekenis van op.

vel	is	 13	van	 14	de
 15	Het	is	 16	uit	niet
De	 17	 18	voor	 19	is
 20	,	de	 21	hij	 22

Volgende spreekwoorden zitten in bovenstaand rooster verborgen:

- De kat uit de boom kijken
- Spreken is zilver, zwijgen is goud
- Het vel van de beer niet verkopen voor hij geschoten is

Andere mogelijke spreekwoorden en zegswijzen:

- Het puntje van je tong afbijten
- Boe noch ba zeggen
- Schitteren door afwezigheid
- Beter gezwegen dan van spreken schande gekregen

Bespreking

- Wat betekenen deze spreekwoorden of zegswijzen?
- Hou jij af en toe iets voor jezelf? Waarom?
- ...

Verwerkingsopdracht 11: Let It Be – The Beatles²³

Ook 'The Beatles' vinden dat het af en toe beter is iets te laten rusten en even tijd te nemen voor jezelf. Zo blijkt uit het lied 'Let It Be'.

De leerlingen krijgen het lied 'Let it be' van The Beatles te horen. Ze krijgen de liedjestekst en de (vrije) vertaling op papier. (Lied op cd 'Muziek in AXIE!'²⁴)

<p>When I find myself in times of trouble Mother Mary comes to me Speaking words of wisdom, let it be. And in my hour of darkness She is standing right in front of me Speaking words of wisdom, let it be. Let it be, let it be. Whisper words of wisdom, let it be.</p> <p>And when the broken hearted people Living in the world agree, There will be an answer, let it be. For though they may be parted there is Still a chance that they will see</p>	<p>Wanneer ik het moeilijk heb Komt Moeder Maria naar me toe Ze zegt wijze woorden: 'laat het toch' In die donkere uurtjes Staat ze me altijd bij Zegt ze wijze woorden: 'laat het toch'</p> <p>Ze fluistert wijze woorden: 'laat het toch'</p> <p>En wanneer de mensen in deze wereld met een gebroken hart het eens zijn dan zal er een antwoord zijn. Hoewel ze waarschijnlijk verdeeld zullen zijn, bestaat er toch nog een kans dat er</p>
--	--

<p>There will be an answer, let it be. Let it be, let it be. Yeah There will be an answer, let it be.</p> <p>And when the night is cloudy, There is still a light that shines on me, Shine on until tomorrow, let it be.</p> <p>I wake up to the sound of music Mother Mary comes to me Speaking words of wisdom, let it be. Let it be, let it be.</p> <p>There will be an answer, let it be. Let it be, let it be, Whisper words of wisdom, let it be.</p>	<p>een antwoord is 'laat het toch'</p> <p>Wanneer de nacht bewolkt is, Is er steeds een licht op me schijnt Een licht dat tot de morgen schijnt, laat het toch</p> <p>Ik word wakker met muziek en Moeder Maria komt tot me terwijl ze wijze woorden spreekt: 'laat het toch'</p> <p>Er zal altijd een antwoord zijn: 'laat het zijn'</p> <p>Ze luistert wijze woorden 'laat het zijn'</p>
---	--

Bespreking

- Waarover gaat het lied?
- Welke gevoelens vind je terug?
- Herken je die gevoelens?
- Neem jij ook af en toe tijd voor jezelf? Omschrijf zo'n moment
- ...

9.5 Gedragsbeschrijving

Gezond gedrag

Op sommige momenten iets voor jezelf houden, niet geven wat men kent of weet, ... kan positief en zinvol zijn!

- Bijzijn: je even afzijdig houden, zich terugtrekken, afzondering zoeken, ...
- Persoon: gereserveerd zwijgen, terughouden, ...
- Diensten: niet onmiddellijk bijstand verlenen, (even) niet zorgen, ...
- Goederen: opsparen, verzamelen, niets weggeven,
- Informatie: een geheim bewaren, nooit iets zeggen vooraleer men het zelf helder heeft, gevraagde inlichtingen weigeren te geven, zwijgen, ...
- Richtlijnen: geen leiding nemen, zich onthouden van advies, geen regels stellen,

Problematisch gedrag (teveel of te weinig)

Er ontstaat probleemgedrag wanneer 'houden' op een overdreven manier voorkomt of in situaties waar het helemaal niet hoort.

- Zich isoleren, zich angstig afsluiten, verantwoordelijkheid ontwijken, te gesloten zijn, niet helpen in nood, geen geheim kunnen bewaren... zijn situaties waar de negatieve zijde van deze ax tot uiting komt.

De meerwaarde van deze ax is ruimte voor zichzelf

¹ MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school. De vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het gewoon secundair onderwijs*. Brussel, 1997, p.35

² B. VAN DAMME, *Verschillende figuren van de axenroos*. Liedekerke, januari 2005

³ D. BRACKE, *Het uur nul*. Leuven, 2003 (vijfde druk), p. 157 - 158.

⁴ <http://www.nnbh.com/base/76/images/9065657576.jpg>

⁵ Naar: LEEFSLEUTELS VZW, *Energize! 2*. Mechelen, 2001, p. 35.

⁶

<http://www.standaard.be/Archief/Zoeken/index.asp?Result=1&trefwoord=vluchtisdrijf&sektie=&datum1=&datum2=&waar=1&Page=5&dateSelected=alles&trefwoord2=&oldtrefwoord2+>
<http://www.hetvolk.be/SearchResult.aspx?advanced=1&searchString=vluchtisdrijf&findExact=0&tekstIn=1&Sectie=ALL&dateSelected=0&dateSelectedFrom=02042005&dateSelectedUntil=02042005&page=2&sid=479>

⁷ <http://www.muldersport.nl/images/zwemmen2.jpg>

⁸ <http://www.kinderinfo.nl/perioden/SpelenLeren/sportspel/images/driewielerles.jpg>

⁹ <http://www.bouskoura2.nl/reisverslagen/20040117/leren%20lopen.jpg>

¹⁰ DAEMEN, E., e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*. Gent, 2003, p. 255

¹¹ http://www.clipartreview.com/_gallery/_TN/2951498.gif

¹² <http://www.humordrive.com/images/cartoon-pictures/comic-illustration/cartoon-illustration-04.jpg>

¹³ <http://www.unl.edu/amc/d-publication/d4-awards/1012media/m-silver.gif>

¹⁴ <http://www.campingsoerendonk.nl/images/verrekijker.gif>

¹⁵ <http://oaks.nvg.org/oaktrelt.jpg>

¹⁶ <http://www.licola.nl/foto1/rete/zwijgen.jpg>

¹⁷ <http://www.arduino.nl/Informatie/Introductieboekje/talenten%20gezocht/PRATEN.jpg>

¹⁸ <http://mediatheek.thinkquest.nl/~ll063/images/poes.gif>

¹⁹ <http://www.nature.ca/notebooks/images/grizzly.gif>

²⁰ <http://www.studieplan.nl/images/cursussen/verkopen.jpg>

²¹ <http://www.blairingbush.fsworld.co.uk/letterscb.gif>

²² <http://www.unl.edu/amc/d-publication/d4-awards/1012media/m-gold.gif>

²³ http://www.absolutelyric.com/lyrics/view/the_beatles/let_it_be/

²⁴ Let it be - The Beatles, Let it be, 1970

10. De lossen, hij die overspoeld wordt, ... (Ax 10)

10.1 Vakoverschrijdende eindtermen¹

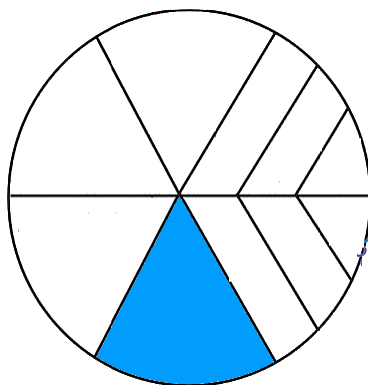
Vakoverschrijdende eindterm 10: De leerlingen kunnen ongelijk of onmacht toegeven in een discussie of in een spelsituatie.

De leerlingen:

10.1 geven bij het spel hun verlies toe zonder de gehanteerde spelregels in vraag te stellen.

10.2 kunnen tijdens een discussie toegeven bij zwakke argumenten of bij ongelijk.

10.2 Plaats van deze relatiewijze in de axenroos

Figuur: Plaats ax 10 in de axenroos

10.3 Voorstellingswijze van deze ax

Figuur: Voorstellingswijze ax 10²

10.4 Verwerkingsopdrachten

Verwerkingsopdracht 1: I just don't know what to do with myself – The White Stripes³

De leerlingen krijgen het lied 'I just don't know what to do with myself' van The White Stripes te horen. Ze krijgen de liedjestekst en de (vrije) vertaling op papier. (Lied op cd 'Muziek in AXIE!'⁴)

I just don't know what to do with myself	Ik weet echt niet wat te doen met mezelf
I dont know what to do with myself	Ik weet niet wat te doen met mezelf
planning everything for two	Plan alles voor twee
doing everything with you	Doe alles met jou
and now that were through	En nu we erdoor zijn
I just dont know what to do	Weet ik echt niet wat te doen
I just dont know what to do with myself	Ik weet echt niet wat te doen met mezelf
I dont know what to do with myself	Ik weet niet wat te doen met mezelf
movies only make me sad	Films maken me enkel droevig
parties make me feel as bad	Feestjes doen me even slecht voelen
cause I'm not with you	Omdat ik niet bij jou ben
I just dont know what to do	Ik weet echt niet wat te doen
like a summer rose	Zoals een zomerse roos
needs the sun and rain	Die zon en regen nodig heeft
I need your sweet love	Zo heb ik jouw zachte liefde nodig
to beat love away	Om de liefde weg te slaan
well I dont know what to do with myself	Wel, ik weet niet wat te doen met mezelf
just dont know what to do with myself	Weet echt niet wat te doen met mezelf
planning everything for two	Plan alles voor twee
doing everything with you	Doe alles met jou
and now that were through	En nu we erdoor zijn
I just dont know what to do	Weet ik echt niet wat te doen
like a summer rose	Zoals een zomerse roos
needs the sun and rain	De zon en de regen nodig heeft
I need your sweet love	Zo heb ik jouw zachte liefde nodig
to beat love away	Om de liefde weg te slaan
I just dont know what to do with myself	Ik weet echt niet wat te doen met mezelf
just dont know what to do with myself	Weet niet wat te doen met mezelf

just dont know what to do with myself I dont know what to do with myself	Weet niet wat te doen met mezelf Ik weet echt niet wat te doen met mezelf
---	--

Bespreking

- Waarover gaat het lied?
- Welke gevoelens vind je terug?
- Herken je die gevoelens?
- Heb je soms ook van die momenten waarop je echt niet weet wat je met jezelf moet doen? Bedenk hiervoor per twee een oplossing.
- ...

Verwerkingsopdracht 2: Box vol gevoelens

Leerlingen schrijven op een briefje een situatie die ze kennen of die ze zelf hebben meegemaakt waarin ze het even niet meer zagen zitten en ze in de put zaten. De situatie wordt algemeen omschreven, alsof het een situatie van elke leerling kan geweest zijn en dus ook anoniem. Alle briefjes worden in de 'box vol gevoelens' (een gewone doos) gestopt. Daarna haalt de leerkracht de briefjes eruit en leest de situaties voor.

De leerlingen bedenken in groepjes van 4 hoe men zou kunnen reageren in zo een situatie, een soort oplossing... De verschillende ideeën worden besproken.

Verwerkingsopdracht 3: Excuses aanbieden

Er worden verschillende situaties aangeboden. Elke leerling moet een briefje met excuses schrijven. Ze mogen kiezen uit één van de onderstaande situaties of zelf een situatie bedenken.

- Situatie 1: Een vriend/vriendin wil je iets heel belangrijk vertellen, maar jij hebt geen zin om te luisteren. Je vriend/vriendin heeft er nochtans nood aan om haar verhaal ergens kwijt te kunnen. Bijgevolg is hij/zij heel ontgoocheld en antwoordt niet op berichtjes of telefoontjes, wanneer je 'sorry' wil zeggen. Uiteindelijk schrijf je hem/haar een briefje waarin je je verontschuldigt.
- Situatie 2: Je passeert met je fiets in een smal straatje waar er enkele luxueuze wagens geparkeerd staan. Wanneer je de laatste passeert, struikel je en val je met je fiets tegen de auto waardoor er een kras van 20 cm op de wagen komt te staan. Je kijkt om je heen om te zien of er iemand kan getuigen. Als je niemand merkt, schrijf je de nummerplaat op en fietst verder. Eenmaal thuis begint je geweten te knagen en

besluit je het adres van de eigenaar van de wagen op te zoeken, met behulp van de nummerplaat. Je schrijft een briefje.

- Situatie 3: Je zegt tegen iemand dat je zijn/ haar vriend/vriendin niet meer wil zijn. De ander, totaal overstuur, loopt zonder kijken de straat over en wordt door een auto gegrepen. Hij/zij ligt bijgevolg enkele weken in het ziekenhuis om te genezen van enkele breuken en een lichte hersenschudding. Je durft hem/haar niet meer onder ogen komen omdat je je schuldig voelt. Je besluit om een briefje te schrijven.
- Situatie 4: De leerlingen bedenken zelf een situatie.

Verwerkingsopdracht 4: Gedicht - Alleen (Eline, 14 jaar)⁵

Alleen

er zijn zoveel vragen
 waar ik geen antwoord op kan vinden
 waar ik geen antwoord op kan bedenken
 zonder jou

er zijn zoveel dingen
 die ik moet beleven
 die ik moet meemaken
 zonder jou

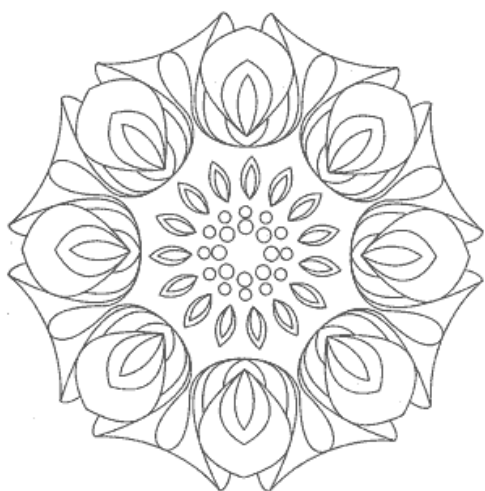
er zijn zoveel momenten
 waarop ik zou willen dat jij er was
 waarop ik zou willen dat jij mij zag
 zonder jou

en er zijn zoveel dingen
 die ik niet alleen wil doen
 die ik niet wil doen
 zonder jou

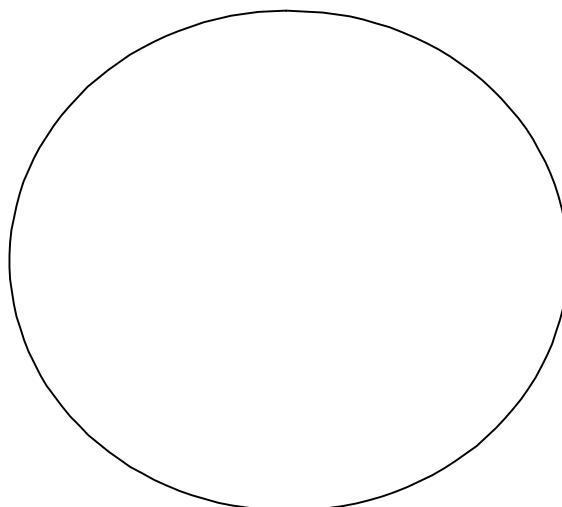

en al die vragen
 al die dingen
 al die momenten
 moet ik doen
 zonder jou.

Na het lezen van het gedicht vraagt de leerkracht of de leerlingen al iemand verloren hebben die dicht bij hen stond. De leerlingen krijgen blad met een mandala (figuur) of lege cirkel. De bedoeling is om de gevoelens die ze hadden of hebben bij het verlies van die persoon in de mandala tot uiting te brengen. Als ze liever een vast patroon hebben, gebruiken ze de figuur; voor de leerlingen die liever vrij zijn, is er de lege cirkel. De kleuren en de figuren die in de mandala gebruikt worden, zijn om de gevoelens uit te drukken. Onder de mandala schrijven de leerlingen welke kleuren welke gevoelens voorstellen. De leerlingen zijn vrij om na de oefening iets over hun mandalatekening te vertellen.

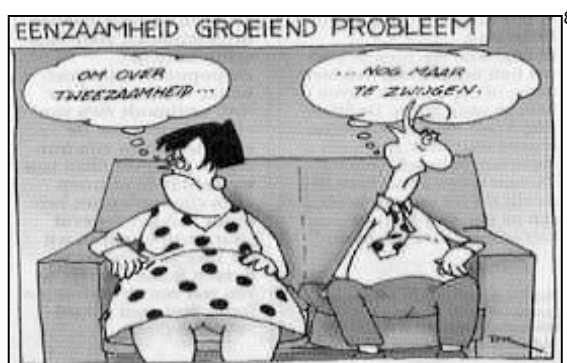
6

Verwerkingsopdracht 5: Gedicht - Eenzaamheid (auteur onbekend)⁷

Eenzaamheid

de wereld op een avond
 de schreeuw van het alleen
 de angst voor het onbekende
 tranen van verdrietig
 schemer, de nacht valt

donker, alleen het niets
leeg en eenzaamheid
dat is de wereld

is het mijn wereld?
is het mijn angst?
zijn het mijn fouten?
heb ik het gedaan?

de angst voor het alleen
de angst voor de stille pijn
de droom van nieuwe kansen
de droom van een lach

als de avond valt
als de zon verdwijnt
komt de eenzaamheid naar boven
zie de traan

regelmatig bonken
het bonken van mijn hart
voetstappen – het ritme van 't verleden
ik kijk niet om

de angst voor het niet kennen
niet kennen doen zij mij
ik blijf een vreemde voor de ander
want ik ben mezelf

wie zal mij kennen
wie kent mijn angst
het ritme v mijn dromen
de regelmaat in mij

als de avond valt is de wereld alleen.

Bespreking

Dit gedicht toont aan dat niet alle mensen zich opgenomen voelen in een groep. Sommige mensen voelen zich eenzaam en hebben angst voor het alleenzijn. Het is de bedoeling om met dit gedicht gevoelens op te roepen bij de jongeren.

Er volgt een klassengesprek.

- Voel je je soms eenzaam?
- Op welke momenten voel je je eenzaam?
- Wat doe je als je eenzaam bent?
- Denk je dat er een verschil is tussen eenzaamheid en alleenzijn?

Verwerkingsopdracht 6: Een eigen moment van eenzaamheid

De leerlingen krijgen de opdracht om zelf een tekstje, een gedichtje te schrijven over een moment waarop ze zich eenzaam gevoeld hebben. Het is heel belangrijk dat de verschillende gevoelens in de tekst/het gedicht zitten.

Verwerkingsopdracht 7: Het verhaal van een meisje van 15⁹

Hey!

Ik ben een meisje van 15 en ik wil mijn verhaal doen. Ik vind dat het geen taboe mag zijn. Je wordt er de laatste tijd immers vaak mee geconfronteerd spijtig genoeg...

In juli voelde ik een bobbeltje in mijn nek, een opgezwollen klier dacht ik, niets ergs .(ik heb van mijzelf ook al dikke klieren dus ik dacht dat het wel zou overgaan én ik voelde mij super fit want ik speelde ook nog competitietennis) Maar twee weken later was het nog steeds niet weg en mijn mama vond het tijd eens naar de dokter te gaan. Onze huisarts was op verlof, dus kregen we een vervangarts. Deze zei dat het niet erg was en stuurde ons terug naar huis. Oké, daar zaten we dan want de volgende dag vertrokken we naar Egypte. Ik heb een superleuke vakantie beleefd, weer was er niets aan de hand. Terug in België, vond mijn mama dat het toch tijd werd naar onze huisarts te gaan. Hij vertelde ons dat 'dat bobbeltje' toch wel groot was, dus verwees hij me door naar het ziekenhuis om een echografie te laten maken. De radioloog zei dat het een cyste was. Onze huisarts vertrouwde de boel toch niet (thank god!) en verwees ons door daar een zeer bekwame specialist. Het moet eruit zei hij, wat het ook is, ik wil geen risico's nemen. Ik werd geopereerd en na de operatie kwam hij nog eens ff kijken hoe het met me was. Hij zei dat het gezwel waarschijnlijk een symptoom van mononucleose was, maar het moest natuurlijk ik het lab onderzocht worden. Een week later moesten we

terug komen voor de uitslag. Ik weet het nog zo goed. Het was een vrijdagmiddag, ik ging even weg van school en om 14u zou ik weer terug zijn. Niet dus. Eenmaal thuis zei m'n papa:" Pak me eens vast. Het was een deugnietje, schat." Een lymfoon, lymfeklierkanker dus. Na heel veel tranen, knuffels, lieve woordjes en onbeantwoorde vragen, trokken we richting ziekenhuis. Bij de dokter moest ik geen traan laten, dat kwam allemaal toen we buiten stonden.

De tijd die daarna kwam, was super hectisch, testen, scans, opzoekwerk, ziekenhuisbezoekjes en vooral véél telefoontjes van familie! Die was ik soms echt wel zat. Maar toen moest ik het ook aan m'n vrienden en school vertellen...

Eerst vertelde ik het aan m'n best vriendin; ze werd erdoor overweldigd, maar ze was en is een grote steun. Ik vertelde het steeds meer en meer vrienden en uiteindelijk heeft de titularis het in de klas verteld toen ik afwezig was. Ik had het wel graag zelf verteld, maar onze titularis is echt een schat van een vrouw, ze was er zelf heel erg door aangedaan. Aan de verhalen en reacties te horen, was de klas wel erg geschrokken. Maar ze zijn echt wel de beste klasgenoten die ik me kan inbeelden. De hele school steunt me ENORM goed!

Mijn tweede chemo is net achter de rug, gelukkig heb ik bijna geen last gehad van de eerste... Het is echt afwachten, alles is zo onvoorspelbaar... Ik zal er waarschijnlijk 6 krijgen in totaal. Het ergste vind ik de haaruitval, maar ik heb mijn oude haartjes inmiddels ingewisseld voor nieuwe en nog niemand heeft het gemerkt op school! Op school gaat het nog steeds goed, met het tennis is het wat minder geworden, maar dat is tijdelijk. Het belangrijkste is natuurlijk dat ik gauw terug de oude ben, maar ik ben hierdoor optimistischer en vrolijker geworden, het klinkt waarschijnlijk heel raar. Maar ik besef nu wat de belangrijkste waarden zijn in het leven. Ik erger me nu veel meer aan mensen die zich ergeren aan onnozele dingen. Aan mijn fantastische gezin en mijn superlieve vrienden heb ik echt een hele grote steun. Ze zijn echt geweldig...

Anoniem

Bespreking

- Als je deze getuigenis leest, welk gevoel roept dit bij je op?
- Ken je iemand uit je nabije omgeving die ernstig ziek is?
- Hoe heeft die persoon dit bekend gemaakt?
- Hoe reageer je als iemand je zoiets vertelt?
- Vind je het gemakkelijk om gepast te reageren?
- ...

Opdracht

De klas wordt verdeeld in groepjes. Elk groepje kiest een fragment uit de getuigenis die ze erna in drama zullen opvoeren. Ze mogen de fragmenten eventueel een beetje aanpassen. Het is heel belangrijk dat de verschillende gevoelens van het verhaal geuit worden.

Mogelijke fragmenten om in drama te verwerken:

- Ouders met kind naar de vervangarts
- Ouders met kind naar de huisarts
- Kind die ziekte verteld aan haar beste vriendin
- Kind die ziekte verteld aan andere vrienden
- ...

Verwerkingsopdracht 8: Spreekwoorden en zegswijzen¹⁰

De klas wordt in 5 groepjes verdeeld. Elke groep krijgt een kaart met daarop een zegswijze. Het is de bedoeling dat ze deze zegswijze uitbeelden voor de andere groepen. De andere groepen moeten raden over welke zegswijze het gaat.

Enkele zegswijzen:

- In de put zitten
- Met z'n kop tegen de muur lopen
- Het noorden kwijtraken
- In zijn schelp kruipen

Verwerkingsopdracht 9: Gedicht - Tranenpotje¹¹

Tranenpotje

Ik huil 'n potje,
 ik huil 'n potje,
 ik huil 'n potje bij elkaar.
 Het komt zo uit m'n ogen.
 Je mag ze nu weer drogen,
 want ik ben met huilen klaar.
 Ik heb 'n traan voor de dag
 en 'n traan voor de nacht.
 'n Traan voor als ik verdrietig ben

en één waardoorheen je licht.
 'n Traan voor m'n au,
 en voor 'waar blijf je nou'.
 'n Traan voor 'ik wil dat niet'
 en ook een traan die niemand ziet.

Bespreking

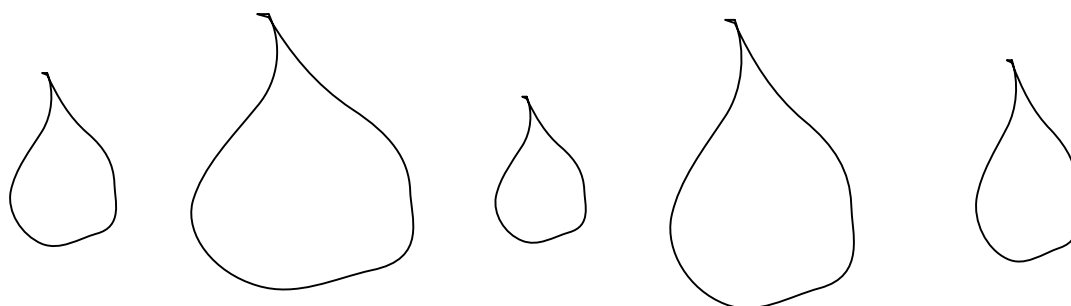
Bij verdriet horen tranen, dat weet iedereen. Wanneer je verdrietig bent, dan merk je dat die tranen hun eigen weg gaan. Ze willen niet komen, er komen er te veel, ze komen op momenten dat je het niet wil, ... Kortom, het is niet zo eenvoudig als het lijkt. Er zijn ook verschillende soorten tranen: tranen van ontroering, tranen van verdriet, tranen van blijdschap, tranen van woede, tranen van eenzaamheid, ...

Verwerkingsopdracht 10: Tranen

De leerlingen krijgen een werkblad met daarop verschillende tranen getekend. Ze moeten nagaan welke tranen ze hebben. Bij de tranen schrijven ze wat voor soort traan het is. Je hebt ook verschillende formaten van tranen. Een grote traan zal één zijn die meer voorkomt dan een kleinere traan. De leerlingen mogen ook een kleur geven aan de traan die bij het gevoel past.

Enkele voorbeelden van tranen:

- Ik-voel-me-niet-goed traan
- Ik-ben-ontroerd traan
- Mijn-vrienden-snappen-mij-niet traan
- Ik-voel-me-machteloos traan
- Ik-wil-alleen-zijn traan
- ...

10.5 Gedragsbeschrijving

Gezond gedrag

- Bijzijn: contact ontwijken, ondergaan, ...
- Persoon: niet weten wat denken van de ander, zich laten overspoelen, iets ambivalent aannemen, ...
- Diensten: op een aanbod noch ja noch neen kunnen zeggen, zich onkundig terugtrekken, ...
- Goederen: niet weten wat ermee aan te vangen, iets door de vingers laten glijpen, links laten liggen, ...
- Informatie: met een half oor luisteren, onzekerheid uitdrukken, geen vat op iets hebben, ...
- Richtlijnen: controle over de situatie verliezen, schuldgevoel hebben, kracht missen, ondergaan, ...

Problematisch gedrag (teveel of te weinig)

- Door onmacht overspoeld worden, zich minderwaardig voelen, een ziekelijk schuldgevoel hebben, depressief zijn, zich overdreven onmachtig voelen, overdreven teruggetrokken zijn, ...
- Personen die deze ax nooit innemen, staan zichzelf geen verdriet, zwakheid of twijfel toe.

De meerwaarde van deze ax is geduld met zichzelf en anderen

¹ MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Doelen voor heel de school: de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de eerste graad van het secundair onderwijs*. Brussel, 1997, p.35.

² B., VAN DAMME, *Verskillende figuren van de axenroos*, Liedekerke, januari 2005

³ http://www.absolutelyric.com/lyrics/view/the_white_stripes/i_just_don%27t_know_what_to_do_with_myself/

⁴ I just don't know with myself - The White stripes, elephant, 2003

⁵ <http://www.gedichten-freaks.nl/toon.asp?num=328700>

⁶ <http://weidling.dotti.at/pfarre/bilder/erstkommunion2003/mandala.gif>

⁷ <http://gedichten.indronten.nl/nl/112.html>

⁸ <http://www.happy.tmfweb.nl/tweezaam2.jpg>

⁹ <http://www.kankeropeenander.be/Getuigenis.aspx>

¹⁰ E., DAEMEN, e.a., *Axen in actie: Bronnen- en praktijkboek voor relationele vorming in de basisschool*. Gent, 2003, p. 264

¹¹ R., FIDDELAERS, e.a., *Rouw op je dak: handleiding voor het begeleiden van rouwgroepen op school*. 's Hertogenbosch, 2003, p.24

Arteveldehogeschool
Campus Kattenberg
Kattenberg 9
9000 Gent

Sociaal vaardig in AXIE!

- Deel 3: Werkblaadjes voor de leerlingen -

Promotor: Piet Buyse

2004 – 2005

Scriptie voorgedragen door:
Sofie Cobbaert
Lotte Naudts

tot het behalen van het diploma van

Bachelor in het onderwijs:
Secundair onderwijs

Inhoudsopgave deel 3 Werkblaadjes voor de leerlingen
--

Inleiding	1
Ax 1: Degene die opkomt, de zichtbare, hij die zicht toont,...	2
Ax 2: De supporter, de uitnodiger, hij die verwelkomt, ...	7
Ax 3: De verzorger, de helper, ...	16
Ax 4: De benutter, de genierter, ...	25
Ax 5: De leider...	30
Ax 6: De volger, de medewerker, ...	36
Ax 7: De aanvaller, de aanvechter, ...	40
Ax 8: De verweerder, de verdediger, ...	47
Ax 9: De houder, ...	56
Ax 10: De lossen, hij die overspoeld wordt, ...	62

Inleiding

Dit derde en tevens ook laatste deel van onze scriptie bevat de werkblaadjes voor de leerlingen. Net als de voorgaande delen is ook dit deel onmisbaar!

De verwerkingsopdrachten zijn terug te vinden in het tweede deel, maar in dit deel bevinden zich de bijpassende werkblaadjes voor de leerlingen. Onmiddellijk klaar voor gebruik, zodat u meteen in actie kan schieten!

Omdat het oog ook wat wil, hebben we getracht deze werkblaadjes zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Daarom voorzagen we iedere pagina van de gepaste axenfiguur, werden opdrachten in een kadertje gezet,... De laatste pagina van iedere ax geeft steeds een korte samenvatting van wat die ax inhoudt. Leerlingen moeten deze pagina aanvullen na het uitvoeren van de verwerkingsopdrachten. Daarnaast treft men op die pagina ook nog de meerwaarde, de voorstellingswijze en de plaats van de ax in de axenroos aan. Kortom, u vindt op het laatste werkblaadje van iedere ax een mooi overzicht van wat de leerlingen hebben geleerd dankzij die ax.

Ook dit deel is niet los te koppelen van de twee voorgaande delen. Ze vormen een samenhangend geheel waarin elk deel onmisbaar is!

AXIE!

Ax 1: Degene die opkomt, de zichtbare, hij die zich toont, ...

Fame - Irene Cara

<p>Baby look at me And tell me what you see. You ain't seen the best of me yet Give me time, I'll make you forget the rest. I got a story, and you can set it free I can catch the moon in my hand Don't you know who I am? <i>Chorus</i> Remember my name (Fame) I'm gonna live forever I'm gonna learn how to fly (High) I feel it coming together People will see me and die (Fame) I'm gonna make it to heaven Light up the sky like a flame (Fame) I'm gonna live forever Baby, remember my name Remember, Remember, Remember, ... Baby hold me tight Cause you can make it right. You can shoot me straight to the top Give me love and take all I got. Baby I'm in love Too much is not enough I surround your heart to embrace You know I got what it takes. <i>Repeat chorus</i></p>	<p>Schat, kijk naar mij En zeg me wat je ziet. Je hebt het beste van mij nog niet gezien Geef me tijd, ik laat je de rest vergeten. Ik heb een verhaal, en jij kan het vrijmaken Ik kan de maan in mijn hand vangen Weet je niet wie ik ben? <i>Refrein</i> Herinner mijn naam (bekendheid) Ik zal altijd leven Ik zal leren vliegen (hoog) Ik voel dat het samenkomt Mensen zullen me zien en sterven (bekendheid) Ik zal het tot de hemel maken Verlicht de lucht zoals een vlam (bekendheid) Ik zal altijd blijven leven Schat, herinner mijn naam Herinner, herinner, herinner, ... Schat, houd me goed vast Want jij kan het in orde maken Je kan me recht naar de top schieten Geef me liefde en neem alles wat ik heb. Schat, ik ben verliefd Te veel is niet genoeg Ik omring je hart om te omhelzen Jij weet dat ik heb wat nodig is. <i>Herhaling refrein</i></p>
---	---

In the picture!

Wie ben ik???

	Ja, dat is zo.	Nee, dat is niet zo.	Soms is dat zo.
1. Als ik 's morgens in de spiegel kijk, ben ik meestal tevreden.			
2. Als ik op de foto moet, weet ik niet goed hoe ik moet kijken.			
3. Als de leerkracht mij een vraag wil stellen, kruip ik het liefste weg.			
4. Ik vind het erg belangrijk wat anderen van mijn kleding vinden.			
5. Ik kan makkelijk zeggen wat ik vind.			
6. Als ik een poster over mezelf moet maken, weet ik direct wat ik ga maken.			
7. Ik heb posters aan de muren hangen van mensen die ik bewonder.			
8. Mijn ouders hebben me een leuke naam gegeven.			
9. Het liefste houd ik een vriendenavond bij mij thuis.			
10. Als een leraar mij in volle klas een compliment geeft, bloos ik van oor tot oor.			

Jouw score: .....**punten**

- 10-16 punten: lichtgewicht

De mening die anderen over je hebben, vind je heel belangrijk. Je luistert altijd naar de anderen. Wie jij bent, hangt sterk af van je omgeving.

- 17-23 punten: middengewicht

Jij leert jezelf kennen door met anderen om te gaan. Je luistert naar wat anderen van jou denken.. Wie jij bent, hangt van jezelf én je omgeving af.

- 24-30 punten: overgewicht

Jij bent overtuigd van jezelf. Wat anderen vinden, raakt je niet. Je luistert er niet naar. Wie jij bent, bepaal je helemaal zelf.

De carrousel

- Waar kom ik vandaan?
- Waar kan ik om lachen?
- Wat ontroert mij?
- Iets dat ik bereikt heb
- Iets dat ik kan wat de anderen van mij niet verwachten
- Als jij iets voor mij kon doen dan zou je...
- Welke ambitie heb je?
- Welke verwachtingen heb je?
- Welke dromen heb je?
- ...

Het ventje zegt...

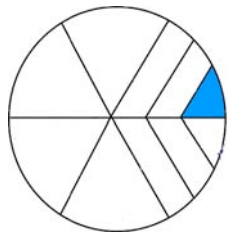
Beschikken / geven van
BIJZIJN

Voorstellingswijze

Ax 1: Degene die opkomt, de zichtbare, hij die zich toont, ...

Plaats in de axenroos

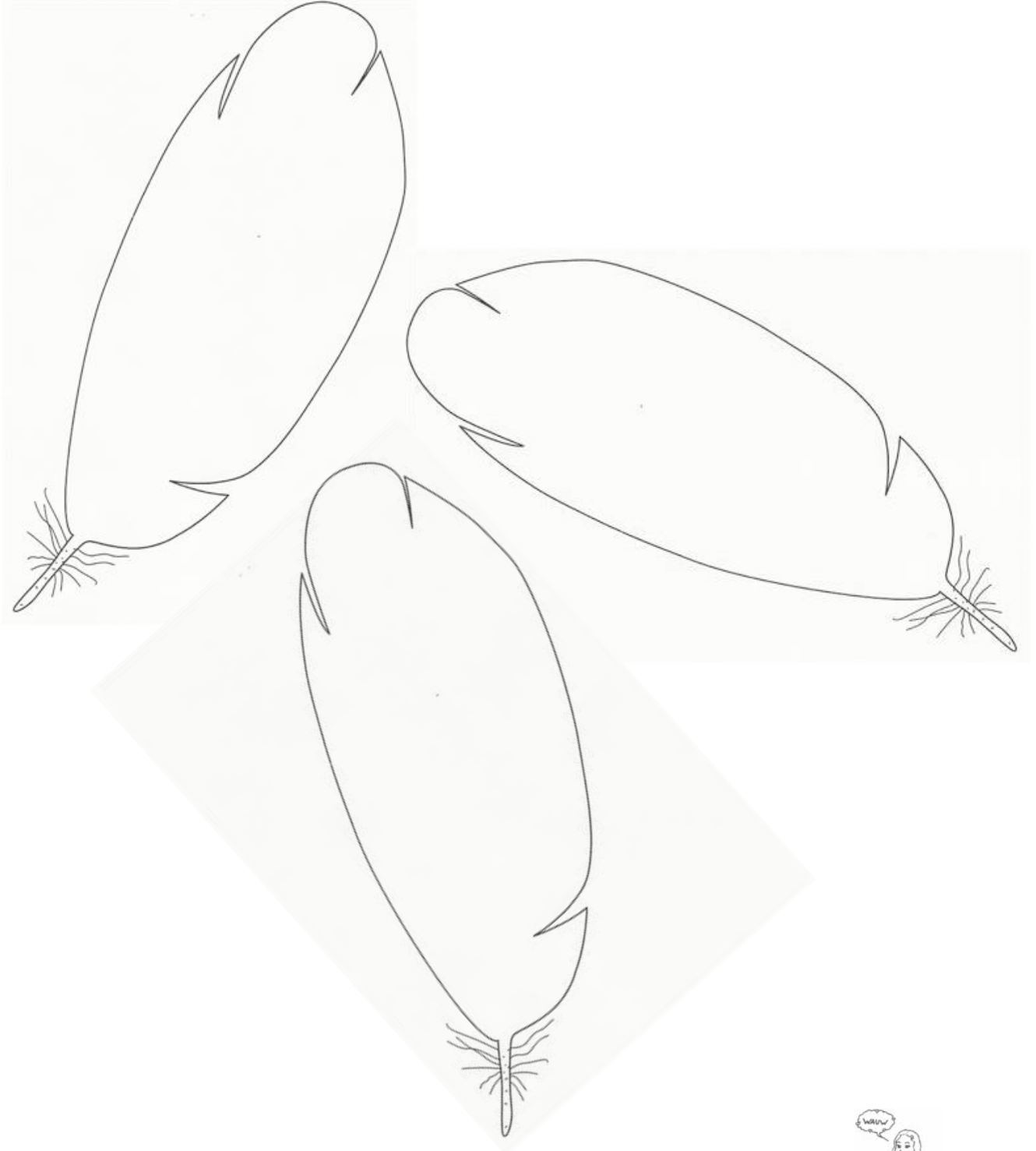
Beschikken / geven van
PERSONA

De meerwaarde van deze ax is de echtheid waarmee ik mezelf durf te zijn

Ax 2: de supporter, de uitnodiger, hij die verwelkomt, ...

Het enveloppenspel

Blad met klevertjes

Kan goed zingen	Heeft altijd leuke ideeën.	Is altijd leuk.	Doet me altijd lachen wanneer ik een beetje droevig ben.	Heeft leuke blosjes op de wangen.
Heeft veel geduld.	Vertelt leuke moppen.	Is heel sportief.	Heeft een leuke lach.	Helpt mij als ik iets niet begrijpt.
Heeft me af en toe en knuffel.	Is een luisterend oor.	Heeft een leuk kapsel.	Is heel rechtvaardig	Kan goed volleyballen.
Speelt heel mooi gitaar.	Geeft je raad in nood	Kan goed dansen.	Wordt nooit boos.	Heeft graag anderen om zich heen.
Kan goed voetballen.	Heeft een mooie stem.			

Mini-interview

- Wanneer verjaar jij?
- Heb je broers of zussen?
- Heb je huisdieren? Zo ja, welke?
- Welk dier zou je graag zijn?
- Wat zijn je hobby's?
- Sport je graag?
- Wat is je favoriete sport?
- Van welk boek houd je het meest?
- Welke zanger/zangeres/groep hoor je graag zingen?
- Zing je zelf graag?
- Wat is je lievelingseten?
- Wat eet je absoluut niet graag?
- Welke is je favoriete film?
- Welke is je favoriete filmacteur/filmactrice?
- Waar ben je het liefst? Waarom?
- Wat is je grootste droom?

- Voor wat heb je het meeste schrik?
- Wat is je mooiste karaktereigenschap?
- Indien je jezelf in 3 woorden mocht omschrijven, welke zouden dit zijn?
- ...

I'd lie for you – Meat Loaf

<p>I'd never tell you one lie, I'd never let you down</p> <p>I'd never leave, I'd be the one who'd always be around</p> <p>Baby give me a chance</p> <p>I'd pull the sun down from the sky to light your darkest night</p> <p>I wouldn't let one drop of rain fall down into your life</p> <p>Put your heart in my hands</p> <p>Baby believe me I could never do you wrong</p> <p>And I would never paint your world blue</p> <p>And if sometimes it seems I must have lost my mind</p> <p>I might be crazy, but I'm crazy about you</p> <p>I'd lie for you and that's the truth</p> <p>Do anything you asked me to</p> <p>I'd even sell my soul for you</p> <p>I'd do it all for you</p> <p>If you'd just believe in me</p> <p>Just take a look in my eyes, you'll see a love that's blind</p> <p>Just take a hold of my hand, I'll take you</p>	<p>Ik zou je nooit een leugen vertellen, ik zou je nooit laten vallen.</p> <p>Ik zou je nooit verlaten, ik zou diegene zijn die altijd rond jou blijft.</p> <p>Schat, geef me een kans.</p> <p>Ik zou de zon naar beneden halen uit de hemel om jouw donkerste nachten op te lichten.</p> <p>Ik zou geen enkele druppel regen in jouw leven laten binnenvallen.</p> <p>Leg je hart in mijn handen.</p> <p>Schat, geloof me dat ik je nooit kwaad zou doen</p> <p>En ik zou je nooit verdrietig maken.</p> <p>Als je denkt dat ik gek ben, heb je misschien gelijk, maar ik ben vooral gek op jou</p> <p>Ik zou voor je liegen en dat is de waarheid.</p> <p>Ik zou alles doen wat je me vraagt</p> <p>Ik zou zelfs mijn ziel voor jou verkopen.</p> <p>Ik zou het allemaal voor jou doen.</p> <p>Als je nu maar in mij zou geloven.</p> <p>Kijk gewoon eens in mijn ogen en je zal liefde zien.</p> <p>Neem mijn hand en ik neem je mee naar</p>
--	--

<p>to paradise Ain't a star that's too far Your every wish will be a wish that I will make come true And if you want the moon I swear I'll bring it down for you Let me into your heart Believe me baby, got your name carved on my soul 'Cause you're the only one that I'll give it too Go let'em say that I'm a fool to act this way 'Cause if I'm crazy, then I'm crazy 'bout you</p> <p>I'd lie for you and that's the truth Do anything you asked me too I'd even sell my soul for you I'd do it all for you If you'd just believe in me I'd lie for you and that's the truth Move mountains if you want me to</p> <p>I'd walk across the fire for you I'd walk on the wild for you If you'd just believe in me</p> <p>And you will never see a day I'll ever break your heart You'll see the sky fall down before it ever gets that far I'll show you heaven every second that you're in my arms Baby I'm crazy, but I'm crazy 'bout you</p>	<p>het paradijs. Er is geen ster te ver weg. Al jouw wensen zal ik waarmaken</p> <p>En als je de maan wil, dan zweer ik je dat ik ze naar beneden zal halen voor jou. Laat me binnen in je hart. Geloof me schat, jouw naam staat in mijn ziel geschreven Want jij bent de enige aan wie ik dat zou geven. Laat hen maar zeggen dat ik zot ben om zo te doen. Want als ik gek ben, dan ben ik gek van jou.</p> <p>Ik zou voor je liegen en dat is de waarheid. Ik zou alles doen wat je me vraagt Ik zou zelf mijn ziel voor jou verkopen. Ik zou het allemaal voor jou doen. Als je nu maar in mij zou geloven. Ik zou voor je liegen en dat is de waarheid Ik zou bergen verzetten als je dat zou willen. Ik zou door het vuur voor je gaan. Ik zou in het wilde stappen voor jou Als je nu maar in mij geloofde.</p> <p>En je zal nooit een dag zien dat ik je hart zou breken. Je zal de hemel zien neervallen, alvorens het ooit zo ver zal geraken. Ik zal je de hemel tonen, elke seconde dat je in mijn armen bent. Schat, ik ben gek, gek van jou.</p>
---	---

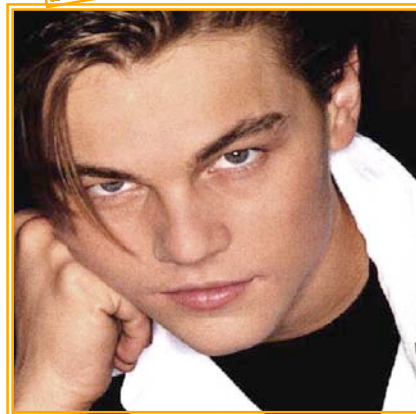
I'd lie for you and that's the truth
 Do anything you asked me too
 I'd even sell my soul for you
 I'd do it all for you
 If you'd just believe in me
 I'd lie for you and that's the truth
 Move mountains if you want me to

Repeat chorus

Ik zou voor je liegen en dat is de waarheid.
 Ik zou alles doen wat je me vraagt.
 Ik zou zelf mijn ziel voor jou verkopen.
 Ik zou het allemaal voor jou doen.
 Als je nu maar in mij zou geloven.
 Ik zou voor je liegen en dat is de waarheid
 Ik zou bergen verzetten als je dat zou
 willen.

Herhaal refrein

Idool

Rollenspel

- Situatie 1: Bart krijgt zelden of nooit waardering. Dit ontmoedigt hem steeds meer. Hij heeft een schilderwerkje gemaakt...
- Situatie 2: Een leraar gaat met pensioen.
- Situatie 3: Lisa heeft een mentale handicap waardoor ze moeilijk vrienden maakt. Het is vandaag haar verjaardag.
- Situatie 4: Je geeft een feestje. Pieter van de klas wordt steeds uitgesloten.
- Situatie 5: Je wil iemand uitnodigen om samen met jou op vakantie te gaan, mee te gaan zwemmen, een spel te spelen, of nog iets anders...

Bingo!

Ik bespeel een instrument.	Ik doe veel aan sport.	Ik heb een huisdier.	Ik krijg thuis zakgeld.	Ik zit in een jeugdbeweging.
Ik ben enig kind.	Ik ben al op televisie geweest.	Ik heb broer(s) en/of zus(sen).	Ik kan op mijn vingers fluiten.	Ik ga elke zondag naar de kerk.
Ik zing graag.	Ik weet al wat ik later wil worden.	Ik ga graag naar school.	Ik ga vaak babysitten.	Ik ken de leerlingen van deze klas al heel goed.

Ik kijk veel tv.	Ik doe veel dingen samen met de familie.	Ik ben liever in groep dan alleen.	Ik ben nooit bang.	Ik ken meer dan twee talen.
Ik heb een bijnaam.	Ik zet me volledig in voor deze klasgroep.	Ik ga veel naar de bioscoop.	Ik lach graag en veel.	Ik vind dit een leuke opdracht.

Je bent zo mooi anders - Hans Andreus

Je bent zo
mooi
anders
dan ik,

natuurlijk
niet meer of
minder
maar

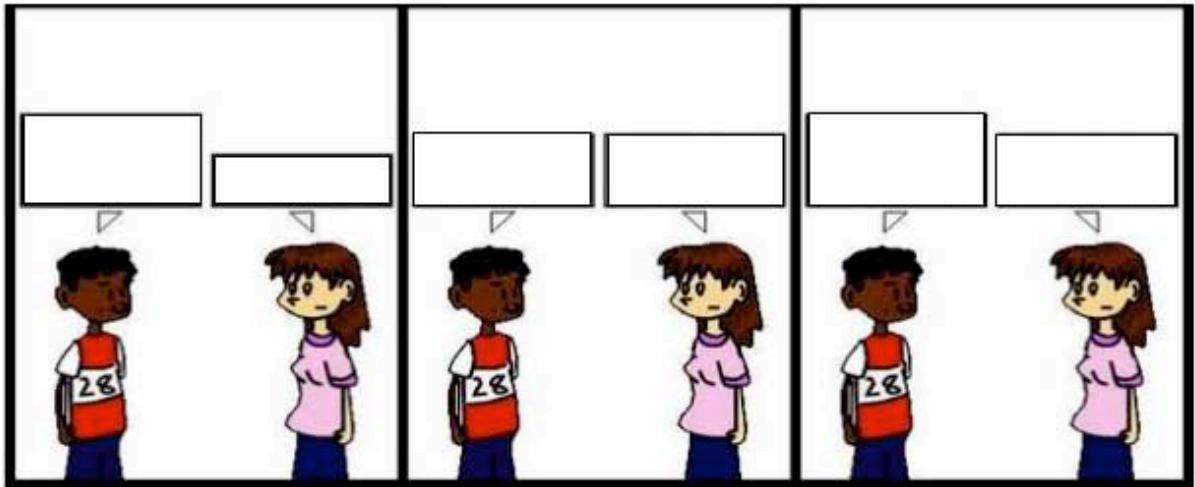
zo mooi
anders,

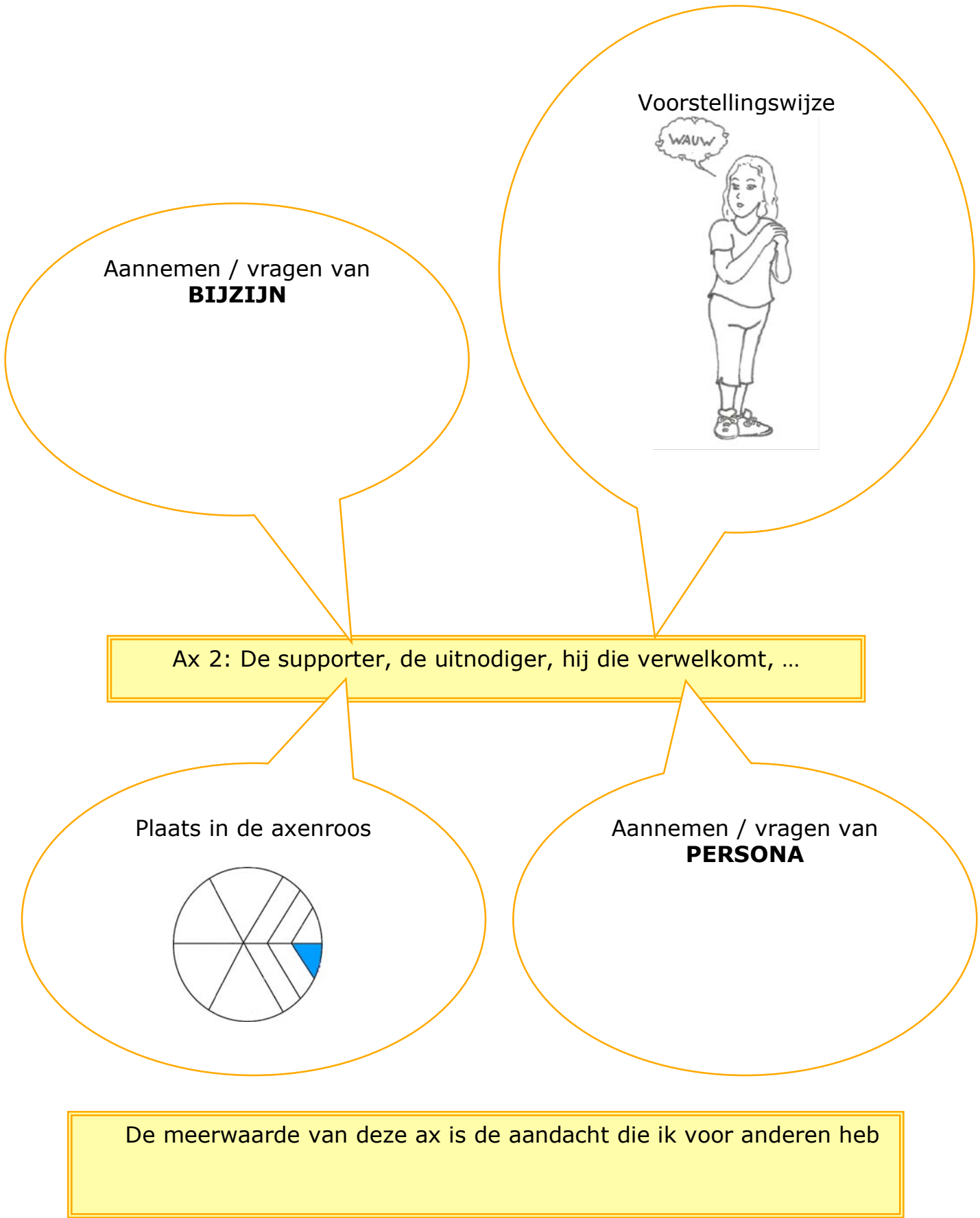
ik zou je
nooit

anders dan
anders willen.

Bedenk een passende tekst voor de spreekballon

De meerwaarde van deze ax is de aandacht die ik voor anderen heb

Ax 3: De verzorger, de helper,,...

Fotospel

Geef eens een geschenkje!

Het volgende geschenkje geef ik aan .....

Omdat .....

.....

Vanwege: .....

Het volgende geschenkje geef ik aan .....

Omdat .....

.....

Vanwege: .....

Casper

Rollenspel

- Je helpt een oud vrouwtje de straat over steken.
- Tijdens de les LO is een klasgenoot gevallen, jij helpt hem.
- In de supermarkt ontmoet je een mama met haar kindjes. Ze heeft haar handen vol boodschappen. Jij kan haar helpen aangezien je zelf niet veel bij je hebt.
- ...

Zij en haar – Dirk Bracke

Tibo lag onderuitgezaakt op zijn stoel, de arm losjes over de armleuningen, maar toen hij Eve zag, veerde hij overeind.

'Zal ik iets te drinken voor je halen? Wat wil je?'

'Ik kan het zelf wel halen', zei Eve. 'Zo moe ben ik nu ook weer niet.'

'Dat dacht je maar', zei Tibo terwijl hij zijn hand op haar schouder legde en haar op een stoel duwde.

'Uitslover', mompelde Tim tussen zijn tanden, maar Tibo deed alsof hij het niet hoorde.

'Een blikje cola', zei Eve. 'Wacht, ik zal je geld meegeven.'

Ze zocht in haar broekzak naar haar portemonnee.

'Dit is er eentje van mij', zei Tibo galant. 'Wil jij nog iets drinken...uitslover?'

'Een Sprite', zei Tim.

'Volgens mij heeft Tibo de loterij gewonnen', zei Tim toen Tibo in de cafetaria verdwenen was. 'Hij heeft deze cola ook al betaald. Ik denk dat hij indruk op je wil maken.'

'Zoveel kost dat nu ook weer niet', meende Eve.

'Zou jij het betalen?'

'Nee, dat niet. '

Ze voelde zich geflatteerd omdat ze wist dat Tibo het deed om haar te imponeren. Ze strekte zich behaaglijk uit en wenste dat ze iets korters had aangetrokken om haar benen wat te laten bruinen in de zon.

Even later kwam Shanna aangesloft.

'Heb jij al gedoucht?' vroeg Eve verbaasd toen ze merkte dat er nog waterdruppels uit het haar van het meisje lekten.

'Zes - drie, zes - één', zei ze toonloos. 'Dat meisje was echt veel te sterk voor mij.'

Gelaten liet ze haar sporttas uit haar hand vallen en gleeed op de stoel naast Tim.

'Volgende keer beter', zei Tim terwijl hij bemoedigend op haar dij sloeg.

'Ha, Shanna is er ook', deed Tibo verbaasd terwijl hij een dienblad met blikjes aandroeg.

'Wil jij ook iets drinken?'

'Een cola light.'

Meteen verdween Tibo weer naar binnen

'Brave jongen', zei Shanna en ze knipoogde naar Eve.

Uit: Zij en haar, Dirk Bracke

I'll be there for you - The Rembrandts

<p>So no one told you life was gonna be this way Your job's a joke, you're broke, your love life's DOA It's like you're always stuck in second gear, When it hasn't been your day, your week, your month, or even your year, but...</p> <p><i>Chorus</i> I'll be there for you... When the rain starts to pour I'll be there for you... Like I've been there before I'll be there for you...</p>	<p>Niemand vertelde je dat je leven op deze manier zou verlopen Je baan is niet altijd leuk, al je geld is op en ook je liefdesleven lijkt een flop Het lijkt alsof je vastzit in de tweede versnelling Als het weer eens je dagje, week, maand of jaar niet is geweest, maar...</p> <p><i>Refrein</i> Ik zal er voor je zijn Als het regent dat het giet Ik zal er voor je zijn Zoals ik er voordien voor je ben geweest Ik zal er voor je zijn</p>
--	--

<p>'Cause you're there for me too.</p> <p>You're still in bed at ten, though work begins at eight, You burned your breakfast, so far things are going great, Your mother warned you there'd be days like these, But she didn't tell you when the world was brought down to your knees that...</p> <p><i>Chorus</i></p> <p>No one could ever know me. No one could ever see me. Seems your the only one who knows what it's like to be me Someone to face the day with. Make it through all the mess with.</p> <p>Someone I'll always laugh with. Even at my worst, I'm best with.... you - yeah</p> <p>It's like you're always stuck in second gear, When it hasn't been your day, your week, your month, or even your year, but...</p> <p><i>Chorus</i></p>	<p>Omdat jij er ook voor mij bent</p> <p>Je ligt om tien uur nog in bed, terwijl je werk om acht begint Het ontbijt is aangebrand, tot zover gaat alles goed (ironisch) Je moeder had je gewaarschuwd voor dagen als deze Maar ze vertelde niet wanneer het zou lijken alsof de wereld op je kop zou vallen</p> <p><i>Refrein</i></p> <p>Niemand kon me ooit kennen Niemand kon me ooit zien Het is alsof jij de enige bent die weet wat het is om te zijn zoals ik Iemand om de dag mee door te brengen, en de moeilijke momenten mee te doorstaan Iemand waarmee ik altijd plezier maak Iemand waarbij ik me op mijn best voel, zelfs op de mindere dagen van het leven</p> <p>Het lijkt alsof je vastzit in de tweede versnelling. Als het weer eens je dagje, week, maand of jaar niet is geweest, maar...</p> <p><i>Refrein</i></p>
--	--

Spreekwoorden en zegswijzen

1. Iemand uit de brand helpen
  2. Hand – en spandiensten verrichten
  3. Iemand met raad en daad terzijde staan
  4. Voor iemand in de bres springen
  5. Bergen kunnen verzetten
  6. Een goed hart hebben
  7. De handen ineenslaan
  8. Iemand iets uit handen nemen
-
- A. Aardig zijn voor anderen, vriendelijk zijn
  - B. Iemand advies geven en hem of haar ook echt helpen om het advies uit te voeren
  - C. Iemand ergens mee helpen
  - D. Veel taken kunnen verrichten; heel veel werk aankunnen
  - E. Iemand verdedigen, iemand te hulp schieten
  - F. Met anderen gaan samenwerken
  - G. Een karweitje doen dat een ander eigenlijk moet doen
  - H. Iemand op allerlei manieren helpen

1	2	3	4	5	6	7	8
C	H	B	E	D	A	F	G

Van het goede teveel...

Leerkracht: 'Jullie zoeken uit van welke bomen deze bladeren afkomstig zijn. De meeste leerlingen hebben flink veel afbeeldingen gevonden van de vruchten. Maak van de bladeren ook een schets. Om deze opdracht op te lossen moet je in groepjes van drie werken. Kies zelf je maatjes uit. Je krijgt voor deze opdracht twintig minuten.'

Koen: (begeeft zich naar een eerste groepje en vraagt op zeurende toon)

'Mag ik met jullie samen werken ? Ik heb van thuis heel veel foto's meegebracht.'

Tom: 'Liever niet. We hadden aan Lucas beloofd dat hij hier mocht aansluiten.

Het spijt ons maar met Lucas erbij zijn we al met zijn drieën.'

Koen: (wendt zich tot een ander groepje)

'Mag ik in jullie groepje meedoen?'

Saar: 'Dat is goed, heb je veel afbeeldingen gevonden?'

Koen: 'Ja, jij hebt niets, zie ik. Gebruik mijn plantengids maar.

Als de meester ziet dat je niets bij hebt, heb je straf.'

Saar: 'Dank u wel.'

Liese: 'Met welk blad zullen we beginnen?'

Saar: 'Eigenlijk weet ik niet goed wat we moeten doen.'

Koen: 'Meester ! Kan je eens bij ons komen? We weten niet goed wat we moeten doen.'

Liese: 'Toch wel. Zeg, je moet niet zo vlug roepen. Ik weet het wel. Je moet in deze bomengids de bladeren opzoeken en de naam van de boom noteren.'

Koen: 'Wie weet zijn we helemaal verkeerd bezig . Straks moeten we voorlezen wat we gevonden hebben en dan is het niet fijn als het allemaal fout is.'

Saar: 'Wie leest straks voor? Ik lees liever niet...'

Liese: 'Dan zal ik dat wel doen.'

Koen: 'Ik wil ook anders wel hoor. Je leest toch zo traag Liese. Ben je niet bang dat ze om je lachen zoals vorige keer?'

Liese: 'Och, daar kan ik wel tegen.'

Koen: 'Weet je het zeker ? Ik zal in ieder geval noteren. Ik schrijf erg duidelijk, weet je.'

Saar: 'Zeg, gaan we nu eindelijk eens beginnen?'

Test: Hoe behulpzaam ben jij?

	JA	NEEN
1. Als je ziet dat je leerkracht een zware boekentas met zich meesleurt? Help je dan een handje?		
2. Laat je iemand die gehaast is voorgaan aan de kassa in de winkel?		
3. Zorg je er zelf voor dat je kamer netjes blijft?		
4. Je vader vindt zijn horloge niet meer. Jij zit naar je favoriete Tv-programma te kijken. Blijf jij voor TV zitten?		
5. Vandaag is het de beurt van je zus om de afwas te doen, maar het is echt een hele berg. Stel je voor om haar een handje te helpen?		
6. Na school stap je op de bus naar huis. Bij de volgende halte stapt een oud vrouwtje op. Er is nergens meer plaats. Blijf jij op je plaats zitten?		
7. De directeur op school heeft nog leerlingen nodig die op de opendeurdag willen helpen. Schrijf jij je naam op de lijst?		
8. Als je een dier in nood ziet, stop je dan om het te verzorgen (of denk je dat een ander dat wel zal doen)?		

9. Je tante of buurvrouw vraagt of je vanavond op haar twee kindjes wil passen. Zou je weigeren?		
10. Een blinde man wil de straat over steken. Help je hem?		
11. Je oma vraagt je of je even voor haar naar de bakker wil. Doe je dat?		
12. Zal je sneller hulp aanbieden als je weet dat je er geld voor krijgt?		
13. Je mama komt net terug van de supermarkt. Help je haar met het uitladen van de boodschappen?		
14. Een vriendje vindt die taak voor wiskunde heel moeilijk. Hij vraagt jou wat uitleg maar eigenlijk heb je zelf nog wat huiswerk. Help je eerst je vriend(in)?		
15. Een klasgenoot is op zoek naar een boek. Het boek dat hij of zij zoekt heb je thuis. Mag je klasgenoot dat boek even van je lenen?		

Jouw score: .....punten

Je hebt 120 punten of meer

Je bent steeds bereid anderen te helpen wanneer ze daar om vragen. Ook wanneer mensen niet expliciet om je hulp vragen sta je steeds paraat! Het is fijn om een persoon als jou in de buurt te hebben, op jou kan je rekenen! Met alle plezier help je met de afwas, doe je boodschappen, leen je een boek uit, ...

Let wel op dat je mensen niet al teveel gaat betuttelen en overladen met zaken die ze niet willen...

Je hebt tussen de 70 en de 120 punten

Niet slecht! Je bent meestal bereid anderen te helpen wanneer ze je hulp vragen. Uit jezelf naar de bakker gaan, je broer of zus helpen bij de afwas, helpen op de opendeurdag van de school, ... doe je niet zo snel. Toch heb je de beste bedoelingen!

Je hebt minder dan 70 punten

Genieten van de hulp van anderen is voor jou niet onbekend! Jij wordt liever geholpen dan dat je zelf helpt, en daar heb je gelijk in. Bedenk toch dat iemand die je helpt, je steeds dankbaar is...

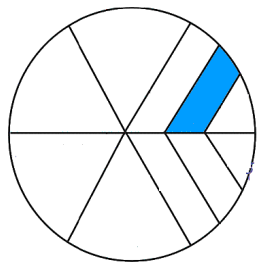
Beschikken / geven van
DIENSTEN

Voorstellingswijze

Ax 3: De verzorger, de helper, ...

Plaats in de axenroos

Beschikken / geven van
GOEDEREN

De meerwaarde van deze ax is dienstbaarheid en zorg voor
andermans welbevinden

Ax 4: De benutter, de genierter, ...

Unicef

Word vandaag nog lid van Unicef

"Mijn meester zegt dat veel kinderen sterven aan kinderziekten. Dat begrijp ik niet, want een prik kost bijna niets. Wie kan mij dat uitleggen?"

Deze woorden zijn van **Mamadou**, een dertienjarige jongen uit Mali. Hij is het gezicht van de **Unicef-campagne tegen kindersterfte**. Unicef voert strijd tegen levensbedreigende kinderziekten, die met een simpele en goedkope vaccinatie te voorkomen zijn. Want Mamadou heeft gelijk: het valt niet uit te leggen dat er nog elke dag duizenden kinderen sterven aan **mazelen, difterie en tbc**. In Nederland vinden we het heel gewoon dat kinderen worden gevaccineerd en in ontwikkelingslanden moet dit net zo normaal worden.

Binnen dit onderdeel vindt u meer informatie over onze campagne. Wij hopen dat u na het lezen van de informatie op deze pagina's besluit om Unicef structureel te steunen. Help Unicef in de strijd tegen kindersterfte en word vandaag nog lid!

(www.unicef.org)

Genieten – Yulez

Ik zag gister opeens alles vanuit een ander perspectief
Ik was zo maar ineens niet meer agressief

Ik dacht bij mezelf wat is dit?
Het lijkt een andere wereld waar ik in zit

Ik hoorde opeens alle vogeltjes fluiten
 Kinderen speelden allemaal buiten
 Het was een gevoel dat ik niet ken
 Alsof ik door de wolken heen ren

Zo ontzettend genieten van het leven
 Ik wou dat ik het altijd zo kon beleven

Zoekertjes

- Ik zoek paperclips in alle kleuren, vormen en formaten en ik verzamel ook stickers en briefpapier van Diddl. Wie wil ruilen, moet een briefje sturen naar Zoë M., Zandstraat 99, 2440 Geel.
- Hoi, ik ben Tine T. en ik ben gek op honden. Dus heb je nog posters, foto's, hangers, gooi ze niet weg, maar stuur ze naar Pierienschhoek 16, 3140 Keerbergen.
- Ik ben Thomas G. en ik zoek een gitaar. Wie er één op zolder heeft liggen en ze niet gebruikt, mag schrijven naar Kouter 5, 8970 Poperinge.
- Hoi! Ik ben Sara H. en ik zoek echt alles van X!nk. Heb je iets liggen, stuur het dan naar Jan-Breydelstraat 27, 8560 Wevelgem.
- Ik zoek een ijzeren hondenren. Zodra we er een gevonden hebben, krijg ik een hond! Schrijf dus snel naar Joachim J., Beukenhoflaan 35, 3500 Hasselt.

Merci

Thank You – Dido

<p>My tea's gone cold, I'm wondering why</p> <p>I got out of bed at all</p> <p>The morning rain clouds up my window and I can't see at all</p> <p>And even if I could it'd all be grey,</p> <p>but your picture on my wall</p> <p>It reminds me that it's not so bad, it's not so bad</p> <p>I drank too much last night, got bills to pay,</p> <p>my head just feels in pain</p> <p>I missed the bus and there'll be hell today,</p> <p>I'm late for work again</p> <p>And even if I'm there, they'll all imply that I might not last the day</p> <p>And then you call me and it's not so bad, it's not so bad and</p> <p>I want to thank you for giving me the best day of my life</p> <p>Oh just to be with you is having the best day of my life</p> <p>Push the door, I'm home at last</p> <p>and I'm soaking through and through</p> <p>Then you hand me a towel</p> <p>and all I see is you</p>	<p>Mijn thee wordt koud, ik vraag me af waarom</p> <p>Uiteindelijk kreeg ik me uit bed</p> <p>De ochtendregen betreft mijn venster En ik kan het allemaal zien</p> <p>En zelf als ik kon zou het allemaal grijs zijn,</p> <p>Maar jouw foto aan de muur</p> <p>Herinnert me dat het nog niet zo slecht is Het is nog niet zo slecht</p> <p>Ik heb te veel gedronken gisteravond, heb rekeningen te betalen, mijn hoofd doet pijn</p> <p>Ik heb de bus gemist en het zal een hel worden vandaag</p> <p>Ik ben weer te laat voor mijn werk</p> <p>En zelf als ik daar ben, zullen zij beweren dat het niet de hele dag zal duren</p> <p>En dan bel je mij en is het nog zo slecht niet, het is nog niet zo slecht</p> <p>Ik wil je bedanken</p> <p>Omdat je me de beste dag van mijn leven hebt geschonken</p> <p>Bij je zijn</p> <p>Is het beste wat me kan overkomen.</p> <p>Ik duw tegen de deur, ik ben uiteindelijk thuis</p> <p>En ik ben helemaal doorweekt</p> <p>Dan geef je mij een handdoek</p> <p>En alles wat ik zie, ben jij</p>
--	--

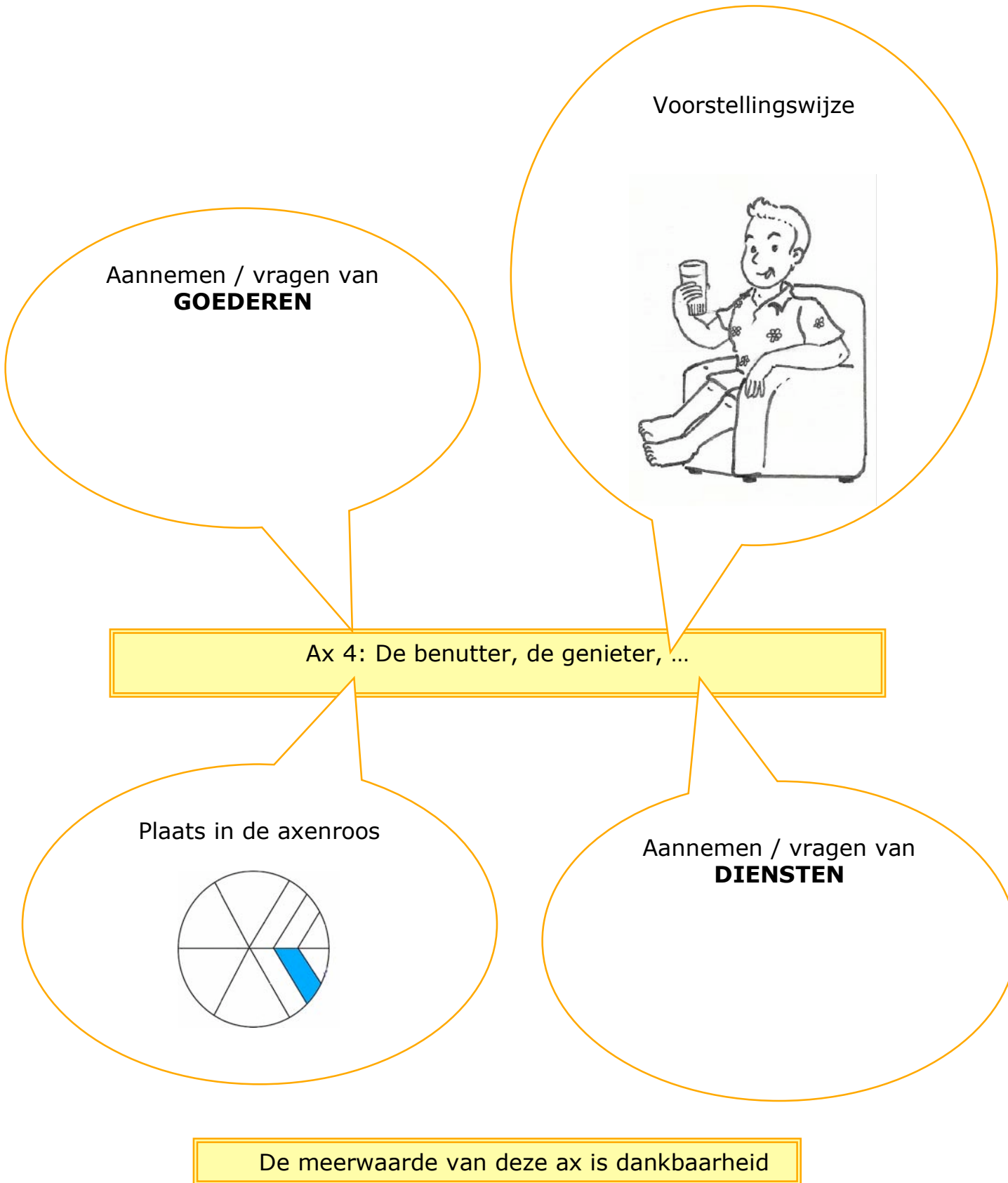

<p>And even if my house falls down, I wouldn't have a clue Because you're near me and</p> <p>I want to thank you for giving me the best day of my life</p> <p>Oh just to be with you is having the best day of my life</p>	<p>En zelfs als mijn huis zou instorten, Zou ik het niet eens beseffen Omdat jij dicht bij me bent en</p> <p>Ik wil je bedanken Omdat je me de beste dag van mijn leven hebt geschonken</p> <p>Bij je zijn Is het beste wat me kan overkomen.</p>
--	---

Rollenspel

- Situatie 1: Je staat in de winkel en het product dat je wilt kopen, bevindt zich op de bovenste plank. Je kunt er niet aan en ziet geen ladder in de nabije omgeving. Op dat moment passeert er een grote man. Je vraagt om hulp en bedankt op het einde de persoon.
- Situatie 2: Je hebt zodadelijk een grote toets van biologie. Het is pauze en je herhaalt nog eens vlug een aantal zaken. Dan zie je dat je een deel vergeten leren bent. Het is net iets dat je niet begrijpt. Je vraagt een vriend(in) om uitleg. Na de toets blijkt dat de leerkracht de meeste vragen gesteld heeft uit dit deel. Je hebt de vragen kunnen beantwoorden dankzij de uitleg van jouw vriend(in). Je kunt hem/haar maar niet genoeg bedanken.
- Situatie 3: Voor je verjaardag krijg je de driedelige reeks van Lords of the Rings van je meter. Je bent door het dolle heen, want je wilde dit al heel lang. Je bedankt haar heel hartelijk.
- Situatie 4: Bedenk zelf een gepaste situatie.

Ax 5: De leider, ...

Kruiswoordraadsel 1

	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>
<u>1</u>	G	E	L	IJ	K		B	E	R	G
<u>2</u>	O		I	S		T	A	B	O	E
<u>3</u>	R	E	C	H	T	E	R		E	L
<u>4</u>	D	E	H	A	A	N			P	A
<u>5</u>	E		I	L			S	T		A
<u>6</u>	L		J	L			K	U	S	T
<u>7</u>	D	R	E	E	F			F	L	
<u>8</u>	I	E		N	U	C	H	T	E	R
<u>9</u>	E	D	S		I		Q	U	D	
<u>10</u>	R	E	I	S	K	O	F	F	E	R

Horizontaal	Verticaal
1:	1: .....
2:	2: .....
3:	3: .....
4:	4: .....
5:	5: .....
6:	6: .....
7:	7: .....
8:	8: .....
9:	9: .....
10:	10: .....

Kruiswoordraadsel 2

	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>
<u>1</u>	L	U	I	S	T	E	R	E	N	
<u>2</u>		I	N		E	N	K		A	T
<u>3</u>	P	L	A	T		I		A	R	A
<u>4</u>	O		D	O	N	G		B	R	R
<u>5</u>	L	Q	E	R			P	R	E	I
<u>6</u>	D		M	E				U	N	E
<u>7</u>	E	D	E	N		P	U	P		F
<u>8</u>	R	E	N		K	I	R	T		
<u>9</u>	S	U			Q	L	E		M	A
<u>10</u>		R	Q	T		S	N	U	I	F

Horizontaal	Verticaal
1:	1: .....
2:	2: .....
3:	3: .....
4:	4: .....
5:	5: .....
6:	6: .....
7:	7: .....
8:	8: .....
9:	9: .....
10:	10: .....
.....	.....

Rollenspel

- Je legt aan je vriend/vriendin de weg uit van bij je thuis tot aan de school
- Je vriend/vriendin heeft zich net een nieuwe gsm aangeschaft maar weet niet zo goed hoe die werkt. Jij legt hem/haar uit hoe een sms verstuurd moet worden.
- Je vriend/vriendin is getuige geweest van een overval op de bank. Jij wil hierover een artikel schrijven in de schoolkrant en vraagt hem/haar hoe de overval precies verliep.
- ...

Reclame

- Maak reclame voor een reis naar Italië, Zuid – Afrika of Turkije
- Werf leden voor de voetbalclub, de tennisclub of de atletiekclub
- Overtuig je klasgenootjes om lid te worden van de jeugdbeweging, de tekenacademie of de muziekschool.

- Ik wil op reis naar ..... omdat.....
.....
- Ik word lid van de..... omdat.....
.....
- Ik sluit me aan bij de..... omdat.....
.....

Cluedo

Patrick kreeg van zijn ouders de bankkaart om na schooltijd geld af te halen. Omdat hij vreesde de code van de kaart te vergeten, kleefde hij een klein etiketje aan de binnenkant van zijn rekenmachine en stak de kaart erbij. Tijdens de wiskundeles heeft hij met het machientje gewerkt en het daarna weer in zijn boekentas gestoken. Het is nu 15u50 en zijn rekenmachine met de kaart zijn verdwenen.

Er zijn vier verdachten in het spel:

1. Leen, de beste vriendin van Patrick
2. Eva; een reisklasgenoot van Patrick
3. Jeroen, de vingervlugste van de klas
4. Tom, de grootste pestkop van de klas

- Leen: 'Je bent de beste vriendin van Patrick. Je zat naast hem in de wiskundeles en tijdens het daaropvolgende uur. Hij heeft jou alles over de rekenmachine en de bankkaart verteld. Je probeert al maanden een bedrag bijeen te sparen voor een fiets, maar je hebt nog heel wat te kort ...'
- Eva: 'Je kent Patrick al heel lang. Jullie komen altijd samen met de trein naar school. Hij heeft jou verteld hoe het juist zit met de bankkaart en het codenummer. Je beweert dat Patrick vaak verstrooid is en dat hij daardoor misschien zelf de kaart ergens achterliet! Je had hem eergisteren gevraagd of hij je 25 Euro kon lenen. Tijdens de middagpauze heb je op zijn boekentas gelet, terwijl hij ging voetballen.'
- Jeroen: 'Je bent de vingervlugste van de klas. Als je helemaal achteraan in de klas zit, kan je, zonder dat de leerkracht het merkt, iets van het bureau stelen; bovendien heb je oog voor 'vreemde situaties'. In de wiskundeles zat je precies achter Patrick en je zorgde ervoor dat je ook het laatste lesuur achter hem zat.'
- Tom: 'Je bent de grootste pestkop van de klas. Vorige week stal je het turntruitje van Bart omdat je het jouwe niet meer vond. De leraar greep toen in en gaf je strafstudie. Je bent daarom nog altijd woedend op Patrick, want die klikspaan zorgde ervoor dat jij strafstudie kreeg.'
- Patrick: 'Je zat in de wiskundeles naast Leen en vlak voor Jeroen. Leen en Eva wisten alles over de bankkaart. Tussen het 6de en het 7de lesuur moest je naar een ander lokaal en heb je je boekentas vastgehouden. Het 7de lesuur zat Leen naast je, Jeroen achter je, Eva aan de overkant en Tom vlak voor je. Tom siste al de hele dag dat hij je zou krijgen voor het klikken in de gymles. Leen vertelt al de hele tijd over het geld dat ze nog te kort heeft om een fiets te kopen en eergisteren vroeg Eva of je haar 25 Euro kon lenen. Tijdens de middag heeft Eva op je schooltas gelet toen je ging voetballen.'

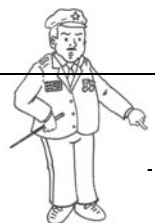
De dader is _____

Cha Cha Slide - DJ Casper

Clap your hands everybody	Iedereen klapt in de handen
Slide to the left	Schuif naar links
take it back now yal	en nu naar achteren
One hop this time	Spring één keertje
Right foot let's stomp	Stamp één keer met je rechtervoet
Left foot let's stomp	Stamp één keertje met je linkervoet
Cha Cha now yal	Cha Cha Slide
To the left	Zet een stap naar links
Take it back now yal	Zet een stap naar achter
Two hops this time	Spring twee keer
Two on the left	Zet twee stappen naar links
Two on the right	Zet twee stappen naar rechts
Cha Cha now yal	Cha Cha Slide
Slide to the right	Zet een stapje naar rechts
Slide to the left	Zet een stapje naar links
Take it back now yal	Ga nu achteruit
One hop this time	Spring één keertje
Right foot lets stomp	Stamp één keer met je rechtervoet
Left foot lets stomp	Stamp één keert met je linkervoet
Charlie Brown	Doe de Charlie Brown (= benen kruisen)
Cha Cha now yal	Cha Cha Slide
Five hops this time	Spring vijf keer
Touch your knees	Raak je knieën
how low can you go	Buig door je benen
can go down low	Kan je nog lager gaan?
All the way to floor	Helemaal tot de grond
Can you bring it the top	Sta nu weer recht
like you never never stop	steeds hoger en hoger
One hop this time	Spring nu één keer
Right foot lets stomp	Stamp één keer met je rechtervoet
Left lets stomp	Stamp één keer met je linkervoet
Reverse Reverse	In omgekeerde richting
Cha Cha now y'all	Doe de Cha Cha Slide!

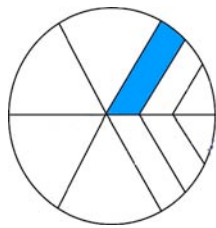
Voorstellingswijze

Beschikken / geven van
RICHTLIJNEN

Ax 5: De leider, ...

Plaats in de axenroos

Beschikken / geven van
INFORMATIE

De meerwaarde van deze ax is leiderschap

Ax 6: De volger, de medewerker, ...

Rollenspel

- Situatie 1: Er is vorige vrijdag een moord gepleegd in een park rechtover een bejaardentehuis. Een bejaarde was net op dat moment door het raam aan het kijken. Hij is dus een belangrijke getuige. De advocaat van het slachtoffer wil hem enkele vragen stellen. (advocaat – bejaarde)
- Situatie 2: Jij staat buiten op je mama te wachten die snel even de supermarkt binnenwipt. Net op het moment dat er een dame, aan de overzijde van de straat, geld uit de muur haalt, passeert er een jongeman op zijn skateboard die het geld uit haar handen graait. De politie komt ter plaatse en ondervraagt je. (politieagent – jij)
- Situatie 3: Pieter is zijn nieuwe CD kwijt. Hij is ervan overtuigd dat zijn jongere broer Ruben, die trouwens heel jaloers was op Pieter omwille van zijn nieuwe CD, hem gestolen heeft. Beiden maken heel luid ruzie. Papa komt tussenbeiden en wil weten wat er aan de hand is. (papa – Ruben – Pieter)
- Situatie 4: Tijdens de middagpauze van de school, wordt er in de toiletten een jongen gepest. Jij zat net op het toilet en hebt alles gehoord. Je wacht tot iedereen terug naar buiten is, vooraleer tevoorschijn te komen. Je ziet de jongen wenend de hoek omlopen. Je vindt dat dit niet kan en gaat naar de directeur. Je zegt hem wat er gebeurd is en wat je weet. De directeur zal je ook nog enkele vragen stellen. (directeur - jij)
De directeur weet genoeg en zoekt het groepje pestkoppen op. De directeur wil weten wat er gaande is. (directeur – pestkoppen)
- Situatie 5: Op een gevaarlijk kruispunt wordt een fietser omvergereden. De bestuurder van de wagen rijdt met piepende banden weg. Jij probeert de auto zo goed mogelijk te omschrijven. De politie ondervraagt je. (politieagent – jij)
- Situatie 6: Je zou graag met enkele vrienden gaan bowlen, maar je kent de openingsuren en de prijzen niet. Jij hebt beloofd om alles te regelen en belt naar de bowlingzaal. (bowlingsecretaresse – jij)
- Situatie 7: Bedenk zelf een passende situatie.

Why? – 3T

<p><i>Chorus:</i></p> <p>Why does Monday Come before Tuesday Why do summers start in June Why do winters come too soon Why do people fall in love When they always breaking up Oh why... Why do we love if love will die</p> <p>Why does Wednesday Come after Tuesday Why do flowers come in May Why do springtime go away Why do people fall in love When they always breaking up Oh why Why do I love you tell me why It's not like I can't explain What's in my heart It's just I feel a crazy pain When you're not home I don't wanna breathe I don't wanna think I don't wanna love I don't wanna do anything It's not like I can't describe What's going on It's just I feel I'm not alive When you're not home I don't wanna sleep I don't wanna dream I just want you here beside me</p>	<p><i>Refrein:</i></p> <p>Waarom komt maandag voor dinsdag? Waarom starten de zomers in juni? Waarom komen de winters te vroeg? Waarom worden mensen verliefd als ze altijd weer uiteen gaan? Oh waarom? Waarom hebben we lief als liefde zal sterven? Waarom komt woensdag na dinsdag? Waarom komen bloemen in mei? Waarom gaat de lentetijd voorbij? Waarom worden mensen verliefd als ze altijd weer uiteen gaan? Oh waarom? Waarom heb ik je lief? Vertel het mij. Het is niet dat ik het niet kan uitleggen Wat er in mijn hart gebeurt. Ik voel me verdrietig Als jij niet thuis bent Ik wil niet ademen Ik wil niet denken Ik wil niet liefhebben Ik wil niets doen Het is niet dat ik het niet kan beschrijven wat er gebeurt Het is zo dat ik me niet goed voel Als jij niet thuis bent Ik wil niet slapen Ik wil niet dromen Ik wil jou hier naast mij</p>
--	--

Without you there's no me <i>Chorus</i> It's not like I can't escape What's in my soul 'Cause with you inside my heart Where can I go I don't wanna see You without me I can't go through life without you Without you there's no me <i>Chorus</i>	Zonder jou is er geen ik <i>Refrein</i> Het is niet dat ik niet kan ontsnappen van wat er diep in mijn ziel speelt Kan ik ergens heen met jou in mijn hart? Ik wil jou niet zien zonder mij. Ik kan niet verder in het leven zonder jou. Zonder jou is er geen ik. <i>Refrein</i>
--	---

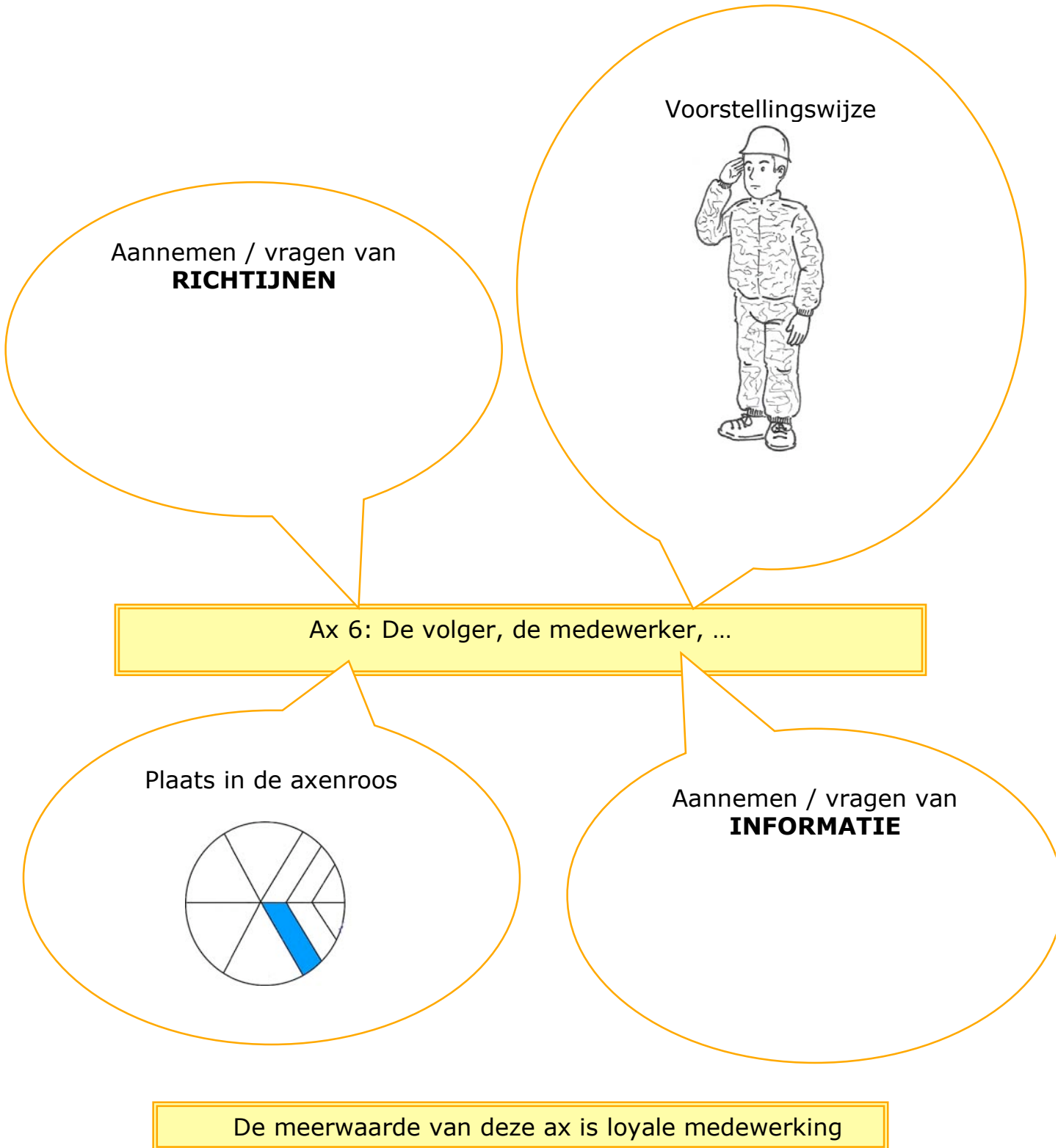
Fijne appelkoek

200 g vetstof
200 g suiker
2 zakjes vanillesuiker
4 eieren
sap van ½ citroen
300 g zelfrijzende bloem
4 appels
2 eetlepels abrikozenconfituur

Roer de vetstof tot room of smelt ze op een zacht vuurtje. Voeg de suiker en de vanillesuiker toe. Klop goed met de klopper of de handmixer. Doe er daarna één voor één de volledige eieren bij.

Klop het geheel tot een roomkleurige, lichte en homogene massa. Roer er het citroensap onder en zet er de gezeefde bloem voorzichtig onder. Breng het beslag in een ingevette en met bloem bestrooide vorm. Schil de appels, snijd ze in vieren en verwijder het klokhuis. Maak insnijdingen op 2 mm afstand van elkaar in de buitenkant van ieder vierde. Leg de partjes, met de insnijdingen boven, in kransvorm op het deeg. Zorg ervoor dat er 1 cm van de rand van de bakvorm blijven. Duw ze lichtjes in het deeg. Bak gedurende 1 uur in een voorverwarmde oven van 175° C. Ontvorm en bestrijk de bovenkant van de koek met licht opgewarmde abrikozenconfituur. Laat afkoelen op een taartrooster. Bestrooi daarna met bloemsuiker.

Ax 7: De aanvaller, de aanvechter, ...

Pijlen schieten

Deze pijl is voor:

Ik vind het niet fijn dat jij

Deze pijl is voor:

Ik vind het niet fijn dat jij

Verkeersveiligheid

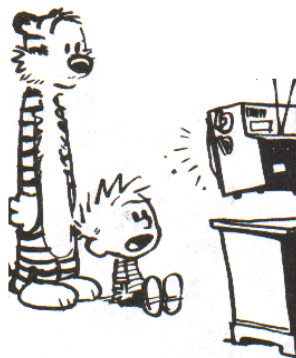
Rollenspel

- Je gaat naar de winkel en je merkt dat de kassajuffrouw je € 5 te weinig terug geeft.
- Je kijkt samen met je broer of zus naar TV. Jij zou heel graag naar Friends kijken, terwijl je broer een voetbalmatch wil zien. Je maakt hem duidelijk dat het niet altijd voetbal moet zijn.
- Je heb met je vriendin afgesproken om deze namiddag te gaan shoppen. Een half uurtje voor je hebt afgesproken, telefoneert ze en vertelt dat ze toch liever gaat fietsen met een andere vriendin. Wat zeg je tegen haar?
- Je hebt met je vriend afgesproken deze namiddag te gaan voetballen. Jij staat al op het voetbalplein wanneer je een telefoontje krijgt dat hij met zijn buurjongen op de Playstation gaat spelen. Wat zeg je tegen hem?

Fietscontrole

Reclame

Ik keek tussen ..... en.....uur naar de televisie.
Er werd reclame gemaakt voor:

.....

.....

.....

Ik keek daarna nog van ..... tot .....uur naar de televisie.
Toen werd er reclame gemaakt voor:

.....

.....

.....

Mijn ouders keken tussen.....en .....uur naar de televisie en zagen volgende
reclames:

.....

.....

.....

Debat

De regels

- Als je het woord wil, sta je recht en wacht je tot de debatleider je het woord geeft
- Iemand die aan het woord is, wordt niet onderbroken.

Stellingen

- Op school staan tongzoenen met je lief is een zaak van jou en je lief
- Een rookverbod op school is een must!
- ...

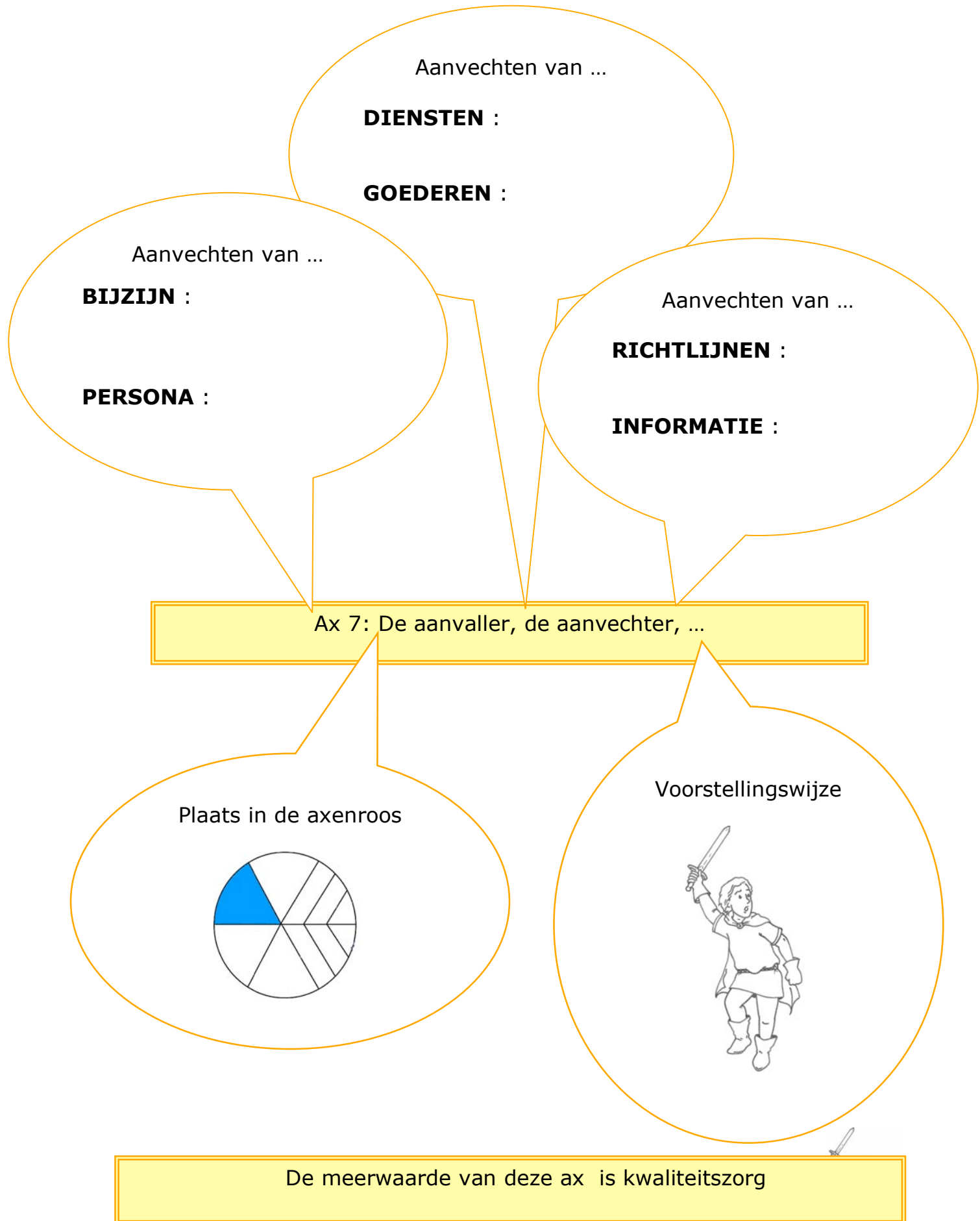
Anouk – R U Kiddin' Me?

<p>Sure got my piece of heaven An angel in disguise Gone wild But I thought you were a man Who knew right from wrong That's why I really don't understand Why he's with her</p>	<p>Ik heb vast en zeker een plaatsje in de hemel, een verborgen engel Op hol geslagen Toch dacht ik dat je iemand was die goed van kwaad onderscheiden kon Daarom kan ik echt niet begrijpen waarom hij met haar een relatie heeft.</p>
<p>It's killing me What has she got that I don't have Is it the way she looks at you Laughs with you, can she, Does she make you beg for more This is hurting What has she got that I don't have</p>	<p>Ik ga eraan kapot! Wat heeft zij dat ik niet heb? Is het de manier waarop ze naar je kijkt? Met jou plezier maakt? Doet ze je smeken naar meer? Dit kwetst me Wat heeft zij dat ik niet heb?</p>
<p>I tried to call him Anytime anywhere But he's never there</p>	<p>Ik probeerde hem te bellen Altijd, overal Maar hij is er nooit</p>
<p>So I went to his place And waited all day So he would explain it to me</p>	<p>Dus ging ik naar zijn huis Ik wachtte er de hele dag Zodat hij me een uitleg kon geven</p>

<p>And this is what he said:</p> <p>There is nothing left to say I had my fill, I went away Your crying eyes won't change a thing It was just a fling</p> <p>Well how could an angel break my heart He said: We could still be friends</p> <p>Are you kidding me What has she got that I don't have Is it the way she looks at you Talks to you, can she Does she make you beg for more This is hurting What has she got that I don't have</p> <p>But twice every year When he's in tears When he loses his mind And can't help but cry He'll call me and then I am better than, I am</p>	<p>En dit is wat hij zei:</p> <p>Er valt niets meer te zeggen Ik was het kotsbeu, ik ging weg Je tranen zullen niets veranderen. Het was maar een flirt.</p> <p>Hoe kon een engel mijn hart breken? Hij zei: we kunnen vrienden blijven</p> <p>Hou je me voor de gek? Wat heeft zij dat ik niet heb? Is het de manier waarop ze naar je kijkt? Met jou plezier maakt? Doet ze je smeken naar meer? Dit kwetst me Wat heeft zij dat ik niet heb?</p> <p>Maar twee keer per jaar Wanneer hij in tranen is en wanneer hij volledig gek wordt en niets anders helpt dan wenen dan zal hij me bellen en dan zal ik me beter voelen, dan nu.</p>
---	--

Ax 8: De verweerder, de verdediger, ...

Protest tegen hoge zwemprijzen

HEVERLEE - De buurtbewoners van de Philipssite protesteren tegen de hoge zwemprijzen in het nieuwe complex Sportplaza. Buurthuis De Pit van de Pleinstraat stuurde een petitielijst naar het stadsbestuur. Bewoners van de Paul Van Ostaijenlaan denken er aan om een eigen zwemclub op te starten om zo te kunnen rekenen op subsidies van de stad.

Bewoner Koen Van Wonterghem van de Paul Van Ostaijenlaan en Colette Wonnez van de Hoveniersdreef schrikken op van de prijzen van het nieuwe sportcomplex op de Philipssite. „We zijn als buurt blij met het mooie complex“, vertelt Koen. „Het is het mooiste complex van de hele Philipssite. Onze buurt heeft echter al jaren last van de grote werf op de site. Het vuil stond vaak tot in onze huizen. We hadden gehoopt dat het stadsbestuur een gebaar had gesteld naar de Leuvenaars. Het is uiteindelijk een complex van de stad. Hier leren de Leuvense kinderen zwemmen. Kan dat niet aan betaalbare prijzen?“

Wie tijdens de week wil zwemmen, betaalt vier euro. Tijdens het weekend is dat zeven euro. Wie tijdens de week alleen baantjes wil trekken en geen gebruik maakt van de andere zwembadfaciliteiten, betaalt drie euro. Dat is het dubbele van 't Celestijntje en het zwembad aan het Hogeschoolplein. Die baden zijn gesloten voor het publiek sinds de opening van Sportplaza vorig weekend. Gezinnen met twee kinderen krijgen een euro korting. In plaats van twaalf euro moeten zij elf euro betalen. Tijdens de week zwemmen is ook niet evident omdat de uren beperkt zijn. Van maandag tot en met vrijdag kan er gezwommen worden van 6.30 tot 8.30 uur en van 12 tot 13.30 uur. Op dinsdag-, woensdag-, en vrijdagavond is er ook zwemmogelijkheid. Tijdens het weekend is het bad de hele dag open, maar dan betaal je meer.

(BCZ)

Je ne veux pas être grand – Arno

<p>Depuis que je suis sur terre J'ai les yeux de ma mère J'ai le reste de mon père Et ça vaut mieux que le contraire</p> <p>Moi je reste dans mon lit Je n'bouge plus d'ici</p> <p>Je ne veux pas être grand Jamais adolescent</p> <p>Ils ne savent plus ce qui est vrai ou faux Ils doivent parler à Dieu pour être beaux</p> <p>Le soir ils regardent le télé La télé dit la vérité Moi je reste dans mon lit Je n'bouge plus d'ici</p> <p>Je ne veux pas être grand Jamais adolescent Je ne veux pas être grand Jamais adolescent</p> <p>Moi je reste dans mon lit Je n'bouge plus d'ici Je ne veux pas être grand Jamais adolescent Je ne veux pas être grand Jamais adolescent Je ne veux pas être grand Jamais adolescent.</p>	<p>Sinds ik hier op aarde ben Heb ik de ogen van mijn moeder Heb ik de rest van mijn vader En het is beter zo dan omgekeerd.</p> <p>Ik blijf in mijn bed Ik beweeg niet meer vanaf hier</p> <p>Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent</p> <p>Ze weten niet meer wat juist of fout is Ze moeten met God spreken om goed te zijn 's Avonds kijken ze tv De tv zegt de waarheid Ik blijf in mijn bed, Ik beweeg niet meer vanaf hier</p> <p>Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent</p> <p>Ik blijf in mijn bed Ik beweeg niet meer vanaf hier Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent Ik wil niet groot zijn Nooit adolescent</p>
--	--

Stellingenspel

- Een leerling moet alle opdrachten, die de leerkracht geeft, uitvoeren.
- 'Neen' zeggen tegen volwassenen is brutaal.
- Een geschenk weigeren is onbeleefd.
- Weer of geen weer, altijd welkom?

Gedicht – Pesten (Jessie)

Pesten.

Waarom werd ik gepest op school?
 Waarom werd ik uitgescholden voor gek of mongool?
 Was het omdat ik met de verkeerde omging?
 Of was het juist dat ene andere ding?
 Waarom heb ik er nooit bij gehoord?

Waarom werd ik uitgemaakt voor Vlooiënbal of gestoord?
 Waarom wachten ze mij om 3 uur altijd op?
 Waarom sloegen ze altijd op mijn kop?
 Zo ging dat al 8 jaar geleden in de kleuterklas..
 Waarvan ik van iedereen nog bang was!
 Schelden voor alles. Dat deed me echt pijn..
 Waarom mocht ik nou niet bij hun zijn?
 Nu is het te laat, ik heb genoeg gezeikt,
 Nu heb ik mijn toppunt bereikt,
 Ik ga naar een andere school,
 Omdat ik werd gepest.

Protestbrief schrijven

- Situatie 1: Nabij je school is er een druk kruispunt. Voor de derde maal op rij gebeurt er een ongeval. Het slachtoffer is een meisje uit je klas. Jij en je klasgenoten zijn er ondersteboven van dat er niets gedaan wordt aan het gevaar! Je schrijft met je klas een brief naar het gemeentebestuur.

- Situatie 2: Je woont sinds je geboorte in een heel rustig en gezellig dorpje. Plots krijg je te horen dat ze net naast jouw huis een grote, industriële varkenskwekerij gaan bouwen. Samen met enkele burens schrijf je een protestbrief.
- Situatie 3: Bedenk zelf een situatie.

Rollenspel

- Situatie 1: Je bent op weg naar de sporthal. Plots begint het hevig te onweren. Er stopt een wagen en de bestuurder vraagt of je een lift wil. Je weet dat je nog een tijdje moet stappen en je bent doorweekt.
- Situatie 2: Je bent met enkele vrienden op een feestje. Plots gaan ze naar buiten om een jointje te roken. Iedereen van je vriendenkring doet mee. Jij hebt dit nog nooit gedaan. Je weet dat het niet goed is voor je gezondheid en dat het verslavend werkt, maar je bent ook bang dat je er niet zal bijhoren.
- Situatie 3: De leerling naast je kletst de hele tijd en eist al je aandacht, waardoor je de vraag niet gehoord hebt die de leerkracht aan je gesteld heeft. De leerkracht wordt razend en geeft je bovendoen straf.
- Situatie 4: Tijdens het middaguur, eist een medeleerling uit de klas de aandacht van iedereen. Jij bent kwaad, want hij/zij heeft je onderbroken terwijl je net over je prachtige sportprestatie aan het vertellen was.

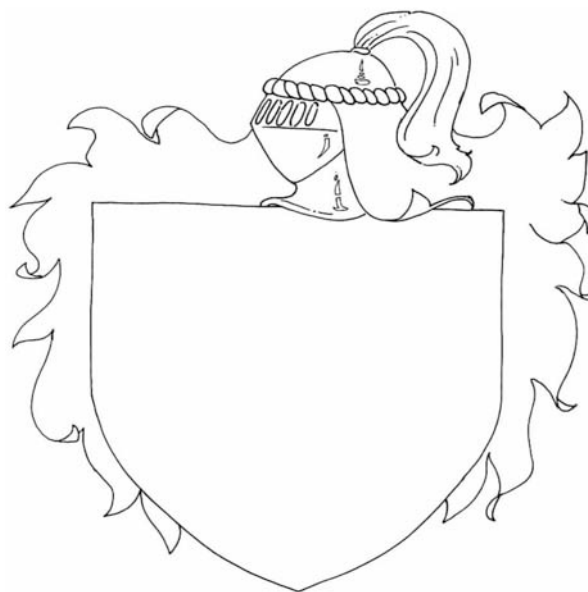
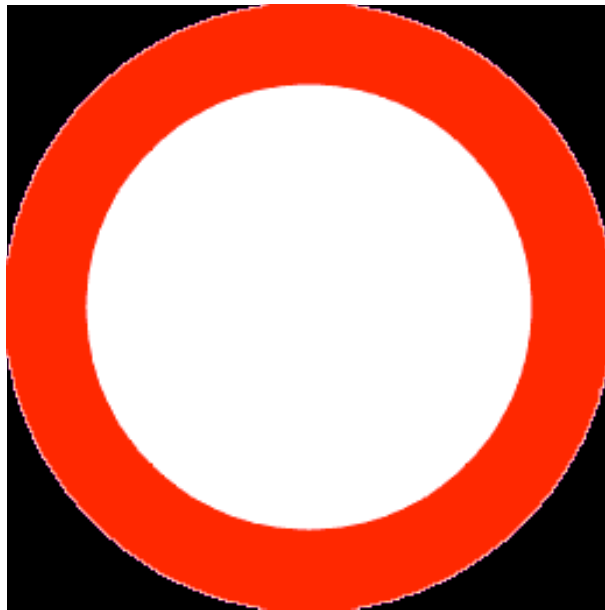
Doe de cannabistest

1. Christop is zeventien. Hij rookt een joint onder een boom. Een politieagent wandelt voorbij. De agent zal Christoph rustig voort laten blowen. **Juist/fout**
2. Rudi is éénentwintig, zijn vriendin Sandy zeventien. Samen wachten ze op de bus. Rudi rookt een joint, Sandy niet. De politie ziet het en zegt dat het mag. **Juist/fout**
3. Geert is twintig en vaste klant in het rokerslokaal op school. Nu zal hij naast sigaretten ook zijn joints mogen meebrengen naar de rokersplek. **Juist/fout**
4. De negentienjarige Vanessa wandelt met vier gram cannabis op zak. In een drukke winkelstraat wordt ze door een agente staande gehouden en gefouilleerd. Ze niets te vrezen. **Juist/fout**
5. Kristel is twintig en rookt twee joints bij haar vriend. Ze rijdt met de auto naar huis. Een politiecombi doet haar stoppen. Niks aan de hand want ze dronk niets en alcoholgebruik is het enige dat de politie wil en kan controleren. **Juist/fout**

6. Bert is achttien en kweekt al enkele jaren hennepplantjes op zijn kamer. Bert kan dit doen zonder problemen. Misschien krijgt hij wel een subsidie van de dienst Land-en Tuinbouw. **Juist/fout**
7. Tussen Nederland en België is er druk cannabistoerisme. Door de wet wordt het mogelijk dat Belgen hun zelfgekweekte Belgenweed naar Nederlandse coffeeshops brengen. **Juist/fout**

Maak je eigen schild

Ben ik een WAR – hoofd?

«Neen!» Schreeuwen duizenden jongeren over heel Vlaanderen. Kruispunten worden bezet, marktpleinen lopen vol, klaslokalen leeg. De oorlog in Irak zet iedereen in beweging. Tégen de oorlog. «Wij willen vrede, en snel!»

«Enkele uren nadat de eerste bommen op Bagdad vielen, zijn we met de hele school de speelplaats opgelopen. We hielden er een minuut stilte, leerlingen lazen enkele bezinningsteksten», vertelt Sandra (16). «Ik was echt blij dat iedereen respect toonde tijdens die bezinning, zelfs de meest stoere gasten. Vóór de oorlog was Irak in ieder geval al een hot topic tijdens de lessen. Bijna niemand begrijpt waarom de Verenigde Staten en Groot-Brittannië per se oorlog willen voeren.»

Ook Tim (17) is radicaal tegen geweld. «Ik vind dat je acties moet ondernemen. Ik heb veel sympathie voor de jongeren die poogden de wapentransporten door ons land te verhinderen. Schandalig dat de politie hen oppakte nog voor ze bij een trein raakten.»

Het is moeilijk om in Vlaanderen een school te vinden waar géén actie tegen de oorlog werd ondernomen. Ballonnen oplaten, een optocht door de straten, de anti-oorlogssfeer lééft. «Ook uit mijn mails blijkt dat er iets beweegt», zegt Karima (16). «Heel wat grappige cartoons over Bush doen de ronde. Het merendeel zijn gemaakt door Amerikaanse jongeren. Zo zie je maar dat ook zij niet akkoord gaan met wat mister Bush allemaal uitspookt.» Nick: «Ik vind het belangrijk dat al die protesten vooral gericht zijn tégen oorlog en niet pro Saddam. Natuurlijk is die man een dictator, die best verdwijnt. Maar hoe kan je in een kapotgeschoten land aan democratie werken?.»

(naar Klasse maks)

Niet storen - deurhanger

11 Trucs om je te weren

1 Zoek iemand die je kan vertrouwen als het fout loopt. Een leerkracht, iemand van het CLB, een huisarts of een hulpverlener van een vertrouwenscentrum kunnen helpen.

2 Camoufleer je. Verstop je. Zorg dat ze je niet zien. Soms is het beter even te verdwijnen.

3 Je mag jezelf aanvaarden zoals je bent. Je mag blij zijn met wat je ziet in de spiegel. Wees tevreden met jezelf.

4 Zend signalen uit als je je bedreigd voelt. Zeg het met woorden of toon het met gebaren.

5 Als iemand je pijn wil doen, mag je je stekels best eens opzetten. Je mag jezelf verdedigen.

6 Je mag je mening zeggen. Dat mag ook nee zijn. Erover praten is zeker niet klikken. Je helpt zo ook anderen.

7 Ga in de aanval, laat je tanden zien.

8 Je kan ook naar volwassenen of vrienden toestappen waar je een goede band mee hebt, die je vertrouwt.

9 Je mag je verdriet tonen, je hoeft het niet te verstoppen. Zo weten anderen dat er iets mis is en kunnen ze misschien helpen.

10 Reageer! Je mag laten zien dat je je niet laat doen, dat je sterk bent en dat je kan terugklauwen.

11 Weet wat je kan. Zo sta je stevig op je poten. Je kan dingen die niemand anders kan.

11 TRUCS OM JE TE WEREN

ERSTE HULP BIJ MISWANDELING

Soms stappen anderen over grenzen heen: ze slaan je, betasten je of kleineren je. Iedereen heeft hiertegen andere afweersystemen. Misschien maak jij je groter of zet je je zwaailicht op. Kies uit deze tips wat bij je past. Durf een signaal geven als volwassenen je pijn doet of kwetsen. Jij bent niet het enige slachtoffer van handen die slaan of je aanraken waar jij niet wil. Maak jezelf onklopbaar.

Zoek je hulp of een luisterend oor? Neem de telefoon en praat erover. Ook in jouw provincie kan je bij een vertrouwenscentrum terecht. Antwerpen: 03 230 41 90 - Vlaams Brabant: 02 477 60 60 - West-Vlaanderen: 050 84 57 57 - Oost-Vlaanderen: 09 216 73 30 - Limburg: 011 27 46 72. Je kan ook mailen naar: pv@landengest.be of kindsteun@vzw.vub.ac.be

Verdedigen van ...

DIENSTEN :

GOEDEREN :

Verdedigen van ...

BIJZIJN :

PERSONA :

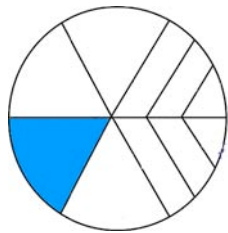
Verdedigen van ...

RICHTLIJNEN :

INFORMATIE :

Ax 8: De verweerder, de verdediger, ...

Plaats in de axenroos

Voorstellingswijze

De meerwaarde van deze ax is beveiliging

Ax 9: De houder, ...

Het uur nul – Dirk Bracke

Donderdag 7 december 1995

“Ben, voor jou.”

Zijn moeder bleef met de hoorn in de hand wachten.

“Wie?”

“Een meisje. Diana Houtmeyers of zo.”

“Diana!” riep Ben opgewonden en hij veerde op uit de zetel.

MTV werd even het zwijgen opgelegd.

“Hoi, Diana, dat is een tijdje geleden.”

Hij loerde vanuit een ooghoek naar zijn moeder. Ze begreep de wenk en verdween in de keuken.

“Hoe was de test?” vroeg hij zacht.

“Seronegatief, ” zei ze opgetogen.

“Waw!”

Het was lang geleden dan Ben nog zo’n lekker gevoel door zijn lijf had voelen zinderen.

“Gelukkig hebben we altijd een rubbertje gebruikt,” zei ze. “Maar om eerlijk te zijn: het waren de afschuwelijkste dagen uit mijn leven. Die onzekerheid... ik werd er gek van. Er ging mij van alles door het hoofd. Als ik even moest kuchen of als mijn tandvlees bloedde bij het poetsen, dacht ik: shit, ik heb het ook. Ik heb ongelooflijk veel geluk gehad. Hoe is het met jou?”

“Goed,” zei Ben zonder nadenken. “Of eigenlijk niet zo goed, maar daar wil ik ons babbeltje niet mee verpesten.”

“Zeg eens, Ben...”

Het was even stil aan de andere kant van de lijn.

“Ja?”

“Hoe ben je eigenlijk besmet?”

Ben klemde zijn tanden op elkaar.

“Ben? Ben je er nog?”

“Mmmm. Dat hou ik liever voor mezelf,” klonk het koel.

“Zo ...” zei ze teleurgesteld.

Waarom moet ze dat vragen, dacht Ben, het was net zo gezellig.

"Ik hang maar weer eens op," zei ze.

"Zie ik je nog; Diana?" vroeg Ben gauw.

"Ik denk dat het beter is dat we mekaar niet meer ontmoeten. Als je dan toch niet open kunt zijn tegenover mij, dan..."

Ben kuchte.

"Ik begrijp het. Dag, Diana."

Hij legde de hoorn voorzichtig op het toestel.

Krantenkoppen

Vluchtmisdrijf na aanrijding fietsers Arendonk

Jongen van zestien overleden na aanrijding met vluchtmisdrijf

Automobilist laat zwaargewonde fietsers na aanrijding achter

Zes ongevallen met vluchtmisdrijf

In de cel na vluchtmisdrijf

Al doende leert men!

Gedicht – Verzamelen (Auteur onbekend)

Verzamelen

Sparen, sparen, sparen,
 alles maar bewaren;
 dopjes van seven – up,
 stickers van de voetbalclub,
 schelpen die mijn vriendje vond,
 tanden uit mijn eigen mond.

Mooie stenen, stukjes touw,
 veren van een echte pauw,
 zilverdraad en goed papier
 geef ze allemaal maar hier

Sparen, sparen, sparen,
 alles maar bewaren;
 elke dag komt er wat bij;
 weggooien is niks voor mij
 ieder gek of grappig ding,
 gaat naar mijn verzameling.

Auteur onbekend

Hints

- Beroepen: beenhouwer, bakker, kapper, zanger(es), DJ, ...
- Dieren: vogel, koe, pauw, kip, eend, ...
- ...
- Gebruiksvoorwerpen: gsm, tv, schaar, computer, rolletje plakband, ...
- Voertuigen: tandem, luchtballon, UFO, vrachtwagen, ruimteschip, ...
- ...

Spreekwoorden en zegswijzen

In onderstaand rooster zitten drie spreekwoorden of zegswijzen verborgen. Welke?

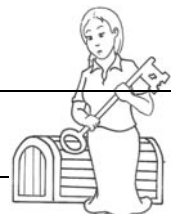
Vel	is		van		de
	Het	is		uit	niet
De			voor		is
	,	de		hij	

Oplossing

- .....
- .....
- .....

Let it be – The Beatles

<p>When I find myself in times of trouble Mother Mary comes to me Speaking words of wisdom, let it be. And in my hour of darkness She is standing right in front of me Speaking words of wisdom, let it be. Let it be, let it be.</p>	<p>Wanneer ik het moeilijk heb Komt Moeder Maria naar me toe Ze zegt wijze woorden: 'laat het toch' In die donkere uurtjes Staat ze me altijd bij Zegt ze wijze woorden: 'laat het toch'</p>
---	--

<p>Whisper words of wisdom, let it be.</p> <p>And when the broken hearted people Living in the world agree, There will be an answer, let it be. For though they may be parted there is Still a chance that they will see There will be an answer, let it be. Let it be, let it be. Yeah There will be an answer, let it be.</p> <p>And when the night is cloudy, There is still a light that shines on me, Shine on until tomorrow, let it be.</p> <p>I wake up to the sound of music Mother Mary comes to me Speaking words of wisdom, let it be. Let it be, let it be. There will be an answer, let it be. Let it be, let it be, Whisper words of wisdom, let it be.</p>	<p>Ze fluistert wijze woorden: 'laat het toch'</p> <p>En wanneer de mensen in deze wereld met een gebroken hart het eens zijn dan zal er een antwoord zijn. Hoewel ze waarschijnlijk verdeeld zullen zijn, bestaat er toch nog een kans dat er een antwoord is 'laat het toch'</p> <p>Wanneer de nacht bewolkt is, Is er steeds een licht op me schijnt Een licht dat tot de morgen schijnt, laat het toch</p> <p>Ik word wakker met muziek en Moeder Maria komt tot me terwijl ze wijze woorden spreekt: 'laat het toch'</p> <p>Er zal altijd een antwoord zijn: 'laat het zijn'</p> <p>Ze luistert wijze woorden 'laat het zijn'</p>
--	--

Houden van ...

DIENSTEN :

GOEDEREN :

Houden van ...

BIJZIJN :

PERSONA :

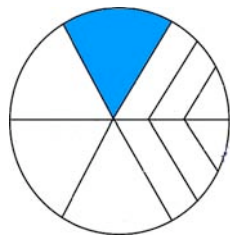
Houden van ...

RICHTLIJNEN :

INFORMATIE :

Ax 9: De houder, ...

Plaats in de axenroos

Voorstellingswijze

De meerwaarde van deze ax is ruimte voor zichzelf

Ax 10: De lossen; hij/zij die overspoeld wordt, ...

I just don't know what to do with myself – The White Stripes

I just don't know what to do with myself	Ik weet echt niet wat te doen met mezelf
I dont know what to do with myself	Ik weet niet wat te doen met mezelf
planning everything for two	Plan alles voor twee
doing everything with you	Doe alles met jou
and now that were through	En nu we erdoor zijn
I just dont know what to do	Weet ik echt niet wat te doen
I just dont know what to do with myself	Ik weet echt niet wat te doen met mezelf
I dont know what to do with myself	Ik weet niet wat te doen met mezelf
movies only make me sad	Films maken me enkel droevig
parties make me feel as bad	Feestjes doen me even slecht voelen
cause I'm not with you	Omdat ik niet bij jou ben
I just dont know what to do	Ik weet echt niet wat te doen
like a summer rose	Zoals een zomerse roos
needs the sun and rain	Die zon en regen nodig heeft
I need your sweet love	Zo heb ik jouw zachte liefde nodig
to beat love away	Om de liefde weg te slaan
well I dont know what to do with myself	Wel, ik weet niet wat te doen met mezelf
just dont know what to do with myself	Weet echt niet wat te doen met mezelf
planning everything for two	Plan alles voor twee
doing everything with you	Doe alles met jou
and now that were through	En nu we erdoor zijn
I just dont know what to do	Weet ik echt niet wat te doen
like a summer rose	Zoals een zomerse roos
needs the sun and rain	De zon en de regen nodig heeft
I need your sweet love	Zo heb ik jouw zachte liefde nodig
to beat love away	Om de liefde weg te slaan
I just dont know what to do with myself	Ik weet echt niet wat te doen met mezelf
just dont know what to do with myself	Weet niet wat te doen met mezelf
just dont know what to do with myself	Weet niet wat te doen met mezelf
I dont know what to do with myself	Ik weet echt niet wat te doen ...

Excuses aanbieden

- Situatie 1: Een vriend/vriendin wil je iets heel belangrijk vertellen, maar jij hebt geen zin om te luisteren. Je vriend/vriendin heeft er nochtans nood aan om haar verhaal ergens kwijt te kunnen. Bijgevolg is hij/zij heel ontgoocheld en antwoordt niet op berichtjes of telefoontjes, wanneer je 'sorry' wil zeggen. Uiteindelijk schrijf je hem/haar een briefje waarin je je verontschuldigt.
- Situatie 2: Je passeert met je fiets in een smal straatje waar er enkele luxueuze wagens geparkeerd staan. Wanneer je de laatste passeert, struikel je en val je met je fiets tegen de auto waardoor er een kras van 20 cm op de wagen komt te staan. Je kijkt om je heen om te zien of er iemand kan getuigen. Als je niemand merkt, schrijf je de nummerplaat op en fietst verder. Eenmaal thuis begint je geweten te knagen en besluit je het adres van de eigenaar van de wagen op te zoeken, met behulp van de nummerplaat. Je schrijft een briefje.
- Situatie 3: Je zegt tegen iemand dat je zijn/ haar vriend/vriendin niet meer wil zijn. De ander, totaal overstuur, loopt zonder kijken de straat over en wordt door een auto gegrepen. Hij/zij ligt bijgevolg enkele weken in het ziekenhuis om te genezen van enkele breuken en een lichte hersenschudding. Je durft hem/haar niet meer onder ogen komen omdat je je schuldig voelt. Je besluit om een briefje te schrijven.
- Situatie 4: Bedenken zelf een situatie.

Gedicht - Alleen (Eline, 14 jaar)

Alleen

er zijn zoveel vragen
 waar ik geen antwoord op kan vinden
 waar ik geen antwoord op kan bedenken
 zonder jou

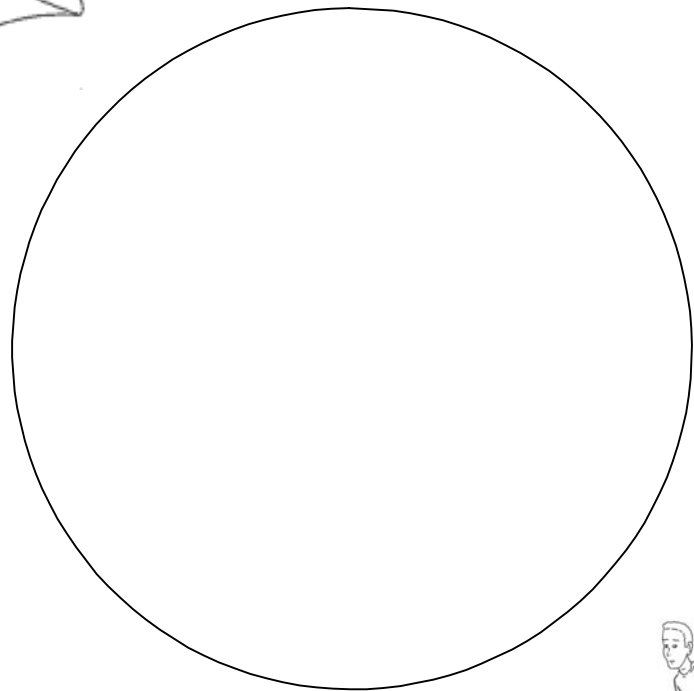
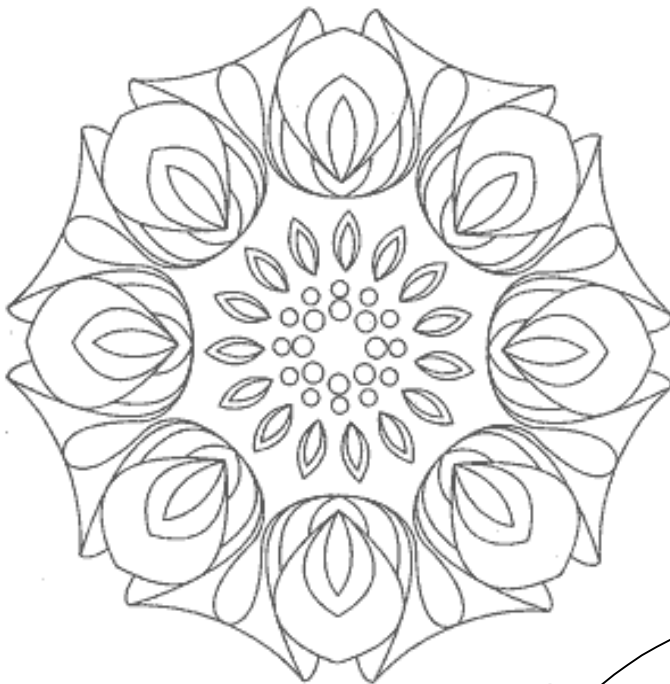
er zijn zoveel dingen
 die ik moet beleven
 die ik moet meemaken
 zonder jou

er zijn zoveel momenten

waarop ik zou willen dat jij er was
waarop ik zou willen dat jij mij zag
zonder jou

en er zijn zoveel dingen
die ik niet alleen wil doen
die ik niet wil doen
zonder jou

Gedicht - Eenzaamheid

(auteur onbekend)

Eenzaamheid

de wereld op een avond
de schreeuw van het alleen
de angst voor het onbekende
tranen van verdrietig
schemer, de nacht valt
donker, alleen het niets
leeg en eenzaamheid
dat is de wereld

is het mijn wereld?
is het mijn angst?
zijn het mijn fouten?
heb ik het gedaan?

de angst voor het alleen
de angst voor de stille pijn
de droom van nieuwe kansen
de droom van een lach

als de avond valt
als de zon verdwijnt
komt de eenzaamheid naar boven
zie de traan

regelmatig bonken
het bonken van mijn hart
voetstappen – het ritme van 't verleden
ik kijk niet om

de angst voor het niet kennen
 niet kennen doen zij mij
 ik blijf een vreemde voor de ander
 want ik ben mezelf

wie zal mij kennen
 wie kent mijn angst
 het ritme v mijn dromen
 de regelmaat in mij

als de avond valt is de wereld alleen.

Het verhaal van een meisje van 15

Hey!

Ik ben een meisje van 15 en ik wil mijn verhaal doen. Ik vind dat het geen taboe mag zijn. Je wordt er de laatste tijd immers vaak mee geconfronteerd spijtig genoeg... In juli voelde ik een bobbeltje in mijn nek, een opgezwollen klier dacht ik, niets ergs .(ik heb van mijzelf ook al dikke klieren dus ik dacht dat het wel zou overgaan én ik voelde mij super fit want ik speelde ook nog competitietennis) Maar een twee weken later was het nog steeds niet weg en mijn mama vond het tijd eens naar de dokter te gaan. Onze huisarts was op verlof, dus kregen we een vervangarts. Deze zei dat het niet erg was en stuurde ons terug naar huis. Oké, daar zaten we dan want de volgende dag vertrokken we naar Egypte. Ik heb een superleuke vakantie beleefd, weer was er niets aan de hand. Terug in België, vond mijn mama dat het toch tijd werd naar onze huisarts te gaan. Hij vertelde ons dat 'dat bobbeltje' toch wel groot was, dus verwees hij me door naar het ziekenhuis om een echografie te laten maken. De radioloog zei dat het een cyste was. Onze huisarts vertrouwde de boel toch niet (thank god!) en verwees ons door daar een zeer bekwame specialist. Het moet eruit zei hij, wat het ook is, ik wil geen risico's nemen. Ik werd geopereerd en na de operatie kwam hij nog eens ff kijken hoe het met me was. Hij zei dat het gezwel waarschijnlijk een symptoom van mononucleose was, maar het moest natuurlijk ik het lab onderzocht worden. Een week later moesten we terug komen voor de uitslag. Ik weet het nog zo goed. Het was een vrijdagmiddag, ik ging even weg van school en om 14u zou ik weer terug zijn. Niet dus. Eenmaal thuis zei m'n papa:" Pak me eens vast. Het was een deugnietje, schat."
 Een lymfoon, lymfeklierkanker dus.

Na heel veel tranen, knuffels, lieve woordjes en onbeantwoorde vragen, trokken we richting ziekenhuis. Bij de dokter moest ik geen traan laten, dat kwam allemaal toen we buiten stonden. De tijd die daarna kwam, was super hectisch, testen, scans, opzoekwerk, ziekenhuisbezoekjes en vooral véél telefoontjes van familie! Die was ik soms echt wel zat. Maar toen moest ik het ook aan m'n vrienden en school vertellen... Eerst vertelde ik het aan m'n best vriendin; ze werd erdoor overweldigd, maar ze was en is een grote steun. Ik vertelde het steeds meer en meer vrienden en uiteindelijk heeft de titularis het in de klas verteld toen ik afwezig was. Ik had het wel graag zelf verteld, maar onze titularis is echt een schat van een vrouw, ze was er zelf heel erg door aangedaan. Aan de verhalen en reacties te horen, was de klas wel erg geschrokken. Maar ze zijn echt wel de beste klasgenoten die ik me kan inbeelden. De hele school steunt me ENORM goed!

Mijn tweede chemo is net achter de rug, gelukkig heb ik bijna geen last gehad van de eerste... Het is echt afwachten, alles is zo onvoorspelbaar... Ik zal er waarschijnlijk 6 krijgen in totaal. Het ergste vind ik de haaruitval, maar ik heb mijn oude haartjes inmiddels ingewisseld voor nieuwe en nog niemand heeft het gemerkt op school! Op school gaat het nog steeds goed, met het tennis is het wat minder geworden, maar dat is tijdelijk. Het belangrijkste is natuurlijk dat ik gauw terug de oude ben, maar ik ben hierdoor optimistischer en vrolijker geworden, het klinkt waarschijnlijk heel raar. Maar ik besef nu wat de belangrijkste waarden zijn in het leven. Ik erger me nu veel meer aan mensen die zich ergeren aan onnozele dingen. Aan mijn fantastische gezin en mijn superlieve vrienden heb ik echt een hele grote steun. Ze zijn echt geweldig...

Anoniem

Spreekwoorden en zegswijzen

- In de put zitten
- Met z'n kop tegen de muur lopen
- Het noorden kwijtraken
- In zijn schelp kruipen

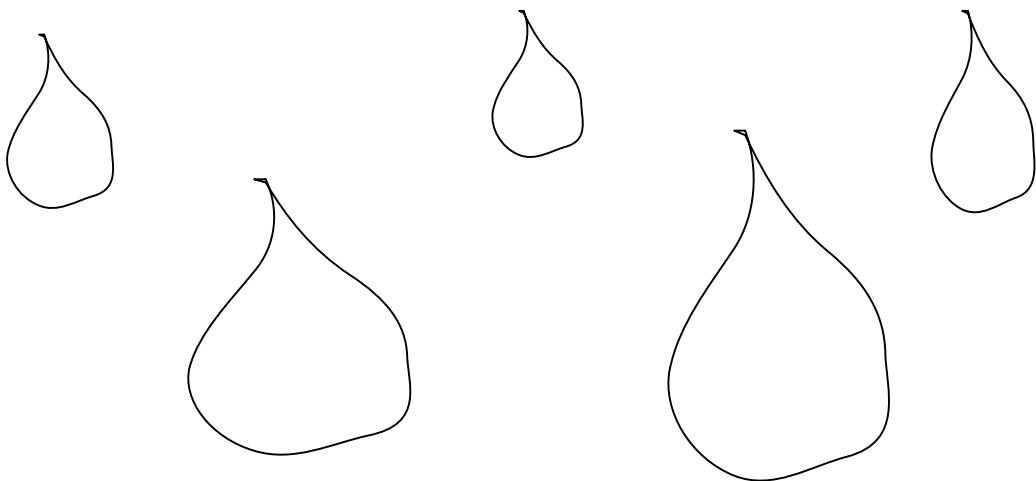

Gedicht - Tranenpotje

Tranenpotje

Ik huil 'n potje,
ik huil 'n potje,
ik huil 'n potje bij elkaar.
Het komt zo uit m'n ogen.
Je mag ze nu weer drogen,
want ik ben met huilen klaar.
Ik heb 'n traan voor de dag
en 'n traan voor de nacht.
'n Traan voor als ik verdrietig ben
en één waardoorheen je licht.
'n Traan voor m'n au,
en voor 'waar blijf je nou'.
'n Traan voor 'ik wil dat niet'
en ook een traan die niemand ziet.

Tranen

Lossen van ...

DIENSTEN :

GOEDEREN :

Lossen van ...

BIJZIJN :

PERSONA :

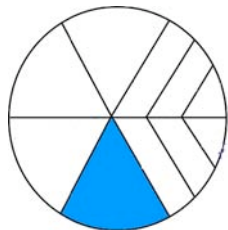
Lossen van ...

RICHTLIJNEN :

INFORMATIE :

Ax 10: De lossen, hij / zij die overspoeld wordt, ...

Plaats in de axenroos

Voorstellingswijze

De meerwaarde van deze ax is geduld met zichzelf en anderen

